

శ్రీ

నిర్వచన సంగ్రహము

రామా యణము

10033

రచయిత:

ఈమని వేంకటకృష్ణయ్య

యల్లయపాళెం

శ్రీ తిరుమల - తిరుపతి దేవస్థానమువారి

“ఆర్థిక సహాయమున”

ముద్రింపబడినది.

ప్రథమ ముద్రణము : 1000 ప్రతులు.

వెల: రూ. 16-00 లు.

ముద్రణ :

కమలాంబిక - నెల్లూరు.

తొలి పలుకు

భక్తాగ్రేసరులారా !

ఈ చిఱుత కబ్బంపు మొలక మా పెదతండ్రిగారైన యీమని జానకీ రామశర్మగారి హృదయ క్షేత్రముననుదృఢించినది. బాలకాండ ములో "శివధనుర్భంగము" పఠకాతనిచే వ్రాయబడినది. అసంతరము వ్యాధిగ్రస్తులై శేషభాగముఁ బూర్తిజేయఁ జాలక పరమపదమును జెందిరి.

తదాదిగ నాకీభౌత్తమును బూర్తిచేయవలెనను సంపూర్ణాభిమానము కలిగి, నాకున్నస్వల్పజ్ఞానముతో నేనిది పూర్తిచేయగలనా? లేనా? యను విచక్షణఁగూడ చేయక ప్రారంభించితిని. శ్రీరామకటాక్ష వీక్షణ పరంపరాగత పరిజ్ఞానమువలనను మా పెద తండ్రిగారి యనుగ్రహమువలనను తుదకు పూర్తిచేసితిని.

పూర్వ కవుల పద్ధతివలెగాక, యీగ్రంథములోని విశేషమేమన గ్రంథమంతయు నిర్వచనము. షట్కాండలును షడ్విధవృత్తసంఛయముచేఁ బూర్తి చేయఁబడినవి.

అప్పటినుండి నీగ్రంథమును ముద్రించు ప్రయత్నములుచేసియు విఫలమనోరధుడనై కొంతకాలమాప్రయత్నమును విరమించియుంటిని. కొందఱు మిత్రులప్రోత్సాహముచే గత సంవత్సరము శ్రీ తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థానము వారికి అర్ధికసహాయమునకై విజ్ఞప్తినిపంపుకొనుటయు వారందులకంగీకరించి ధనసహాయము నేయుటయు జరిగినది. వారికి సర్వదా, సర్వథాకృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచున్నాను.

* ఈ గ్రంథము ముద్రణలో తమ సంపూర్ణ సహాయసహకారము లందించి మాకెంతో చేదోడు వాదోడుగ నున్న శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయ రిజిస్ట్రారుగారైన శ్రీ కె. చంద్రశేఖర రెడ్డిగారికి నాహృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు.

ఈ గ్రంథమును బఠించి, కొందఱిచ్చిన యమూల్యాభిప్రాయములను గ్రంథారంభమునఁజేర్చియున్నాను. పెద్దలగు భక్తజనులందఱు నాశీర్వాదించెదరని నా నమ్మకము.

సుబుద్ధులగు వారలకి గ్రంథము తేనెపెర, పనసతొళ్ళ ద్రాక్ష గుత్తి.

చే॥ అమరమెఱుంగనయ్య మణియాంధ్రసుశబ్దపుచొప్పెఱుంగ నే
విమలప్రబంధసంచయము విన్నదిలేదు బుధాశిదర్శనం
బమరినదన్నగాదు సుగుణాంచితపండితవర్యులార ! మీ
సుమనములన్దలంచి నెరసుల్లవేని గణింపకుండుడి !

బుధజనవిధేయుడు,
ఈమని వేంకటకృష్ణయ్య
యల్లయపాశెము

ఈ గ్రంథముపై పెద్దలొసగిన యభిప్రాయములు :

ఈ " రామాయణము " నామూలాగ్రముగఁ బరిశీలించితిని. సాంఘికోన్నతిఁ బ్రసాదించులోకోత్తరమైన యితివృత్తము. శైలి సరళము. అన్వయము సౌలభ్యము. లలితమధుర సంస్కృత పద విన్యాస విలసితము. కవిత యిరువురిదైనఁగను గొనరానంత కలయి కతో నొప్పుచున్నది. ఈ గ్రంథమును బూరించిన కవి చిన్నవాడ య్యను బ్రౌఢకవులతో సమానముగఁ గవనమల్లినాడు. ఇతనికి సుజ్ఞుల భవిష్యత్తున్నదని యాశించి, యాశీస్సునిచ్చు చున్నాను.

విద్వాన్ : రామిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి
(ప్రధానాంధ్ర పండితులు రిటైర్డు)
నెల్లూరు

భో భో ! విద్వద్గ్రేసరా : ఈమన్యుపనామ్నా వేంకటకృష్ణ శర్మణా విరచిత "నిర్వచన సంగ్రహరామాయణ" మామూల చూడ మద్రాక్షం. బాలస్యాపే తస్యకవే కవితా స్వభావమధురా కోమలపద గుంఫితా పరీవర్తీ త్యేదతీవ మోదాస్మాః అనేకగుణభూయిష్టాపి స్వభావ మాధుర్య రహితా కవితా సద్వృత్త రహితేన ప్రశంసాస్పదం భవతి. అస్యబాలకవే కవితాయాంధారా భుద్ధిశ్చ సులలిత మేతత్కనక సుగంధ న్యాయమనుసరతి. విశ్వరక్షక శ్రీకృష్ణపరమాత్మాకవే యితోధికాం కవితా శక్తిందత్వా దీర్ఘాయురనుగ్రహో త్విత్యా శాస్మహే॥

పైడిమఱ్ఱి చంద్రశేఖరశాస్త్రి
తర్కవేదాంత విద్వాన్
ఐ మ్మ ౦

విద్వత్కవివరులారా ! సాహితీ పరులారా !

“నిర్వచన సంగ్రహరామాయణము” అను పేరు గల యీ కావ్యము కవిగారు దయతో నొసంగుటచే తద్గర్భిత రసాస్వాదనము సేయు భాగ్యము లభించినది. వీరు వయసునఁ బిన్నవారయ్యును, సాహిత్యానుభవమున మిన్నలై, ప్రౌఢ కవులలో నెన్నఁదగినవారనుట కీపొత్తము తార్కాణము. నాతికతినమై, సమాన ప్రయోగిత సంస్కృతాంధ్ర సమాసఘటితమై శబ్దార్థాలంకార రంజితమైన యీ కావ్యము సర్వజనపఠనీయము. షట్కాండలును, షడ్విధవృత్తసంఘముచే రచింపబడుట, వీరి మధురానర్గళ కవితాధారకు, సాహిత్యరంగమునందు వీరికిఁగల యనుపమాన పరిశ్రమను దెటతెల్ల మొనర్చుచున్నది. శ్రీరామచంద్రీమూర్తి నిజకరుణా కటాక్ష వీక్షణములచేఁ గవిగారికి దీర్ఘాయురారోగ్యములిచ్చుగాక ! వేంకటకృష్ణశర్మగారూ !

మ॥ రసవచ్చట్టి ప్రయోగచాతురికశా రాజత్నపద్యావళీ
ప్రసవానీక వినిర్గతో త్పరిమళ ప్రాధాన్యసంయుతమై
యసమానాంచిత కై లిసంయుతమునై యాద్యంత మాధుర్యమై
రసముంగ్రక్కుచునుండెఁదవ్విద్రచితమౌ రామాయణ ‘గ్రంథమున్’
సుధీజనవిధేయుడు,

చతుర్వేదుల ప్రభాకరశాస్త్రి బి. కాం.
హైదరాబాదు.

కవి చిన్నవాడయ్యుఁ బూర్వకవులతో సమానమగు కవితఁ జెప్పినాడు. గ్రంథమంతయు గ్రంథకర్తచేఁ బూర్తిగఁ జదివించుకొని వింటిని. చాల బాగున్నది. లలితపద భూయిష్టమై షట్కాండలును షడ్విధవృత్త సంఘముచేఁ బూర్తిచేయఁబడుటఁగడుంగడు ముదావహము. భగవాను డే తద్గ్రంథకర్త కాయురారోగ్య సంపదలనిచ్చుగాక !

గుమ్మా నారాయణశాస్త్రి
సంస్కృత పండితుడు
యల్లయపాళెము

ప్రార్థనాది పద్యమంజరి

శా॥ శ్రీకై వల్యపదప్రలభికౌఱై నేవింతు మాయావిధా
స్తోకాకల్ప చరాచరాన్విత జగత్సేమ స్థితాత్మోదరున్
లోకాధీశు నిరీశు యోగిజనలోలున్ భక్తమందారు స
త్యాకారున్నిగమాంత వేద్యుని యశోదాసూనుఁ "గృష్ణాకృతిన్"

క॥ శ్రీలక్ష్మీనారాయణ
లీలావిరూపత నిఖిల లేఖామోద
శ్రీచిర సీతారాముల
లాలిత పదపద్యయుగములను నుతియింతున్

చ॥ అరయ ననేకజాతికుసుమావళులన్ తులసీదళంబులం
దరమిడి పూజనేనెడివిధం బదితప్పనరాదుగాని నే
నరుదుగ వేఱువేఱఁ గుసుమార్చనఁజేసినయట్లు వృత్తముల్
వరుసగ నొక్కొక్కడుగ భాగములారిటిఁజేయఁ బూర్తిగన్

ఉ॥ భాసురమైన దాశరథి భవ్యచరిత్రను సంగ్రహంబునన్
వేసటలోర్చి నూతనకవీశ్వరమండలిమెచ్చఁ జేయుచున్
దాసులఁగాచు నీశ్వరునిధర్మువు నాశ మొనర్చుపట్టు నా
భూసురుడైన సత్కవియుఁ బొల్పుగఁబూర్తిగఁజేయ నంతటన్

మ॥ సకలప్రాణి హృదంబుజాతముల ధాన్వల్లీలమైవెల్గు నా
యకలంకుండగు బ్రహ్మమూర్తిని తదీయంబై నలోకంబునన్

ప్రకటాశ్చర్యవిధంబుఁదోషఁగొనగన్ బాలుండనొనేను శే
షకథఁజెప్పగఁబూని మాధవుదయన్ సంపూర్ణమొప్ప సుఖిన్

సీ॥ జానకీరామాఖ్యఁ జరితార్థుడైనట్టి

ఘనుని మా పెదతండ్రిఁ గరముమెఱయఁ

గరములుముకుళించి గాఢంబుగాఁమొక్కి

తక్కిటిసుకవులఁ దనరఁగొల్పి

వై కుంఠవాసుఁడై వఱలుచుండెడిదేవు

పాదపద్మంబులు భక్తిఁదలచి

మధురూత్తముల నమస్కృతశతములఁ

బరితృప్తులనుజేసి పరమతోష

తే॥ గీ॥ మునను బట్టితిఁ బొత్తముఁ బూర్తిఁజేయ

స్వర్గలోకముఁజేరిన శర్మకెపుడు

శాంతిఁజేకూరు గాత! దోషంబులున్న

నొప్పులుగఁజేసికొనుడు వినోదమలర

అంజనేయస్తుతి

ఉ॥ శ్రీరమణీయవేష కలశీకృతపూష నిరస్తదోష దో
స్సారవిశేష భోగివరసన్నతభాష జగద్భితైష మో
రారిసమూహశోష ప్లవగాన్వయభూష బుధాశితోష సీ
తారమణీగవేష జితతామరసాజమసీష మారుతీ॥

వేంకటేశ స్తవము

చ॥ వరదుని యేడుకొండల నివాసుని యవ్యయు భక్తరక్షణా
భరణుని కామితార్థదుని భావభవారినుతాంఘ్రిపద్మనిన్
పరమపవిత్రనాముని యపారకృపాంబుధి నాదిదేవునిన్
"తిరుమలవేంకటేశ్వరు" నుతింతును యస్మదభీష్టసిద్ధితై

సాయిబాబా ప్రార్థన.

చ॥ సరసిజనాభరూపుని విచారవిహీనుని శిష్యకోటిసం
భరితుని నిత్యతోషుని యపారదయామతినిన్ ఘోరనిన్
వరమగు "షిర్డి" పట్టణనివాసుని మామకమానసంబునన్
కరమనురక్తిఁ గొల్చెదను కామితసిద్ధుని "సాయిదేవునిన్"

భక్తపాదరేణువు,

ఈమని వేంకటకృష్ణయ్య

యల్లయపాళెం.

శ్రీ రామాష్టకమ్॥

శ్రీమత్కృష్ణవంశేస్తుం శ్రీకరం నేవితామరం
రాజీవలోచనం రామం ముహూర్ముహూరహంభజే॥

అయోధ్యాపురి నేతారం అజ్ఞానాంధతమోపహం
అవ్యయానన్దపదదం రామం ముహూరహంభజే॥

కల్యాణగుణసంపన్నం కపర్దీజపితాహ్వాయమ్
కౌసల్యానన్దజలధిం రామం ముహూరహంభజే॥

చారులక్షణసర్వాంగం చండాంశుకులమండనం
చరాచరజగన్నాథం రామం ముహూరహంభజే॥

టంకారత్యారవామాత్ర మూర్త్య మానమహోదధిమ్
దంభాసురాజ్జమాతంగం రామం ముహూరహంభజే॥

పంక్తికంతాద్రిదంభోళిం పావనంపాపశోషణం
భుక్తిముక్తిప్రదాతారం రామం ముహూరహంభజే॥

యజ్ఞవిఘ్నమరారిఘ్నం యశోవ్యాప్త్రవిష్టపమ్
యమయాతనవిధ్వంసం రామం ముహూరహంభజే॥

శాంతస్వాంతంసుప్రసన్నం శ్యామాంగశర్మదాయకం
శారదాభవ్రథాకీర్తిం రామం ముహూరహంభజే॥

ఇతివర్గాష్టకం రామసంగతంయః

పఠేన్నరః సర్వపాపవినిర్ముక్తం

తతోయాతి పరాంగతిం

బా ల కా ం డ

- క॥ కోసల దేశంబిందున।
భాసిల్లు నయోధ్యయనగవరనగరము।జి
ద్వానవరమమై యోధా
గ్రేసరధామంబయి మహికిన్మణినిభమై
- క॥ ఆనగరము దశరథభూ
జానియనన్ భానుకులుఁడు సంతతకరుణా
మానాధీనస్వాంతముఁ
బూని పుడమి నేలుచుండె ముదమొదవంగన్
- క॥ ఆతనిచేతోవృత్తికిఁ
బ్రీతిగననవరతభక్తి విస్తృతమతులై
పూతచరిత్రలు నతుల
ఖ్యాతలు నల్లక్షణాన్వితాకారమణుల్.
- క॥ కౌసల్యయన సుమిత్రయు
వాసిగఁగై కేయియనగ భార్యాత్రయమా
మాసతి భారతి హిమగిరి
జాసతి కెనయనగ సుగుణసంపదనలరున్
- క॥ వితరణభనియగు దశరథ
పతి హితముననారతంబు పరమార్థముగన్
మతిఁదలచి మెలగుచుందురు
మతిమంతులు మంత్రి లరులమర్మజ్ఞులునై

- క॥ హరిదరమువాసి దశరథ
నరపతి యాదరముజేసి నగరరాజంబున్
విరివిగఁజరిపించెనోయసు,
వెరపునఁ గరినికరమొప్పు పేతుకనచటన్
- క॥ సురవరువాహనకులమున
తిరముగ జన్మించి హరిణశ్రీమగమనమున్
సరకుగొననగునె మనకను
పరుపున హరులలరు నధికభాసురజవతన్
- క॥ సురగిరిభరముఁబోరెడి
యరదంబులపంక్తులొప్పు నప్పురిలోనన్
కరువలిగరములఁబైడి
వరపీరభటాళి యందువసియింతుఁడగన్
- క॥ అప్పురిగల యుప్పురిగలు
నుప్పురమునునొరసి నొప్పురొలికెడుపలపుర్
గప్పుగఁజందునిదుప్పియుఁ
గప్పునువిడిమెప్పుగలుగు కాంతిన్చెందున్
- క॥ కోరక కుట్టల సుమధల
భారాధిక నక్రమక్రమ పాదపతతులున్
భూరిలతాసుమసౌరభ
సారంబై నిమ్మటాళి సంపదలలరున్
- క॥ అజినై నమెచ్చరచ్చటి
ద్విజులు మందిందిటవులేని వృద్ధుండనుమన్
గజనిర్జరరిపుణిర్పురు
భజియించరు చరమవృష్టివాడని రాజున్

- క॥ ఆక్షయధనవర్గములకు
సుక్షయమగు వైకుళలవట శోభంత్రుడగన్
యక్షేకునై సనేలుదు
రక్షణభృతినొసంగి యాదరణమునన్
- క॥ హలముఖనంబుశ్రీ
విలసిత సౌభాగ్యగరిమ వితరణగుణమున్
ఆలపూర్వభిజ్ఞుడై క్ష్యము
సులుపుగమాన్పంగలట్టి కూద్రణనంబుల్
- క॥ గురుడువసిస్తుండు పురం
దరుడుదళరథుండు సుపర్వనదిసరయువు స్వ
ర్పురియునుయయోధ్యయని యెం
తురు పరమమునులు విధూతదోషస్థలిగన్
- క॥ దిగధశవరపురస్థితి
యగణితవిభవాభిరామమైన యయోధ్యా
నగరంబు నేలుచుండెను
జగతీకుడు దళరథుండు సచ్చరితమతిన్
- క॥ వితరణఖనియన దళరథ
పతిఁ బొగడిరి నర్వదేశవాసులదీకుల్
శ్రీతవితతి విహితతతియున్
మతిమంతు డుదాత్తు డధికమాన్యుండనుచున్
- క॥ రాజతపోగఘాతులుఁ
బూజితమైయెసగుచుండఁ బుత్రోదయ స
ద్భ్రాజితయోగముఁ గలుగక
నేజన్మము ధన్యమొందు నిందునునందున్

క॥ అనిచింతించుచు జనపతి
మనమునఁదనయాభిలాష మల్ల డిగొనగన్
వనజభవోద్భవు కులగురు
మునివరుని వసిష్ఠఁగాంచి మ్రొక్కిటులనియెన్

క॥ అనఘ గృహస్థాశ్రమమున
కెనయగు నాశ్రమముఁగలదె నెందును మఱియున్
తనయయుతంబగుబోఁద
ద్వనతను వర్ణింపఁదరమె కంజజపుత్రా!

క॥ వరచతురంగబలంబులుఁ
దరుణులు రాజ్యంబు హితులుఁదగుమంత్రివరుల్
విరివిగనుండియు సుతులను
వరభాగ్యముకొఱతఁగలిగె వగపుజనించెన్

క॥ కావున సుతజన్మము నా
కేవిధిఁబడయంగనగునో నేర్పడ మీరున్
దేవునివైభారంబున
గావింపుడు పుత్రలాభకార్యము నాచేన్

క॥ అనవిని వసిష్ఠనయమి
మనముననంతయును నెఱిగి మనుజాధిపునిన్
కనిపల్కి రవికులొత్తమ
తనయులుఁగల్గుదురునీకుఁ దధ్యంబనఘా!

క॥ వినుపుత్రకామనవనం
బను యజ్ఞము సేయుమయ్య యద్యుతుకరుణన్
తనయులుతప్పకఁగల్గుదు
రసయము సంతోషవార్ధియందున దేలకా

- క॥ ఆవాక్యము వినినంతనె
భూవరుమన ముదధియటుల తొంగి వసిష్ఠన్
భూవిభుధోత్తమ మమ్మున్
భావిశుభప్రాప్తిగూర్చి పాలింపఁగదే
- క॥ అన మౌని సంతసమునన్
మనుజాధిప ఋశ్యశృంగమౌనివరేణ్యున్
వనితాసహితంబుగ న
య్యనఘుని మఖమునకుఁబిల్వనగును శుభంబుల్
- క॥ ఆని ఋశ్యశృంగువరితము
జనతికి నైలియఁదెల్పినవనమొనర్పన్
తనయులుఁగీర్తియు సౌఖ్యము
మనపుణ్యంబుమరు విగతకల్మషయుతమై
- క॥ కావున నాలస్యంబిక
గావింపక సత్తతంతుఁ గావింపుమొగిన్
శ్రీవిభుడు మిమ్ముఁ గృప నం
భావించునల దధ్యమింత పరపురదాహీ!
- క॥ మునిమృదుల మధురసూక్తులు
విని మనుజువరేణ్యుడనియె విప్రోత్తమ! నీ
వనువునొనర్తు మధీప్పిత
ముననూనతవెలయఁజేయుమునదయహృదయా!
- క॥ అనిపల్కి మునికివందన
మొనరిచి తత్సవనమునకు నుత్తమదివసం
బును నిర్ణయింపు మనఘా!
మనుకులపతిమకుటమంజు మణిరుచివరణా!

- క॥ అనమోని సంతసమునన్
పనిఁబూని తదర్థములను ప్రారంభింపన్
యనువగు శుభదినమెల్లయ
యని తత్తద్యత్నములకు నమ్మునియరిగెన్.
- క॥ అంతట దశరథపతి య
భ్యంతరమందిరముసొచ్చి యాగోదంతం
బంతయుఁ గులకాంతలకున్
సంతసమందగఁ దెల్పె సరసవిభోక్తిన్
- క॥ ఏమ్మట సరయూతటమం
దమ్మహితాధ్వరముసేయ ననువగుననుచున్
యిమ్ముగను యాగళాలల
నమ్మునివయ్యందొనర్ప నాజ్ఞనొసంగెన్
- క॥ ఆసవనశాలయంతయు
భాసెల్లె సమస్తవస్తువారము జేతన్
భూసురవనితాతతితో
వాసిగనృప పత్ని మిత్ర వందిజనముతోన్
- క॥ అందఁబై వెలసెడి ముఖ
మందిరమున మనుజవరుఁడు మంగళరవముల్
విందుగనెలగగ శుభదిన
మందుఁ బ్రవేశంబుసేసె నాప్తగణముతోన్
- క॥ నకలామోదంబుగ న
య్యకలంకుఁడు యాగళాలయందు వసిష్ఠున్
సుకరుని ఋశ్యశృంగుని
బ్రకటితముగఁ బూజచేసిప్రారంభించెన్

- క॥ విధివంతమగుచు నవనము
ప్రధితంబై వెలయ విప్రబహుళాహుతులన్
అధికజ్వాలల ననలుడు
బుధనుతుడై భూరితేజమున బెంపొందెన్
- క॥ దశరథఋత్విక్కులచే
భృశభక్తింబిల్వబడిన బృందారకులున్
దశవదను బాధలెల్లను
విశదముగ విరించిగూడి వినిపించునెడన్.
- క॥ వారిజనాభుడు శ్రీహరి
వారికిఁబొడసూప నపుడవారిభక్తిన్
వారలు సన్నుతులు నమ
సారములొనర్చి పంక్తికంతునిబాధల్
- క॥ వినిపించిన వైకుంఠుడు
విని తలపంకించి పల్కె వినుడి యమరుల్
వనజజువరమున దనుజుడు
ఘనకల్మషమాచరించె గడుగర్వితుడై
- క॥ నేనీదనుజునిఁదునుమగ
భూనాథునిగర్భమందు బుట్టెదబ్రీతిన్
మానపుడనపుడు మీరు, ని
దానం బొకయింతదాల్చుదగుఁడి త్తములన్
- క॥ అనిపల్కి తిరోహితులై
చనుదెంచిరి వారు నవనసంస్థలికి నొగిన్
అసలజ్వాలల నాహుతు
లనయము భూసురులువెల్వ నందుజ్జ్వలుడై

- క॥ పరసాయనపాత్రంబును
గరములధరియించి యొక్కఁగును డతికరుణన్
నరపతినిఁబిల్చి నీకుల
తరుణులకిమ్మంచు మణియుడగనిట్లనియెన్
- క॥ నలుపురుతనయులునీకుం
జెలుపుగఁగల్గుదురు ధీనసిద్ధము నృపతీ!
విలసితమగు దివ్యాన్నము
వెలయును దై వాజ్ఞదీనివిధమిది కొమ్మా.
- క॥ వినయము గుతుకము సంభ్రమ
మును ముప్పరివడినమనము ముందుకుఁద్రోయున్
జనపతి యంజలిఁగీవిం
చిన కరయుగ్మమును సాచెఁజెందినభక్తిన్
- క॥ సరదుడయి వేదపురుషుఁడుఁ
జిరునగవున నృపతిఁగనుచు జేతులఁబెట్టెన్
పరమార్థపాయసాన్నిత
పరపాత్రను సంతఁబుష్పవర్షముఁగురిసెన్
- క॥ అందఱు నీయుత్సవమును
సందంబుగఁ జూచి పొగడి యానందాశ్రుల్
చిందుపరంపర గురియగ
బృందారకనుతు డదృశ్యవేషమునొందెన్
- క॥ అంతట మతిమంతుఁడు భూ
కాంతుడు దశరథుఁడు దనదుకాంతులకునొగిన్
చింతతలఁపారమును
స్వాంతత నొనగంగఁదలచి భాగములొసరన్

- క॥ సగమున్ సిగములో సగమును
సగమందలి సగముఁజేసి సతులకునిచ్చెన్
మిగిలినదాని సుమిత్రకు
జగతీపతి యధికమిచ్చె సాదరమతితోన్
- క॥ వారలుఁ బానముఁజేసిన
వారంబులు నెలలుగడువ భారములయ్యెన్
వారలగర్భంబుల నుర
వారరాధితుఁడుఁ ప్రీతి వాసమునేయన్
- క॥ మధుమాసముశుక్ల నవమిని
బుధవాసర మదితిబుక్ష పూర్ణోచ్ఛములం
బ్రదితగ్రహ పంచకమున్
బుధనుత! కర్కటకరాశిఁబుణ్యాహమునన్
- క॥ కోసలనృపసుత సుతుఁగనె
వాసవనిభుఁ గేకయాత్మ జాత్యజుగాంచెన్
భాసుర పుంయమశంబును
నాసుదతి సుమిత్రవడనె నహ్నాకమతన్
- క॥ రాజిత ధనదాన్యంబులు
భోజనములు వస్త్రములును బొందుగనిచ్చెన్
భూజనముల కవ్వారిగ
నాజిమనంబలరి సుతులనందినకతనన్
- క॥ ఈరీతి సుతచతుష్టయ
మారాజవరుండు గాంచియధికప్రీతిన్
వారికి సర్వారిష్టని
వారణముగ జాతకర్మ వారకఁజేసెన్

క॥ వెలయగ శిశురత్నంబుల
లలితులశ్రీరామ భరత లక్ష్మణ శత్రు
ఘ్నులనన్ వ్యవహారాహ్వయ
ముల నామకరణములొప్ప భూపతిజేసెన్

క॥ దినదినముఁ గువలయాప్తుని
యనువున నారాజసుతులు నతులప్రభలన్
ఘనవృద్ధి నొందుచుండిరి
కనువారి కఖండకౌతుకశ్రీ దనరన్

క॥ నిగమోక్తవిధుల సుతులకు
జగతీశవరుండొన ర్చెచ్చెలోన్నయనం
బగణిత వై భవమమరగ
జగతీనురవరులు మిగులసమ్మదమందన్

క॥ గురునొద్దఁజదివి వెలసిరి
విరివిగ నర్థములఁతోడ వేదనివయమున్
వరరథగజహరులెక్కియుఁ
దురమునఁ బరవీరపతులఁ ద్రుంచి జయింపన్

క॥ రాజిత రుచి శక్తి మతిన్
రాజకుమారులను మఱియు రాజకుమారున్
రాజకుమారులు మీరిరి
రాజును సంతోషసలిలరాశినిఁ దేలన్

క॥ అంతట నొకదివసంబున
సంతనమున రాజు నిండుసభయందుండన్
అంతకనముడగు మునిజన
కాంతుఁడుం గొళికుడు రాజుకడకరుదెంచెన్

క॥ పూజించి సేమమడిగిన
యాజింగని మౌనిపల్కె యనఘ మధీయం
బౌజన్న మమరశాత్రవ
తేజంబున దర్శవంద్రదీధితి నొప్పెన్

క॥ విను పుంతరాయమొదవెను
దనుజులమర్దించి మఖముఁ దగరక్షింపన్
సునుజాధివ భవదాత్మజు
ననఘుని శ్రీరామచంద్రు సనుపుమునాతోన్

క॥ అనవిని హృదయముల్లున
జనపతి యిట్లనియె మౌనిచంద్రమ! నన్నీ
యనువున బరీక్షసేయగ
ననియెదవనితలతు లేక యన్యమొభ్రమయె॥

క॥ రాముడె నాప్రాణంబౌ
రాముడె ధర్మార్థఫలము రాముడె తపమున్
రాముడె పరమపదంబును
రామునిబంపుటకు సంతరంగముఁగుందున్

క॥ నేవచ్చి దనుజసముదయ
కావరమడగించి క్రతువుఁగాచెద ననినన్
భూవల్లభుఁగని కౌశికు
దీవిధమునఁబల్కె రోషహృదయస్ఫురణన్

క॥ శతయాగఫలమునొసగె న
హితుడగుఁ గౌశికునకప్పు దినకులుఁడుదయన్
ధృతియాగమొందు నోమక
హితుడగు గౌశికునిదూతె నినకులుడదయన్

క॥ తనయుని నింటనెయుంచుము
 ఘనమహానీయాస్త్రసమితిఁగానక రిపులం
 జెనకక కతోరధనువు
 ట్లునుమక తాల్తొక్కక కుభదూరుగ నృపతీ!

క॥ అనిలేచి నిప్పులురలేడి
 కనుగవ నీక్షించి రాజుకంపమునొందన్
 మునికులతిలకుండరిగెను
 జనులెల్లఁ గృతాంతభీతి సంక్షోభింపన్

క॥ అదిగని వసిష్ఠమౌనియుఁ
 హృదయస్థితథయమువాసి యుర్వీకునితో
 సదమలమంగళమొదవును
 గదలింపుము సుతుని నిపుడ గాధిజులొడన్

క॥ అనవిని రాముని లక్ష్యణ
 ననముల నర్కేందునముల నాత్మజులనొగిన్
 యనువుగనంపెను జనపతి
 మునిపతి కనలుడిగి మోదమున గొనియాడన్

క॥ పరమశివువెనుక గణపతి
 శరజన్ములుఁ జనెడులీల శరచాపములన్
 కరములఁదాలిచి నృపసుతు
 లరుదుగఁ గొలికునివెంటనరిగిరి వరుసన్

క॥ సురదుందుభి నినదంబులు
 విరివాసలజల్లు లపుడు విరివిగఁగనుచున్
 వరభావికాలకుభములు
 స్థిరమని చుడిచలచి సంతసించెను బతియున్

- క॥ బలయను నతిబలయను వి
ద్యలు శత్రుభయంకరములు నధ్వశమహం
బులు నుపదేశంబొనరిచె
నలముమతిం గొళుం డనాగతవిదుడై
- క॥ తనవెంట రామలక్ష్మణు
లనఘలుఁజనుడేర వారికటనటగల త
ద్వనముల యాశ్రమకథలను
వినిపించుచుఁ బోవుచుండె వింతలుఁగలుగన్
- క॥ అటఁజని వారలుఁగాంచిరి
పటుతర భయదాట్టహాస భాసురగర్భా
ర్పట పటులాకృతి భ్రుకుటీ
తట నటనవికటనిటలను చాదుజయక్షిన్
- క॥ విశ్వామిత్రునిపనుపున
విశ్వామిత్రను మహాగ్ర విఘ్నక్రతుఘ్నన్
విశ్వంబునంతసిల న
ప్రాశ్వకులుం డపుడుఁ దాటకాహ్వయఁగూల్చెన్
- క॥ అదిగని సురచోడితుడై
పదిలంబుగ జృంభకాది బహుశాస్త్రములన్
ముదమున రామునకిచ్చెను
కదనమున నజేయపదవిఁ గ్రాలగమునియున్
- క॥ అంతట మునిసందోహము
నంతలుడిగి యెదురుపచ్చి వారక వీరికా
నంతసమునఁ బూజించి త
దంతికముననొప్పు తొలికాశ్రమమునకున్

- క॥ కోనియాడుచుఁజనుదేరగ
మునివర సంఘములుఁ దనదుముంగలఁబతినం
దనులు పెనుకనడువగ న
మునివరుఁడు విధూతధీనముఖుడై చేరెన్
- క॥ అంతట సురమునికోటులు
సంతసిలన్ రాజవరులు సన్నుతులిడగన్
చింతితయధ్వరము నిర
భ్యంతరమౌసనుచు మునిజన్మగణేందలచెన్
- క॥ బోయన జన్మముజనుగగ
మారీచసుబాహునామ మదసురరివుదు
ర్వారముఁ గవిసిన ఋత్వి
గ్భారంబుగ రాముడుగ్రసావకనముడై
- క॥ ధీరత మనుజాస్త్రంబున
మారీచునినబ్ధిఁద్రోసి మదమునఁజై పై
దూరుసుబాహుని తద్ధిత
వారంబులఁగూల్చి యనుజవరునితో మేఱసెన్
- క॥ మునిసంఘంబులుఁ గౌశికు
డినకులులంజుట్టుముట్టి యెంతయుమోదం
బునదీవించిరి యక్షతు
లని తోషించిరి నుతించిరధికప్రీతిన్
- క॥ సవనము యథోక్తవిధిఁజన
నవబృథస్నానంబొనర్చి యమ్మునిరామున్
రవికులతిలకునిఁబలికెను
నవినయగంధీరమధుర సారవచనముల్

క॥ క్రతురక్షణమొనరిచి నన్
క్షీతినిఁ గృతార్థతను వెలయఁజేసితి మిథిలా
పతిక్రతువుఁ లగాంచఁబోదము
యతులాధిక శౌర్యనిర్జితారాతిచయా!

క॥ విని సుస్మితపదనుండై
మునివరునకుఁ మొక్కి సకలమునులు నుతింపన్
మనుకులులు జనకుసవనముఁ
గనువేడుకనొప్పిరంతఁ గౌకికుడుఁ దగన్

క॥ మునిసంఘపరీవృతుడై
వనజాక్షుఁడు రాము డగ్రభాగము నడువన్
కనిశకునంబుల మునినతిఁ
గనుకుభబుంచెదనుదలచి కదలెన్ మునియున్

క॥ వారలుఁజనుచుండిననడ
దారింబడియున్నబండ దశరథసుతుపై
మారుతముసోక వింతగ
మార మణీరూపవిజిత మానినియయ్యెన్

క॥ అందఱు నివ్వెరఁజెందగ
సందర్భముఁదెలియఁదెల్పె సంయమివరు డీ
సుందరి గౌతమునతి సం
క్రందనుహేతువున శాపకలితగనయ్యెన్

క॥ శ్రీరామునికారణమున
వారిజదళనేత్ర కలుషవారితయయ్యెన్
భూరిదయానిధియగు నీ
వీరునికిన్ మాద్రుకలదె పృథ్వీస్థలితోన్

- క॥ అమౌనిపల్కువిని తరు
ణీమణిమునిరాడ్వధూటి నిస్తులసుగుణో
ద్దాము దయాధాముని శ్రీ
రాముని నులియించెఁ బ్రీతిరమ్యార్థములన్
- క॥ నీపాదరజము మామక
శాపోవలగ్రాత తావశమనముఁ జేసెన్
నాపాలిచేవుడవు నీ
ప్రాపున విఖ్యాత లోకపావననై తిన్
- క॥ అనివలగొని శ్రీరాముని
వినయమున ననుజవేడి వెడలు నహల్యా
వనజాక్షిఁజూడ గౌతమ
ముని యాగమనంబుఁజేసె ముదితహృదయుడై
- క॥ వచ్చిన నచ్చరితునిఁగని
హెచ్చినకౌతుకముమెఱయ నినకులులు మునుల్
అచ్చపుబత్తి సెలంగ వి
యచ్చరచయ మెదనుమెచ్చ నర్పించిరొగిన్
- క॥ అంతట నిజేకువదముల
కెంతయు నద్భక్తిమొక్కి యిట్లను బతితో
నింతి నితాంతదయానిధి
సంతతత్రికపారిజాత శరణు మహాత్మా!
- క॥ అనముని కనికరమున నతిఁ
గని' కరమునఁగరముఁగూర్చి కరమొప్పగ నీ
దినమణికులతిలకుని రా
ముని చరణపరాగగర్భమున జనివగుటన్

- క॥ ప్రకటిత పూతచరిత్రపు
నకలంకపు నై తివింకననియమ్ముని రా
జకుమారులఁ గీర్తించుచు
ముకుందరాననఁ గూడి యేగెమునులునుతింపన్
- క॥ అంతట మునిబృందం బిడి
యంతయుఁ దిలకించి రామునంతికమునకున్
వింతఁదళు కొత్త పేజని
సంతసమునఁ బల్కిరిట్లు సమృతసూక్తుల్
- క॥ మునిజన కంటకఁ గూల్చితి
ముని సవనముఁగాచి తమృతభుగ్గణమొప్పన్
మునిసతిని సుద్ధరించితి
మునికై రవ సోమ! రామ! భూపలలామా!
- క॥ ఇటుఁ బొగడుచు జనకకుభృ
త్పుటభేదన నరణిఁబట్టి పోవుచునుండన్
యటవీగమన శ్రాంతికి
నట జటిలోటజ సువార్త లానందముగన్
- క॥ వినిపించుచు మనుకులులకు
మునివర్యుఁడు కుశకుసుతుఁడు ముందుగనడువన్
వినికని తనియుచు వెంటనఁ
జనుచుండిరి రాజసుతు లచంచల పథులై
- క॥ చనిచని కాంచిరి బుధజన
వినుతంబై శక్రనగర విభవవిజితమై
ఘన యోధవీర భట గణ
వనపంక్తులఁగరుల హరుల బలసిన మిథిలన్

- క॥ కనిచొచ్చి సగరపై భవ
మును జూచుచుఁ బోవుచున్న మునులకు నెదురై
చనుదెంచి జనకజనపతి
వినయంబునఁ బూజనేసె వివిధ స్తుతులన్
- క॥ అంతట మునిపతి ధరణీ
కాంతునిఁ కరుణార్ద్రదృష్టిఁ గనుగొని నృపతీ!
సంతసమె నీకు హితసా
మంతులకున్ బంధువుల కమాత్యజనులకున్
- క॥ నావిని జనకుండిట్లను
తావక దర్శనము సకలధన్యత్వంబున్
గావించెఁ గౌఠతకలదే!
భావి శుభప్రాప్తకాల భాగ్యోదయమై
- క॥ అనిపల్కి మౌని మండల
మునకు న్వందనముఁజేసి ముదిత హృదయుడై
వినయాన్వితుడై మందిర
మునకుం దోడ్కొనుచుఁజనియె మునులనృపజులన్
- క॥ అందఱ నుచితాసనములఁ
బొందుగఁ గూర్చుండఁజేసి పొలుపుగ మునిసం
క్రందను నిట్లను జనపతి
సుందరు లీ పాలు రెవరిసుతులు మహాత్మా!
- క॥ నావిని కౌశికమునివరు
దీవిధమునఁబరై జనకనృపతీ! యనఘా!
దీవిభవుడై న దశరథ
భూవల యాధిపుని యాత్మపుత్రులు వీరత్

- క॥ శ్రీరాముడు లక్ష్మణుడన
 వీరలనామములు మఱియు వీరినొ జ్యేష్ఠుం
 డీరాముడు వీరాగణి
 సారబలుండనగ నెగడు సత్యవతుడై
- క॥ రక్కసిమేటులఁ బెక్కుర
 జక్కడచి మదధ్వరంబు సంరక్షించెన్
 ఘుక్కంటివిల్లుఁ గనుగొన
 నిక్కడ కేతించిరిపుడు నినకులతిలకుర్
- క॥ జనకులులని విని కనుగొన
 జనకుని కన్నవ విశాలసంస్థితి నొందెన్
 ముని ధనువుఁబేర్కొనంగను
 దనమన ముప్పొంగి బాష్పధారలు గురిసెన్
- క॥ ఈ మహనీయుడు సులభుడె
 మామకజామాతయగుట వారివిధానం
 బేమేమి తపమునల్పెనొ
 యామహిత తపంబులేక నందగవళమే
- క॥ శ్రీరామా హృత్పంజర
 కీరంబై వెలయు చక్రి కిల్పిషమెల్లన్
 వారించి కూలిధనువును
 శ్రీరాముడు నెక్కుపెట్టఁజేయుం గాతన్
- క॥ అనితలచి కరభవసముల
 ననుపమ బలయుతుల సంప నధిక్రమలన్
 కానితెచ్చిరి భవుధనువును
 ననిశము బూజితసుమాళి సలరెడుదానిన్

క॥ అంతటః బురమున నాలుగు
చెంతలఁ గోలాహలంబుఁజేయుచు జనముల్
వింతలుఁగన జనుదెంచిరి
సంతనమున రాజనభకు సత్వరగతులై

క॥ విల్లెక్కుదెట్టునట భూ
వల్లభుని కుమారుడంట వలరాజును దా
నొల్లడట రూపసంపదఁ
బిల్లండట చూడ వానిపెంపదియేమో!

క॥ చశీతి రాకుమారులు
హోరాహోరిగనుటోరి రొంపక విల్లున్
తేరయినఁ జూడనోపక
పాటిరి వీదెట్లుజేయఁ జాల్పడునొగదే!

క॥ ఇతడై న జనకపతి వాం
భితమును సమకూర్చెనేని క్షితితలమందున్
ప్రతిలేక వెలుగుచుండును
పరిసత్యవతము నేడు ఫలితమునొందున్

క॥ అని పౌర జానపదముల
జననికరము గులివుఁగ్రమ్మె నభినెల్లడలన్
మనమున హర్షంబెసగగ
ననువున నందఱునుజేరి రాయాయెడలన్

క॥ రాజులు రాజకుమారులు
రాజద్వేషములనలరి రాజసమొప్పన్
తేజోదికులై వచ్చిరి
భూజనములు సన్నుతింప భూరినిభవతన్

క॥ భాసుర చకోర నేత్రలు
నానన్నసుధావిరాజి తాంతఃపురమం
దాసీనలైరి ముదమున
వాసవనిభు రాముఁ జంద్రవదనుం గనుచున్

క॥ సీలాలక భూబాలిక
శ్రీలీలన్చెలగుచెల్వ స్మేరాన్యముతోన్
బాలేందుఫాల సుగుణా
వాల సరోజాక్షి సీత వారలనడుమన్

క॥ తనుఁజెలులుఁగొలువ వాతా
యనమార్గంబున నగపడు నతనుసురూపున్
మునిగణసంయుతు రాముని
నినవంకునిఁబూజసేసె దృష్ణులినములన్

క॥ జనపదపురజనములతో
మునివరగణ రాజరాజ పుత్రులతోడన్
ఘనతరవై భవములతో
జనకునినభయొప్పె మఘవునభకెనయన్

క॥ సమయవిదుండగు నానం
యమిపతిఁగనిపల్కెనింకనాలోచనయే
ల మహాభృచ్చాపునిచా
వము, నెక్కిడు నుత్సవంబుఁ జాలించుటకు

క॥ ఆనవిని వినయాన్వితుడై
ధనుపుసుబూజించి విధిహితంబుగ రాజుల్
వినఁబల్కె జనకజనపతి
వినువారికి వింత భీతి వేడుకలొదవన్

- క॥ ధను వెక్కుఁబెట్టఁగలిగెడి
జనపాలకవరుఁడు జనకజామాతయగున్
ధనువెక్కుఁబెట్టఁజాలని
జనవరమండలికి జనకజా మాతయగున్
- క॥ పతిబర్హి వాక్యరవము నృ
పతిభోగిశ్రవణ రంధ్రభాగముఁ జొరగన్
ధృతిఁదూలి వక్రగములై
యతిదీనంబడర బ్రతుకనరిగిరి పెలువన్
- క॥ కొందఱుఁదెంపువహించిరి
కొందఱుదరిఁజేరి కాంచి గొంకిరితమలోఁ
గొందఱు గుసగుసలాడిరి
కొందఱు నిరపేక్షసూక్తిఁగొనిరి యచలతన్
- క॥ అందఱు భందముగని పతి
సుందరు మునిబృందనంఘ్ర శోభితు రామున్
దెందంబలరగఁగని యా
నందముమదిఁబొందఁ దపసినాథునిఁ గాంచెన్
- క॥ ఆంతయుఁ దెలిసినముని తన
యంతికముననున్న దశరథాత్మజు రామున్
కంతుజితరూపుఁ గనుగొని
కంతుజితశరాసనంబుఁ గంటిదెవత్సా!
- క॥ ధనుభిదుదర్శనము మే
దినిభృన్నివహమును వీతధీరులఁజేసెన్
వెనుకైరి వార లింతకుఁ
జనుదురె నీవొకడుఁదక్క శతమన్యునిభా!

క॥ తెమ్మా తడయకు శుభమగు
గొమ్మాయుగ్రధనుపుఁ గుతుకంబెనగన్
తెమ్మా చిరతరకీర్తిని
నిమ్మా సమ్మదము మాకు నినకులతిలకా!

క॥ అనిబలుకుమునికి వందన
మొనరించి శ్రీరాము డాత్మనొప్పుగ జనసి
జనకులను సంస్మరింపుచుఁ
జనె మదగజగమనలీల చాపనలికిన్

క॥ వెలయఁజిలునవ్వు మోమువ
వలనుగఁజని ధనువుఁగాంచి వసుధాధిపతుల్
చులుకనఁదనుఁగనఁగనుచున్
వలువను మొలనమరబిగిచి ప్రత్యావీధన్

క॥ రఘుకులు డుగ్రధనుస్సను
లఘులీలన్ గుణముఁగూర్చి లావుగలాగన్
మఘపుకరి చెఱకుతుంటను
లఘుగతి మెఱయంగవిఱుచులాగున విటిగెన్

క॥ ధరఁగదిలె నొటగెగిరులును
నురవడిఘూరిలె నుదధి యూగెదిగిథముల్
ధరగదిలె లోకమంతయు
హరధనువునువిఱువ రఘువరాగణిపెలుచన్

క॥ ఆరావము విలయాంబుద
ఘోరరవమ్మనుకరింప గుండియలవియన్
చేరగిలనొరగి రాసన
వారము లాధారమగుచు వసుధాధీశుల్

- క॥ ఆరావము జనకుని హృద
యారామకుకన్వనంబు ననుపై చెలగన్
ఆరావము సీతాముత్రే
రితమై వీనుగవకు విందొనఁగూర్చెన్
- క॥ రుచిరస్మితరుచి నివయా
విచలిత జిత చంద్రబింబవిధమై యొప్పున్
సుచర్మితులు రఘురాముని
నవలాలోకనసుఘాళి నర్చించిరొగిన్
- క॥ కని పతి ముదమునఁజనియా
జనపతిపగసుతుని రామచంద్రునిఁ బ్రియమున్
వినయముఁ చెనగొన నిట్లనెఁ
గనుగవ నానందబాష్పకణములు దొరగన్
- క॥ మనసున కగోచరము త్వ
ద్ధ నతేజ మమోఘ మప్రధర్వ్య మచింత్యం
బనివార్య మనిర్వాచ్యం
బనిమిషపుంగవునికైన నలవియె పొగడన్
- క॥ విను"వీర్యకుల్క"యనినా
తనయవివాహమునుగూర్చి ధారుణీజనముల్
వినఁబలికిన నాప్రతినం
బనఘ భవత్కృపను నఫలమయ్యెను నిపుడన్
- క॥ అనిమోనిఁజూచి దశరథ
జనపతి కీకుభప్రవృత్తి జవగతిఁజని నా
మనవి నొనర్చ నయోధ్యకు
బనిచెడ మద్బంధువృద్ధవరుల నచిపులన్

- క॥ అనిబల్కు జనకుమధురో
క్తి నివిని జనకునిగనంగ దివ్యసమయమిం
దొసఁగూడెననుచు మనముల
ఘనకౌతుకవంతులై రి కాకుత్స్సవరుల్
- క॥ జనకుని పల్కులువిని తమ
కనువగుమార్గములఁజనిరి యవనీపతులున్
మనుకులుల మునుల హితులన్
ఘనకౌతుకదృష్టిఁబఱపి కడు కుతుకమునన్
- క॥ అంతటను జనకజనపతి
సంతసమందుచును బెండ్లిఁజాటం బంచెన్
వింతఁదఱుకొత్త ప్రజలకు
వంతలుడిగి వారలెల్ల వచ్చిరిసభకున్
- క॥ జనకుని పనుపుననరిగిన
ఘనభటులు నయోధ్యకేగి కాకుత్స్సని పెం
డ్లి నకులతిలకున కంతయు
వినిపించిరి వేడ్కలొదన విగతశ్రములై
- క॥ మఱియును వారివలన సౌం
పెరియంగా తాటకాది భీమాసురులన్
కఱకుశరములను జదిపిన
నెఱితత్తద్గ్రాధలన్ని నేర్పునవినగన్
- క॥ కని పౌరజానపదులను
ఘనమంత్రుల హితుల సుతుల గాటపుఁజేమన్
మనఘునఁదలచినవారల
జనకునిప్రోలునకునంపె సమ్మదలీలన్

క॥ కాంచనరుచి నొప్పారుచు
నంచితముగ రత్నఖచితమై యొప్పెడి య
కాంచన రథంబు నెక్కియు
బంచద్వయరథుడు వోయె బహుబలయుతుడై

క॥ దశరథపృథివిపతినిఁ గని
భృశభక్తి నమస్కరించి ప్రేమాన్వితుడై
దశరథునిసఖుడు జనకుడు
విశదంబుగ నెదురువచ్చె వీతాముండై

క॥ అందఱు మునులును శిష్యుల
నందఱతోఁగూడివచ్చి రచటకువేడ్కన్
క్రందుగ వీతెంచెను శుభ
మందంగ సుమంగళాని ధ్వను లపుడవటన్

క॥ సురుచిర తోరణయుతమై
విరివిగఁ జెన్నలరునట్టి వివిధపుజేతల్
వరమఘవు సభకు నీడుగ
బరిచారికవరులొనర్చి రతిభాసురతన్

క॥ ఉత్తరఫల్గునిఁ గూడిన
యుత్తమదివసంబు మిగులయోగ్యంబని ర
త్యుత్తమ మునివరులందఱుఁ
జిత్తములందలంచి పెండ్లి సేయగ నపుడున్

క॥ ఘనుడు వసిష్ఠుడు మణియును
ఘనుడు శతానందు డపుడు ఘనమగుపతిమన్
ఘనమున ముదమొదవంగా
వినిపించిరి వంశజనుల వీర్యగుణములన్

- ౬॥ భూసుర కేసరులందఱు
 భాసురముగ వేదముక్కుపతనము సేయన్
 వాసికినెక్కిన రమణులు
 నాసమయంబునను బల్కులాడిరి లీలన్
- ౭॥ రాముని నొకపీఠంబునఁ
 బ్రేమన్నివసించఁజేసి వేదికలోనన్
 భామామణులలో మణియగు
 రామప్రియ సీత నపుడలంకృతి నెసగన్
- ౮॥ శుభలగ్నంబగు సమయము
 విభవంబుగరాగ నపుడు వినయస్మితుడై
 యిభరాజగమనకంఠము
 శుభమాంగల్యంబుచేత శోభగఁజేసెన్
- ౯॥ భరతునకును లక్ష్మణునకుఁ
 వరశత్రుఘ్ననకు నపుడవారితశోభన్
 వరుసగ మాండవి యూర్మిళ
 మణియును శ్రుతకీర్తి నపుడు మానుగనొసగెన్
- ౧౦॥ నలుగురు బలికిరి ధరనా
 నలుగురుసోదరులఁగరము నవ్యస్ఫురణన్
 నలుగురుఁబలికిరి ధరలో
 సలిలిత మతి దాన వహన జ్ఞంతుల కెనయన్
- ౧౧॥ పూతచరిత్రుఁడు జనకుడు
 జేతోమోదంబుతోడ శీఘ్రముఁగాగన్
 సీతివధంబున సుతలకు
 నాతతముగ సైన్యమాది యరణములిచ్చెన్

- క॥ ఆరమణుల సత్సంపియు
భూరమణుడు వారపై నిమోహంబున్
ర్వారమగు దుఃఖమందెను
నారయవితితేంద్రియత్వమందియు
- క॥ జనకజనంయు క్తు - దై
జనకుండగు చళరధుండు నమ్మోదిం
జనపతిరాము తయోధ్యకు
జనములువినుతింప మిగులజవళతి
- క॥ మధ్యేమార్గంబున దిన
మధ్యుండగు సూర్యుడోలి మహనీయ
యోధ్యగమనాభిలాషిగ
సధ్యయనముసేయు భృగుకులాధిపుఁ
- క॥ ఇంతలో రఘురామునిఁగని
గంతులువేయుచును రేణుకాదేవిసుతుఁ
దంతయునెఱింగెఁ గాపునఁ
గంతుఁడిచునిఁబోలు సన్నుఁ గదనమున
- క॥ జయలక్ష్మిం గొనిసప్పుడు
నియమంబుగ నేనునిన్ను నేర్పుగవిడి
దయతో నేగెద పండును
రయమునదగ్గరిన రాజు రామునిడాగన్
- క॥ భార్గవరాముండప్పుడు
మార్గంబున కెదురుపచ్చు మహిమనెఱిగి
ద్వర్గదమనుడగు రాముడ
నర్గళవాక్పటిమమెలయ దగనిట్లనియె

- క॥ నాపేరురాముడందురుఁ
భూపాలకగర్వహరణ బుధనుతశీలా!
కోపింపక మీచరితము
నేపారగఁదెల్పు మిపు డనిందితవరితా!
- క॥ అని రామవిభుఁడు నెప్పిన
సునయోక్తుల కాత్మనలరి చూడీవిల్లున్
ధనువుబలము గనుగొనుచుని
యినవంతునినాజ్ఞ సేసె నింపుగనపుడున్
- క॥ శ్రీరాము డతనివింటినిఁ
గోరికతోఁజేతధీసికానునంతలొ ని
స్సారంబయ్యెను నదియు
న్నారాముని సత్త్వమెల్ల నాకర్షింపన్
- క॥ కని రాముడు రాముని నతి
ఘనమోదముతోడ నిట్లుగనుగొనిప్రేమన్
ఇనకులజలనిధిచంద్రుడు
విను నీ ఘనజన్మమింక వృద్ధినిఁగాంచున్
- క॥ మదమునఁగదలిన రక్కసి
కడుపులఁబెక్కురను నీవు కదనములోనన్
మదమణచి త్రుంచివై తువు
విదితంబుగఁగొళికుండు ప్రేరేపింపన్
- క॥ అని భృగుకులనిధిముఖ్యుఁడు
వినయంబున రఘుకులాబ్ధివిభునికరము నీ
డ్కొని వెస హిమగిరికరిగెను
కనుగవ నానందబాష్పకణములురాలన్

క॥ అంతట రఘురాముడుఁదన
యంతికముననున్న ప్రజలనడిగి రయమునన్
సంతోషితుడై నిజశ్రీ
మంతంబగుఁ బురముసొచ్చె భటనివహముతోన్

క॥ వచ్చిన నవ్పరితునిఁగని
హెచ్చినకౌతుకముతోడ నినకులవదనపై
ముచ్చటలుఁదీర పొదులు
నెచ్చెలులును గుసుమవర్షనివహముతోడన్

క॥ పూజించి సేమమడిగిరి
భూజననందితునిమిగుల భూసుతఁబ్రీతిన్
సౌజన్యధనుఁడు రాముఁడు
తేజముతోఁజెప్పెఁ దనదు తీయనిగాధల్

క॥ ఈరీతి సుగుణపరితుఁడు
శ్రీరమణింబెండ్లియాడి చెన్నొందుచు వి
స్ఫారిత బహుసుఖలీలన్
వారములు నెలలుగడువవచ్చెనునంతన్

అ యో భ్యో కా ం డ ము

- ఉ॥ శ్రీరఘరాముని నిర్వమలశీతమయూఖునిగేరు నెమ్మొగం
బారమణీయమై కలుగువాని దినేశ్వరసూను నంగదు
న్నారసిబ్రోచి ముఖ్యకపినాథులకెల్లను దోడునీడయై
పేరిమిగన్నయట్టి రఘువీరుని నెవ్వు భజింతు నామదీన్
- ఉ॥ అప్పుడుబెద్దవాడగుచు నన్నిపనులెవ్వనజేయలేక యా
గొప్పదీయైన రాజ్యమునకు స్వనునెవ్వని రాజుజేసెదన్
ముప్పునఁగొలకింకరులు మూగకమున్న రయంబున స్వనుల్
యొప్పుగఁజెప్పరయ్య సుగుణోన్నతులార! కృపాగరిష్టులై
- క॥ ఇట్టివ్రక స్తశేముషివిశేషపుఁబల్కులు మౌనులందఱున్
గట్టిమనంబుతోడవిని కాయజనన్నిభు శ్రీరఘూత్తమున్
పట్టముఁగట్టుమంచు నతిప్రార్థితులై తెలియంగఁజెప్ప న
ప్పట్టునవచ్చె దాశరథి ప్రస్ఫుటవేగపదారవిందుడై
- ॥ వచ్చినరాజనందను నవారితవాక్కునుమాళితోడ నే
ర్పచ్చుపడంగ దీవనలుబాగుగఁజేసి ప్రసన్నచిత్తులై
ముచ్చటఁగొల్పుచున్న రఘువుంగపుతో జనకుండు నిన్ను నే
మచ్చటికంబులేక యుపపట్టముఁగట్టఁదలంచె నాపుడున్
- ॥ రాజును నేడువేడుదుఁదిరంబుగ నేను భయంబుతోడుతన్
మోజులుదీలుమొక్కెడ నమోఘవదస్కుడనై వచించెదన్
బ్రాజితమైన రాజ్యఘనభారము నాకుఁగనంగ దుఃఖమౌ
నోజననాథ! నేను విముఖుండను దానికిఁబ్రస్తుతంబునన్

- ఉ॥ నావుడు రాజవంశుడును నావిధమంతయుగు రైలింగి మే
దావియు బ్రహ్మపుత్రుడునునైన పసిష్ఠునిఁబిల్వసంపి సఁ
భావితపుత్రువాక్యముల పద్ధతిఁజెప్ప నతఁడు రామునిన్
వానినినొప్పగింప వరపట్టమంతయు నందితంబుగన్
- ఉ॥ రాజిత ముఖ్యవస్తునికరంబులచే నగరంతయున్ ముఖో
ద్రాక్షితతోరడాది ఘనపల్లవ నామ ఫల ప్రదీప్తిచే
భూజననందనీయమయి పొల్పుగుచుండె నమోఘయపు
రాజులతోన మేటియగు రాఘవు పట్టమహోత్సవంబునన్
- ఉ॥ జక్కవఁబోలు చక్కపయు జక్కని స్వచ్ఛ సుదంతపంక్తి
మొక్కలువోసి వాహువుల మూపురపుండ్యితయంబుగల్గి ల
పెక్కుచు ముగ్ధులంత రమణీయులునౌ మగవారుఁగూడగ
యక్కరువాల్లి రామపసుఁధాధిపుఁగాంచిరి వేడ్కమీలుగన్.
- ఉ॥ బంధులఁగూడి సమ్యలును భాసుర మిత్ర కళత్రకోటిచే
సంధిలుచుండ నోర్వక సేకానమయం బరుదెంచునంతట
"మంధర"నామ వక్రతరమానిసె కై కరుదాసి యేఁపుచు
న్నంధకణి ధనూ సుగుణభండనుతీరును బెప్పె గై కరున్
- ఉ॥ కై కయు దానికి న్నిగులగర్వముఁజెందుచు దాసికిట్లనున్
లోకప్రళ న్తనీయ ఘనరూఢచరిత్రుఁడు రాముడెంతయున్
నాకునుజూడ మిక్కిలిగ నమ్యనుపచ్ఛుచునున్నదిప్థ సీ
వాకొసినట్టి సర్వవిధవాక్యవరంపర విన్ననాపుడుగా
- ఉ॥ ఓసివిమూఢురాల విను మోపికఁబట్టి మదీయవాక్యముల్
భాసురరత్నసంఘటిత భవ్య వినూతన రోచిటాల నం
త్రాన సురారియూఢనీకరంబునుగల్గు కిరీటరత్నముగా
సీనుతునొదలన్నడక సీదునపల్కినాకివ్వనోర్తుచే

- ఉ॥ కాపున నీవు శ్రీఘముగఁ గాంతునియొద్దకునేగి నీకుము
న్వావిరి యుద్ధమందిడిన భవ్యప్రసాదవరద్వయంబు నే
దావిధమొప్పు వేడు ప్రకటంబుగనేడు నవీనభక్తితో
నావిభుడిచ్చు తప్పకను ఆతనికి స్తుతప్రేమ నీపయిన్
- ఉ॥ సంతముఁబూని వేడ్కుఁ జెలిమందరచెప్పిన వాక్యజాలమున్
సంతసమందగావిని ప్రశాంతమనఃకమలంబుఁగల్గి యా
పొంతనెయున్న భూవిభుని పొల్పుగుడు స్పృహరత్నదీప్తిమ
ద్దంతిపురంబు సొచ్చె జనులందఱు విస్మయమందిచూడగన్
- ఉ॥ అక్కడ రాజ్యభార జనితాకుల సంవృత చేష్టుడై విభుం
దొక్కెడ మోమువాంచి పెనుమూగిననిద్రఁ బరుండియున్నచో
నక్కఱిలక్షి కైక నిజనందను బట్టముఁగట్టుబుద్ధిచే
నొక్కనులిప్తకాలమున నొప్పుగ రాజునుమేలుకొల్పితాన్
- ఉ॥ వచ్చినకార్యమంతయును బాగుగఁజెప్పి వరద్వయంబునున్
మచ్చికతోడఁదెల్పియను మానములేక ఘనుండు రామునిన్
అచ్చపుఁ గాననాది ఘనవాసునిగాఁ బదునాచగొడ్లు ఏ
పొచ్చెములేక నీభరతపుత్రునిఁ బట్టముఁగట్టుమంచనన్
- ఉ॥ ఓ కఠినాత్మురాల! వినుమోపికఁబట్టి మదీయవాక్యముల్
నాకుమనంబుఁగల్గునె జనాధిపసూను నరణ్యభూమికిన్
ప్రాకటఁమొప్పుఁబంపగను బట్టజపౌరులకిష్టమౌనె నీ
వాకొనునట్టికోరిక ధృవమ్ముగనీచము ఎల్లవారికిన్
- ఉ॥ రాముడె నాకు నేడుగడ రాముడె సర్వఫలప్రదాతయున్
రాముడె నాదుజీవనము రాముడె నాకులదై వతంబు నా
రాముడె నాకు ముక్తిదుఁడు రామునివీడి వసింపఁజాల నో
తామరసాక్షి! రామగుణధామునిఁ బంపగలేను గానకున్

- ఉ॥ నాథుని పుత్రవత్సలత నాతనిమోహవరీతవాక్యము
 ల్బాధగనుండె నామెకును అంకులకు స్వనవాక్కుబట్టునే
 బోధనసేయ దుష్టునకు బుద్ధియుగల్గునె యంత నామె యా
 రాధిత సర్వభూషణ విలాసములన్నిటిఁదీసి సత్వరన్
- ఉ॥ కోవగృహంబుసొచ్చి యలగూనిది మందరతోడఁగూడి సం
 తాపభయాన్నదప్రకటితంబగు కంకటిపైఁ బయండియున్
 భూపతిరాకఁగోరు చౌకమూలన నిద్రమునింగియుండె నా
 పాపపురాణ సూను వరపట్టముఁగట్టడటంచు దూఱుచున్
- ఉ॥ ఇట్టిది రామచంద్రవరు దెంతయువంతగ నూహఁజేయగన్
 వట్టెను పంతమంచు విని మానినిఁగూడగఁజేరి యట్టులే
 గట్టిమనంబుఁగల్గి యికగాటపునీకొమరున్ రయంబునన్
 పట్టముఁగట్టుకొమ్మని యపార ముదంబున వచ్చిచెప్పినన్
- ఉ॥ ఆసుతుఁడీయమాటలకు హర్షతరోల్లసదాననబయ్యె
 యాసతివల్కు నట్లే విభునానతి వేగమె నీవు ఎల్లి సం
 త్రాసమచేభసీంహఘనదంబు సుఫేరవఘోటకాది ఘో
 రాసురుచుండుచోటికిఁ గరంబుగ నేగుము సంతసంబునన్
- ఉ॥ అంతటభర్తచెంతకు ముదంబునఁబోయి వినీతినిట్లనున్
 వంతనుమాని రాముని నవారితదాహుబలాధ్యు తప్పక
 న్నంతిపురాననుంచక వనంబులనుండగఁ బంపగావలెన్
 చింతిల కింక కోర్కెనతిశీఘ్రవిధంబుగఁదీర్పు నాపుడున్
- ఉ॥ తిన్నగలోనికేగి ఘనతీవ్రతరంబగు పంతఁగుందుచున్
 యన్ననబోడివంక మఱియాత్మజువంక విశాలదృష్టితోఁ
 గ్రన్నఁజొచ్చినిల్చి యతికష్టఁబల్కులువల్కులైక చే
 సన్నల రాముఁబిల్చి యతిసాద్రవ్యదుఃఖనిపద్ధకంతుడై

- ఉ॥ రామగుణాభిరామ దినరాజకులాంబుధిసోమ నీరద
భ్యామ ప్రియరబుతోడుత వెనన్నిను సివు నరణ్యవ ర్తివై
సినుముమీటఁబోయి ఘననిష్ఠతో నీవదునాల్గులబ్ధముల్
భామసుకీర్తిఁబొందియును తండ్రియనుజ్ఞను గోలుపున్నకన్
- ఉ॥ ప్రేమముమీట నందునలరించి యతీశ్వరకోటికి న్నవ
న్నామసుకీర్తనాదు లనుమానములేక పఠించువారి కు
ద్దామసుఖంబులిచ్చి యతిధర్మపుబద్ధతి వీడకెప్పుడున్
మామకపట్టణంబు దరువాతనుజొచ్చుచు వేద్యమీటగన్
- ఉ॥ ఆనమయంబుగు రైటిగి యన్నకుఁదోడుగనేగుదెంచె ధీ
భాసుఁడు లక్ష్మణుండును శుభప్రదమంచును మాతయొద్దకున్
హాసముఖాబులై యరిగి యంతయుదంత మవంత దావకన్
భాసురమొప్పఁజెప్పఁ బెనువాతహతి న్వకు వృక్షభాతిగన్
- ఉ॥ లక్ష్మణుతల్లియు న్మజ్జియురామునితల్లియు నీవిధానమున్
సూక్ష్మముమీట గురైటుగఁకోకభరాకులితాంతరంగరై
పక్ష్యలలందు వేడియగువారియఁ బోరనఁ గారుమండ నా
సూక్ష్మములై న కౌనులును జూడ్కికగోచరమై చలింపగ
- ఉ॥ ఆనమయంబున న్నరతు దాతనితమ్ముఁడు పట్టణంబునుం
బాసియు మున్నుగా తనదుమామగృహంబునఁ బోయియుండుటన్
అనతి యిట్టిఘోరమగునట్టివను లొనరించెఁగాని యా
యాసీనుమంతలేని గుణశీలుఁడు నాభరతుండునోర్పునే
- ఉ॥ అందఱునా ర్తిఁజెందిరి రయింబున సోదరులందఱు స్కంధున్
చిందరవందరై రి మునిసేవితు రామవియోగవార్ధిలొఁ
గుందుచు వ్రాలుచు న్నడుచుఁ గొంతుచుఁ బొంపిరివోయి రట్టిసం
క్రందనసన్నిభు న్నమువరాగ్రణి వాననవానవర్యకున్

- ఉ॥ కాంచనరత్నదివ్యమణి క్రమసుదీధితులన్నివీడి ము
న్నంచితవల్కలంబులు ఘనంబుగదెల్పి నఖుల్కలంగగన్
నించినదుఃఖమందు జననీజనకుల్ వెతలందుచుండగ
న్నంచలవాహ శర్వ దివిజాధిపపంద్యుడు రాముడెంతయున్
- ఉ॥ అప్పుడు రాముడేగుసమయంబునుజూచి భయార్తచిత్తయై
యెప్పుడు నెక్కడ స్విభుని నేమటకన్పజియించుచుండుదా
నప్పుడు లేచివచ్చి జనకాధిపనందన మోమువాంచగన్
ముప్పిరిగొన్నతోషమున భూపతిసూనుడు రాముడిట్లనెన్
- ఉ॥ నిండుగదెల్పికొంటి విను సీరజహంసలుఁగూడియుండుట
న్మండితమైదనర్పు ఘనమాన్యతనొప్పు కొలంకులేడ యా
చండతరోగ్ర ఖడ్గ వరసామజ సింహ వనంబులేడ యిం
దుండుము సీవుదోషముననొప్పి నవాంబుజచారులోచనా!
- ఉ॥ అన్నవిధంబుదానెటిగి యాతనితమ్ముడు లక్ష్మణుండునున్
తిన్నగవచ్చి నిల్వఁబడి తియ్యనిమాటలఁ బ్రస్తుతించి య
తున్నతద్వీర మైన కరయుగ్మము ఫాలమునందిమిచ్చి సీ
తన్నవిధంబున న్ననదుయాగమనంబువచింప రాముడున్
- ఉ॥ బాగుగవారిరాకకును భావమునందునఁ దోషమంది నం
యోగనిజాబల స్మఱియు నొప్పుగ లక్ష్మణుఁగూడిరాగ వే
వేగఁ బురోహితాది ఘనమిత్రులదోడ జనంబుతోడ ను
ద్యోగవనంబుతీరును నిజోత్సుకమొప్పు వచించివెండియున్
- ఉ॥ తల్లులకెల్లమొక్కి తనతండ్రికిఁబ్రీతినమస్కరించి నం
పుల్లమనస్కుడై తనదుముఖ్యసుమంత్రులకెల్లఁ దెల్పినన్
ఉల్లములోనఁజింతిలుచు నూర్పులురాగ తలంగిరందలున్
తెల్లనఁబోయి గడ్డు నగధీరుఁడు రాముఁడు నిష్క్రమింపగన్

- ఉ॥ భాసురరత్న కాంచనసమన్వితమై తనరారి భక్తిమై
భాసురకోటిచే మిగులఁ బుణ్యతరంబగు వాక్యసంస్తుతుర్
శ్రీసతికిడుకాదగు సుశీలచరిత్రయు సీకఁజూడఁ దే
రాసు చరిత్రుడైన రఘురాముని సూతుఁడుఁ దెచ్చిపెట్టగన్
- ఉ॥ రాముఁడు లక్ష్మణుఁడు మిథిలాపతినందనతోడఁగూడి యా
రామ లతాగృహాని విమలావగనంయుత భాసురంబునై
భీమసమాన రాత్రిచర భీనిఁగొల్పు అరణ్యభూమి కు
ద్దామ విధంబుఁబోవ ఘనతర్పితులై రఘురామభక్తిచేన్
- ఉ॥ ఆప్తురినుండు భక్తజనులందఱు నేకపథంబుఁగల్గి యీ
పాపపుఁగై కఁ బల్కిన యపారసువక్రపు వాక్యజాలము
న్నావగలేక రాజు వెతనందునుఁ బాయగ దుఃఖమగ్నుతన్
తాపముఁగల్గె మాకనుచుఁ వారు పరీపృతకోకచిత్తులై
- ఉ॥ వెండియు వాడుఁబోక రఘువీరు రథంబు పథంబుఁబట్టి యీ
యండజయానలు న్వేసె యుదంచితయాన మతిక్రమింపగన్
మండితభంగనంగను రమావిభుపాద సుజాతఁ గాంచి యు
ద్దండశరాశిముగ్గి పరతత్తటమందు వనించిరప్పుడున్
- ఉ॥ అంత నయోధ్యపట్టణ ఘనప్రజలందఱు దీనభావులై
వంతనుగుంది బంధుజనవారములన్వేసఁగూడి మొత్తమై
చింతిలుచు స్ఫురారులనుజెండెడు రామునిఁబాయలేక వే
మంతనమాడి యాత్మపురమార్గ సువీక్షితులైరి యందఱున్
- ఉ॥ రాజకులగ్రగణ్యుఁడు నరాతికులాటవి యగ్నిచేపుడున్
భూజనపందితుండు నతిపుణ్యసుశీలు డయోధ్యరాజుఁ దా
రాజిత జ్యేష్ఠపుత్రు రఘురామవియోగ ఘనాగ్నిఁ గ్రాగి సం
పూజనలొప్పఁ గైకొనుచుఁ బుణ్యదివంబునకేగెఁ జెచ్చెరన్

ఉ॥ పుత్రులు నల్గురుండియు నపుత్రునిమాడ్కి నొకండుచేరువన్
పాత్రతమీటలేమికి సభాగ్యపు జీవితమడయ్యె రాజు ఆ
శత్రులకై నవద్దు ఘనజన్మశతంబుల కై ననెక్కడన్
పుత్రుని మానతీరమణు పూజ్యునురేఖలుదప్పనోపునే

ఉ॥ పట్టణమెల్లగల్గనియె భార్యల కోకరవంబుమోచ్చె నా
చుట్టునునున్నరాజులు విశుద్ధమనస్కత నయ్యయోధ్యకు
న్నెట్టననేగుదెంచి యొకనిర్ణయమొప్పు వసిష్ఠనాజ్ఞ న
ప్పట్టునఁ గైకయాత్మజుని యాతవిదమ్మునిఁ బిల్వనంపగన్

ఉ॥ సంగతులన్ని పూర్ణముగ సారముఁదోడుగఁదెల్పి యేపున
న్పింగముఖాతిఁ గోపమున నేత్రయుగంబునఁ గాంతులొప్పగన్
పొంగుచు మాటిమాటికిని బూతులుఁదిట్టుచుఁ దల్లఁజూచి యో
యంగన! యెట్టి ఘోరవికృతాకృత చార్యముఁ జేసితిప్పుడున్

ఉ॥ ఎవ్వరు నీకుబోధ నతితీయగఁజేసిరి చెప్పనాకు నే
నెవ్వడినైన వారిని మదీయకతోరసుశత్రుకోటిచేఁ
గ్రొప్పునుమాన్పి రాఘవుని కోమలపాదసరోజ యుగ్మమున్
నవ్వుచు నాశ్రయించెదను నవ్యవిధంబగు దీనదృక్కులన్

ఉ॥ పౌరులవల్ల హెచ్చగు విపన్నపువాక్యము లాలకించి నీ
తారమణిస్తలంచి గుణధాముని రాముని యాత్మనిల్పి యే
పారగ వైదికక్రియలు భాసురమొప్పుగఁజేసి తండ్రికిన్
భూరి యశంబుఁగూర్చె ఘనపుణ్యుఁడు నాభరతుండుఁ దమ్ముడున్

ఉ॥ ఇక్కడరాముడుండు వనతీరములంతయు పండ్లతోటల
న్నెక్కుడు రాఘవీయకత నిండుచు సర్వముతు ప్రసిద్ధమై
ఇక్కవకోయిలాది ఘనసారస బృందమనోహరధ్వనుల్
చుక్కువమీటవిన్ను జనమాన్యులు సీతతో సంతసంబునన్

- ఉ॥ అత్తటిలక్ష్యణుండు జనవాధిపనందన రామచంద్రుడున్
చిత్తములోన దీనిగడచేరువిధంబు నుపాయమెద్ది యం
చిత్తటి నెవ్వరిక్కడకుఁ జెల్లుగవత్తురు మాకనంగవే
తత్తరపాటుతో గుహుండుఁ దత్తటభూమికివచ్చెఁ జెచ్చెఱన్
- ఉ॥ అగుహుంఁగామలోభమదనాది వినిస్సృహుఁ జూచి యిట్లనున్
ఓగుహనామశేఖర నిజోజ్వల సుందరనౌకగామివై
వాగుగ మమ్మునందఱ నవారితగంగను నుత్తరించు నీ
సోగునుజాడనట్టిదియె శుభ్రపరిత్ర ఘనుండవై యికన్
- ఉ॥ అయినవంశు మాటలకు హర్షవికాససమత్పుకుండునై
పోయెను నావఁదెచ్చుటకుఁ బొల్పుగనింటికినాలడు స్మదీన్
హాయిగనావఁగొంచు జనులందఱుమెచ్చగ నాత్రయంబును
న్నాయనఘుండు భక్తి వివశాత్తుకుడై తరియింపఁజేసినన్
- ఉ॥ నిన్నునుతింపశక్యమె ముసీంద్రులకైనను రామచంద్ర నా
సన్నుతులాలకింపు మనసారనినున్ స్మరియించి వేదెదన్
పన్నగభూషణాది సురవందిత సంతత పాదపద్మ నా
కన్నులుఁ జల్లనయ్యెనని కంజదళాక్ష గుహుండు వల్కినన్
- ఉ॥ అమ్మనులెల్లవారికిని యారఘవీరులు మ్రొక్కి చిత్రకూ
టమ్మునుజేరి తద్గుహలదాంబికము న్దిలకించుచున్ సరో
జమ్ములఁజూచుచుండి సహజమ్మునిభక్తికి సంతసించుచున్
అమ్ముని యజ్జరక్షకు డుదారవిధంబుననుండె సీతతోన్
- ఉ॥ కేకయరాజనందన స్వకీయముగ న్వెసఁజేసినట్టి యా
భీకరకృత్య ముప్పుడు నవీనముగన్దలపోసి బాష్పముల్
ప్రాకటమొప్పుఁగార నతిబాధతో తల్లినిదాసి మంధరన్
ఆకరినోతుల నిగ్గుల నాభరతుండు శపించి వెండియున్

- ఉ॥ పట్టణమందుఁ బౌరులును బాగుగనారమురాముఁగోరఁదా
దిట్టుచునున్నకొందఱిని శ్రీవశరాపళిపాలుఁ జేయుచుకా
కట్టికిబ్రహ్మచేసిన విఘట్టన కున్మదిలోన చూటుచుకా
విట్టులనైన నేను మనుజేశ్వరు రామునిఁదెచ్చి సత్వరకా
- ఉ॥ పట్టపురాజుఁజేసెదను భద్రదగజంబున నూరెగించెదకా
పట్టెదనేను భద్రమును మారమురామునకున్ ప్రియంబుగన్
నెట్టన రామవీరు పదనీరజ సంస్తుతిఁ జేయుఁడుండెదన్
ముట్టను రాజభోగముల మోహవిదూరుడనై క్రమంబునన్
- ఉ॥ లెల్లులనందఱి న్ననతఁ ద్రదధమందు పేవసింపఁజేసి
గొల్లున సందతేడ్వగను గూలుచు శోకపరీతచిత్తులై
పెల్లుగనావసిష్టమునిఁ బెద్దగఁజేకొని తారుఁదారె భూ
వల్లభుఁజూచువేడ్క నతివారణసైన్య బలావహంబుతోన్
- ఉ॥ మండిత దివ్యరత్నములు మానుగ నూర్చువినూత్న దీధిరు
మెండుగనీనఁ ద్రదధము మిక్కిలివేగమునన్ జ్ఞానంబులో
చండతరాటపుల్లడచి చయ్యనగంగనుజేరె నంతలోఁ
జండతరాసిహస్తుడయి చక్కననాగుహం డుగ్రమూర్తియై
- ఉ॥ రాజ్యమునందునుంచ రమురామునియిష్టములేక కానలన్
రాజ్యమునేయుమందు జనులందఱుఁబల్కుగ భూర్తమూర్తిఁ
పూజ్యాని రామచంద్రుని యభోగ్యవనంబులఁ గయ్యమాడుఁ
భోజ్యమెసికు నిద్దరణిభో! భరతుండ! యనంగనాతడున్
- ఉ॥ బంధులతోడ నేను నతిభాసురతన్ రమురాముఁ గ్రమ్మఱి
సంధిలునట్లుఁజేసి భువిజాతసయుక్తముగాన యోధ్యకున్
బంధములన్నివోవ బహువారసు వందనముల్పొన్నర్పి యే
నంధుడఁగాను దీసికొనునట్టి విధంబునవచ్చితిప్పుడున్

- ఉ॥ ఆరమణీయమైన భరతప్రభుమాటలునమ్మి చెచ్చెఱన్
 తారుణీకాగగణ్యుడు నగణ్యసుపుణ్యుడు నట్టియాగుహం
 చారమురామసోదరు ఘనమ్ముగ నన్నదివాటజేసె సీ
 తారమణీమఱుది భుజదర్పితు నారమురామభక్తుని॥
- ఉ॥ రామును లక్ష్మణుండు దినరాజకుభోదయకాలమందు పౌ
 చామనిఁబోలుతీవనము దెద్యముమిధ్యనిబోదలంచుచున్
 నీమముమీట పల్పిరిలనేర్పుగ సంధ్యలు సగ్నిహోత్రముల్
 యామహానీయలక్ష్మణుండు సంతటదాభరతాగమంబునున్
- ఉ॥ తాంచి మహోగ్రకోపుడయి కార్ముకము న్తగనెక్కునెట్టి య
 భ్యంచితబాహువిక్రమ మపారగతిన్మహిమల్లసిల్ల నే
 చించిచెలంగదె న్నిపుడుఁ జిత్రగతి న్నరతున్నన స్పృశుం
 దంచితబుద్ధి రామసరపాలుండు వల్లనెఁ దమ్ముకృత్యమున్
- ఉ॥ దాపటికంబులేక భరతానుజుడవ్వు గధంబుడిగి తా
 భూపతిఁజూచువేద్య తనముంగలసైన్యమునఁబైనిల్చి తా
 పోషకృతాననుండగుచుఁ బుణ్యచరిత్రుని రాముఁజూచె సీ
 తాపతిరాముడు న్ననదుతమ్మునిఁ గొగిటఁజేర్చి యిట్లనెన్
- ఉ॥ ఆందలునేమవంతులె ఘనంబుగఁపట్టణమందు నెప్పుడున్
 యందలుఁబుత్రపౌత్ర ప్రముఖానుజులందలు భద్రులేక
 ద్వందితవిక్రమాధ్య! సుకుభంబుగ వచ్చినతీరుఁజెప్పవే
 వందనమమ్మ తల్లలకవారిగ మాకునునిండుదీపనల్
- ఉ॥ అన్నకుఁమొక్కి తమ్ముండు ఘనంబుగనందఱివాగుఁదెల్చి యా
 సన్ననుపస్థితుండగు ప్రశాంతుని లక్ష్మణుఁజేరదీసి తా
 విన్నదనంబుఁదోపగ భువీశ్వరుచావునుదెల్ప నందఱా
 పన్నమనస్కులై భువిని బాధలమూర్ఛమునింగి రత్తఱిన్

- ఉ॥ ఇద్దఱుతమ్ము బున్మిగులసిగెడుదుఃఖమునందు సోలుచున్
పెద్దయుఁ దండ్రియుందనకుఁబ్రీతుఁడు మిక్కిలిదై వతంబునై
తద్దయునొప్పురాజు ఘనదంబగు స్వర్గముఁజేరెనన్నచో
నిద్దఱుసోదరు ల్లు నజలీయుత యక్షతచారుహస్తులై
- ఉ॥ కాశ్వతపుణ్యలోకమున సౌఖ్యముగల్గఁదలంచి యాద్యయం
భీష్వరునిందలంచి తమవీరుఁడుఁదండ్రీకిఁదర్పణాదులన్
విశ్వములోనిరాజకులవీరులు మిక్కిలినన్నుతింపగా
నశ్వరదేహముందలంచి నందితచి త్తముతోడఁజేయగన్
- ఉ॥ ఈవిధిరాజులక్షణాలు నింపుగఁదండ్రీకిఁదీర్చి పిమ్మటన్
వేదిహితప్రకారమున వేదసుకర్మలనాచరింపగన్
భూవిదితుండు గైకవరపుత్రుఁడు నాభరతుండు సంజలినీ
తావకపాదపద్మములై తద్దయుదిక్కుగునాకు నెప్పుడున్
- ఉ॥ రావునసివు నేడుమదిఁ గౌతుకమార నయోధ్యలోసునం
భావితరాజ్యవద్దతిని పట్టముఁగట్టుకొనింద్రభోగముల్
భూవివరంబుజాత నతిపూతచరిత్ర సుశీల సీతతో
నావుడు రాముడు న్మిగులనవ్యవిధంబగు వాగ్విజృంభణన్
- ఉ॥ నాడు సమస్తదేవతలునందఱు సర్వప్రజల్వినంగ నే
పాడునరణ్యభూమికి యపారగతింజని సంపరించెదన్
వేడుకతోడఁబిల్కితిని విశ్వమునందున హేయరాజ్యమున్
నేడుతగంగఁగోరగను నీప్రజలందఱు నన్నుఁదిట్టరే
- ఉ॥ ఆతతమైన రాజ్యవిభవాతిశయంబునకన్న మేలగున్
భాతిగనిట్టివానము ధృవంబుగనావుడుఁ దమ్ముఁడిట్లనున్
ప్రీతిగ నల్లై సత్యపదవీయతనొప్పి వనింజరింపుమో
పూతచరిత్ర! యిమ్ము ఘనపుణ్యతనొప్పెడు నీదుపాడుకల్

- ఉ॥ సామజయానలు నిగ్గుల సారసనేత్రలునైన భల్లులున్
ప్రేమతురంగలింప రమువీరుని మిక్కిలిబ్రస్తులింప నా
శ్రీమహితుండు బూజుడు వసిష్ఠమునీంద్రుననుజ్ఞజేసి యు
ద్ధానుయోగోవిశాలమును దద్దయునొప్పెడి పాదుకవ్యయిన్
- ఉ॥ ఆభరతుండు సంతసిల నందలు మౌనులు హరయు క్తులై
భూభరణాదికృత్యముల బొల్పుగ నారమురామభక్తునిన్
వేళరియింపుమంచు బృధివీపతులందలు సన్నుతింప శ్రీ
దాభములై నవానిని ముదంబుననిచ్చె గృపాగరిష్ఠుడై
- ఉ॥ భాసురవేదమంత్రముల దాగుగవానిని బూజసేసి వి
త్రానసురారియూధము విరాజిలు రాఘవపాదుకావళిన్
వేసతిఁగూడిపోయి యలవీతమునందువసింపజేసె నా
రాసుతుడై నతమ్ముడును రామునిపాదయుగాబ్జభృంగమై
- ఉ॥ పారములేనితోషమున చాదుక లన్వనసింహపీఠిపై
దారసుపుత్రవంతుడయి లద్దయుభక్తి వసింపజేసె నా
రొర దయాగుణాంబుధియు రామునితమ్ముని యాసుకృత్యమున్
యారమణీయహారులు నుదారమనంబునఁ బ్రస్తులింపగన్
- ఉ॥ అంతట రామచంద్రుడు ముదంబునలక్ష్మణుసన్నుతించి సంత
క్రాంతమనస్కుడై సతితోగ్రక్కున నెల్లిటనుండిలేచి వి
క్రాంతిఁగనుంగొనంగ మునిరాజులపత్నులఁగొల్చి నివ్వలున్
చింతలడంచి నేర్చెదము శీతలవాగమృతోక్తసీతులన్
- ఉ॥ ఆహవరంగ సుప్రతిభ హస్తపరాక్రమ విక్రమోన్నతుల్
మోహకళావిమార ఘనఘుఖ్య మనస్సరసీరుహుల్ విసం
దేహులునైన రాఘవులు దీప్తపరిస్ఫుట వాణహస్తులై
యాహరదేవతాదు లమితంబుగ సంస్తుతులొప్పజేయగన్

- ఉ|| కాననగంధవాహవశ కానులిమేనులు హాయిజెందగ
న్నాననకాంతిపూరిత దిశావలయంబగు రాముదేవియున్
ఘానుతనచ్చరిత్రుడుసుపుత్రుడునౌ వరలక్ష్మణుండు భూ
జానిని వెంబడించుచునువక్కన నత్రిమహర్షిగాంచినన్
- ఉ|| వచ్చినయాత్రయంబును నవార్యపరాక్రమ భూరిధైర్య ల
య్యచ్చతరప్రళస్త గుణధుర్యులు సీతనుగాంచి సేమముల్
యచ్చపుత్రేమతోనడిగి యర్హుసుపాద్యవిధుల్పొనర్చి తా
ముచ్చటలాడుచుండెను యమోఘవచస్కుడు నత్రిదేవుడున్
- ఉ|| పూజయొనర్చువేళకు సుపుష్పమయాది సుగంధపస్తువుల్
వ్రాజిరవృత్తిదీసుకొనివచ్చిన యాయనసూయ భక్తిమై
పూజనుగాంచి తోషమునఁబుణ్యతరంబగు పాతివ్రత్య స
వ్యోజ సుబుద్ధిజెప్పె సమయోచితసీతుల వాక్యమత్కృతిన్
- ఉ|| ధర్మములోనిసీతులను తార్కికవాదములోనితర్కమున్
వర్మసుసాయకాది ఘనవారణభేదన యుద్ధశాస్త్రమున్
మర్మములాదిగాఁదెలిపి మన్ననఁజేసియు రామచంద్రునిన్
శర్మకదాయివై మిగులసన్నుతికెక్కుమటంచు పెండియున్
- ఉ|| నీపలన నివరాధరజనీచరవర్యులు రామచంద్రుకే
ల్పావకనన్నిభోత్కట శరావళిదామని మ్రగ్గువారుగా
తావకకోర్కెఁజేసియును దద్దశకంతుడు బంధుపర్గమున్
పావనమైన రామశరపావకపంక్తుల దగ్ధుడొనికన్
- ఉ|| అత్రిమహర్షిచీహ్ని ముదంబునఁగాననవాసులై తగన్
సత్రముల న్ఫలంబుల నభంగ సుపక్వ సుమాంసభక్షలై
చిత్రవిచిత్రమైన వనశేముషికి న్మదిలోనఁ జొంగుదున్
పాత్రతమిటకెప్పుడును వర్తిలుచుండిరి తండ్రీయానతిన్

అరణ్యకాండము

- చ॥ నగుమొగమొప్పు రత్నమయనవ్యకిరీటముఁగాంతులీన భ
ద్రగుడగుదు న్నిశాచరయరాతిసుపంక్తుల నాజిఁజంపుచున్
భగవదనుగ్రహంబిడుదు భక్తులపాలిటి కల్పవృక్షమై
నెగదెతు ఖానువంశవరసిరధిచంద్రుఁడు మమ్మునేలుతన్
- చ॥ అటవినిఁబోవుచు న్నిగులగాఁగమనీయసుపుష్పగుచ్ఛ వి
స్ఫుటతర గంధవాహ పరిశోభితమార్గము లన్నిఁజూచుచు
న్నటనటభీతిమైఁదిరుగునట్టి మృగంబులఁబట్టి యాచుచున్
వటతరుజాలధాయల నవారితసుశ్రములై వసించుచున్
- చ॥ జలజలఁబాటునేలులను చక్కనిదివ్యవిలోకులై వడిన్
ఫలనముదాయమున్దినుచు భవ్యతరంబగువాక్రృశ స్తతన్
యలయక పూర్వరాజుల లనచ్చరితంబులుఁజెప్పి కొందు సం
ధ్యలను త్రివేళల న్నగనొనర్చుచు ముగ్గురుఁబాదచారులై
- చ॥ దశగధరాజనందనులు ఁదర్పితదివ్యముసీంద్రులై మనో
దళలనెఱుంగుచున్ వివిధధర్మసుయుక్తములై తనర్పు యా
పకుమరణాదికృత్యములు బాగుగఁజూచుచు విశ్రమించుచున్
దశముఖుఁజంపుకారణవిధాయకులై జనివేడ్కతోడుతన్
- చ॥ కనిరి కుమారులిద్దఱు నకాతరులై కమనీయభంగ సం
జనిత మనోహరల్లలినిశాల మృదంగసుశబ్దవంత న
ర్తన సుమహోత్సవాగత కలాపకలాపినమూహ కాంతిమ
ద్భుతనకుకతోకిలాది వరకంతనమావృత దివ్యదీర్ఘి కన్

- చ॥ ఆదియును బెద్దకాలము నిశాచరముఖ్యసురక్షితంబునై
పదిలముగాఁగనుండు మణిపాంథజనంబులభీతిఁగొల్పుచు
న్నదితకతోరవాయునినదోద్ధత నాసికభీకరాక్షుడున్
ముదితనృమాంసభక్షకుఁడు మూర్ఛమఁగోపుమఁబెద్దవానికిన్
- చ॥ పరగువిరాధనామమునవాడును ముఖ్యయతీంద్రుల న్సయో
త్కరమగువాధల నృతముఘట్టనసేయుచునేడిపించుఁ దా
వచునదిన్త్రమంబునను వారినిభక్షణసేయుచుండ వే
నరుదుగఁబూర్ణమయ్యె వనమంతయు మారిసుసంగినట్లుగాన్
- చ॥ భయమునఁబోయి శేషజనవర్గము రామునితోడ రాక్షసా
న్వయుముతెఱంగునెప్పిన నవారితవిక్రమబాహుధుర్యుడై
రయమున నన్నరాశను విరాధునిజేరగఁబోవునంత దు
ర్ణయపథవృత్తిహెచ్చ వెనరామునిడగ్గటి వాడెదుర్కొనెన్
- చ॥ ఇరువురుఁబోరిరప్పుఁ బెనుసీనున బెబ్బులిజంటమాడ్కి హో
రరణపథంబుఁగోరుచు పరాక్రమనంయుతభీకరాకృతిన్
సురుచిరవాణజాలనికపోద్ధతి రోదసినిండవెల్గుచున్
కరమనురక్తి రాముడును ఘన్మరును న్పటురోషవంతులై
- చ॥ అడుగులురెండుపెట్టి జనకాధిపునల్లుడు రాక్షసాధమున్
కడిదిబలంబుమీఱ భుజగాస్త్రమునింపుగనంధిసేయగన్
తడబడి రక్కసుండును బదంబడిఁగాంచుచు సౌహృదిల్లగన్
మెడనద్రితుంచెలిలగ నిమేషమున న్ముదమంద నందఱున్
- చ॥ విరధునిజంపి వానికులమెల్లనుబూర్తిగఁబాడుసేయ కం
ధరములుఁదెంపి చేతులనుదగ్ధముజేసియు గొఱ్ఱుడుల్లగన్
వరతరబాహుజాలమును ప్రక్కలుజేసియు నంతఁబోర తా
మరకొలను న్సపుష్పముగ భన్మముజేసెను సాయరావళిన్

- చ॥ అవరణాడై నలక్ష్మణుడు యన్నపరాక్రమమెల్లజెప్పుచున్
వివిధములై ననంస్తుతుల వేయివిధంబులనుగ్గడింపగన్
రవికులపండుడప్పుఁ గనులారగఁదమ్మునిఁగొగిలించి వే
దవిడుడవీపు నీబలముఁదప్పకఁజూపుము ఛావిపోరులన్
- చ॥ ఆనుదునుమెల్ల మెల్లగను నచ్చొటుచాయఁదలంచి సీతతో
వినయముమీఱఁదెల్పిన వివేకములాయనసూయవాక్యముల్
మనముననుండుమందు జనమాన్యులు రాఘవులంతనంతఁద
ద్వనమునుపాసిపోయి రలభక్తులకోరికఁదీర్చువారలై
- చ॥ పరమముసిండులుండి పరపాపనమైఁదనరాచుచోటులన్
దురితలతాలవిత్రకులు దుర్మతదూరులు ముక్తిదాయకుల్
పరజపవేదమంత్ర పరివారసుపాఠకులుండుదాపులున్
తిరుగుదుఁగాంచి రొక్కయెడ దీపితనాకరభంగుసంస్థలిన్
- చ॥ సులలితకోభితంబగుచుఁ జూడ్కిఁకిఁదోషముఁగూర్చుదాని న
త్యలములుఁజొచ్చి రట్టియెడనప్తముసిండుఁడు గాఢనిష్ఠుఁ
నిలువగఁ గొంతనేపటికినివ్వెరఁజోవుచు వీరిఁజూచి క
న్కొలుకులసీరుఁగార రఘుకుంజరుతోడ విసీరినిట్లనున్
- చ॥ పరమకృపానిధే పతిపావనరామయటందు లక్ష్మణున్
కరమనురక్తిఁగాంచి జనరాధిపునత్పుతసీతఁగాంచి వే
వరుసగమీరుముగ్గురును వచ్చినకార్యమునేనెఱుంగుదు
న్నరయగఁదండియానతి నరణ్యములన్వసించుచువారే
- చ॥ అనగవిసీతిమైనెఱిగి యమ్మునిదివ్యతపఃఫలంబునన్
తనకును ఛార్యకు న్మఱియుఁదమ్మునకు న్నగనిచ్చినట్టి యా
ఘనమగుదీవనల్ మిగులఁగైకొని యారనిది త్తపూర్తితై
వనములనుండు కందములవారిగఁజెడిన పనులుగదా

- చ॥ అతనినిసంస్తుతించి మునులందఱుమిక్కిలినన్నులింప నా
తతఘనరాజ్యభోగముల దండ్రియనుజ్ఞనువీడి వేగసం
తతవనవానమున్ననిన దైర్యదూరాము డగస్త్యసన్ముసిం
ద్రతతిగలట్టితావునకు లక్ష్మణుతోడుతనేగె వేడ్కెతోన్
- చ॥ జలనిధిలోనియాఘనరసంబును మిక్కిలికోపగించి తా
వలపటిచేతిగ్రుక్కతో యవారితనత్త్వముచేతద్రాగి యూ
నిలిచినవింధ్యగర్వమును సీరుగజేసియు నన్నదమ్ములన్
సులలితమాయచే గడిదిచూర్ణముజేసినయట్టి పూజ్యానిన్
- చ॥ కరమనురక్తిగాంచి యునఘంబులువాయనమస్కరించి శ్రీ
కరమగునట్టితేజమును గన్నులజల్లగజూచి రందఱున్
యరయగ శిష్యసంతతికి నధ్యయనంబులు సెప్పచుంట డా
విరివిగవచ్చినట్టి రఘువీరులనంగతి విన్నవించియున్
- చ॥ అటనొకలిప్తమాత్రమున నమ్మునివీరలవేడ్కెగాంచి యు
ద్భటమగుతోషమంది పరితాపమువాయగ నాత్రయంబు నా
యుటజమునందు మిక్కిలిగనుంగొనుచున్ వెఱగంది మీరుచూ
యడవులకెట్లువచ్చితిరొ యద్భుతమయ్యెనునామనాపుడున్
- చ॥ ఘనుడవుగాదెయెప్పుడు నగస్త్యముసింద్ర మదీయసత్కథన్
మనముననీవు నేర్పుగగుభంబుగజూచెద వైనఁజెప్పెదన్
ఘనుడగునాదుకండ్రి వెనఁగై కకునిచ్చినసవ్వరంబులన్
వనములనుండగావలసె బ్రహ్మతనూభవ నీకుఁగ్రోత్తయే!
- చ॥ అభయమొసంగవయ్య మునినాథ దయానిధి యన్న నాతడున్
యిభసురశత్రుసింహమ త్వదీయపరాక్రమమేనెఱుంగుదున్
విభవమెలర్ప మీయుగముఁ బెక్కునిశాచరులన్వధించి న
త్సుభములనింది నాదువరసూక్ష్మసహాయముఁ గల్గఁజివ్వఁజొన్

చ॥ నగవరగర్వసంహరణనందితు డప్తప్రకాంతబుద్ధితో
మొగమునహాసమొప్పుగను ముగ్ధురీత్రేమతో వీడుకొల్పె వే
నిగమిసుమంత్రముల్విసుదు నింపుగఁబోవుచునుండ భీకరం
బుగ నటఁదోచెవారికిని బుద్ధికివారుణమైనరూపుతోన్

చ॥ కరమునఖడ్గమొప్పు భుజగర్వముహెచ్చ ధరితినంతయు
న్నరుగఁబాదమట్టనల నల్లడిసేయుదుః క్రుద్ధవక్షిలన్
వరదశకంతుపోదరి కుభంబుగకూర్చుకొంటాఁజూచి యా
సరసుఁడు మన్మథుండు సుమసాయకము ల్పిగిడింపఁజెచ్చెఱన్

చ॥ అవనిని మానవాళికలుషాంతకు నుందరరూపు రామునిం
గవయగఁగోరి రూపమునుగ్రక్కునమార్చి నిలాసబంధన
స్తవములఁజేసి వేడుకనిజ్ఞార్థముఁదెల్పిన రాముడంత నీ
ధవుడనునేనుగాను వరధర్మపుఁబత్నిలొఁగూడియుండుటన్

చ॥ మఱియునునీవు శీఘ్రముగ మాన్యుఁడుఁదమ్ముడు లక్ష్మణాఖ్యునిన్
లిరలిరఁజేరి నీదుఘనమైనసుకాంతను వేగఁదెల్పినన్
లిరముగనాతడిచ్చి భవదీయకరంబగుముద్దుమాట యం
చఱమరలేక ధానిదగుచక్కనివీపునఁ దాల్చించినన్

చ॥ అదియునురాముమాటల ఘనంబుగనమ్మి తదీయసోదరున్
ముదమొదవంగఁజేరగ నమోఘబలాధ్యుడు లక్ష్మణుండు సొం
పొదవగఁబూజసేయుటకుఁ బువ్వులుఁగోయఁపరీక్షఁజేసి దా
నిదినిదువీపుఁజూడగను నేర్పునవ్రాసినయన్నవై ఖరీన్

చ॥ కనుగొనిసంతసించి భుజగర్వముమీఱగఁ గోపరూపుడై
దనుజనుజేరఁబిల్చి వరదక్షిణవామసుకర్ణము ల్వెన్
న్వనమగునాసిక స్తనదుఖడ్గసుధారలఁగొంతఁజెక్కి తా
నునునిజసోదరుననియె నూత్నవిధంబగుహాసమొప్పుగన్

- చ॥ తలచినకృత్యముప్పుడె ముదంబుగఁజేసినయట్టితమ్మునిన్
సులలితకౌగిలిన్తిగిచి శౌర్యముహెచ్చగఁబ్రస్తులించి నీ
ఫలనమదీయకష్టములు బాధగలేవనిరాముడన్న యా
లలనయుపోదరుండును దిరంబుగనేగిరిరామచంద్రులొన్
- చ॥ అరుగుచువారుఁగోనలకు వద్రులకు న్వరగంధవారిజో
త్కరములు నుండుతావులకుఁగమ్మనిగాడ్పులు పచ్చుచోట్లటన్
సురచిరపుష్పవాటికల జూడ్కికినించెడు రామణీయతన్
నిరుపమగమ్ములైకనును నేగిరిసంతతహర్షచిత్తులై
- చ॥ తనకునులక్ష్మణుండు ఘనదర్పితుఁడై తగఁజేసినట్టి భం
డనవరకర్ణనానయయి డంబుగఁదద్వనయామిసీచరుల్
విసగను యార్తరావములుఁబెల్లుగఁజేసిన మారుమ్రోగె నా
ఘనవనమంతయు న్నుశనికర్కశభీకరనాదమోయనన్
- చ॥ భయమునుగొల్పుకబ్బమును బంధురవృక్షవనంబుఁబంతు నం
చయములు నన్నియున్విని నిజాలయమార్గము లఘ్నేఁబట్టగన్
రయమున రాక్షసాధములు రామునిఁజేరిరిమోహరింప శ్రీ
ఘయమగునట్టి రాఘవునివాణపుఁగిలల మ్రగ్గిదాపగన్
- చ॥ త్రిశిరవిహషణాదిఘనదేవవిరోధులు నాహవక్రియో
ద్దశవిధనేర్పరు ల్పహువిధాయకతంత్రసుమంత్రవేదులున్
విశదముమీట వారునతిభీకరరోషమున న్నిలన్పుట
ర్దశలసహస్రసంఖ్యల ముదంబునమార్కొనిరహ్మరామునిన్
- చ॥ అనుజునిసాయమున్గొనుదు నద్దివిజారులఁబెక్కుఁద్రుండుదున్
మొనతలమందుఁబంపియు నమోఘసుసాయకరోచితాల స
ద్దనమగునాకసంబును విచారితమైనటుల స్రవ్వకోపుఁడై
కనుగవపహ్నికీలములుఁగ్రాలగ వారినిలీలఁబెండగన్

- చ॥ పగిలినపుట్టెలు స్మరియుబాధలనొందినయట్టిచేతులున్
నొగిలినపాదజానుకటి నూపురమధ్యతలాదిభాగము
ల్పగుపడకుండవోయిన సురాయలకేతనరధ్యసారధుల్
నగరిపునన్నుతుండు బహునవ్యవిధంబగుపోరు నలి
- చ॥ కడనమునందు రామపునిగంతుసురూపుని నొప్పుము
విదితమనస్కులై రిపులువేడ్కలువోవగ భిన్నులై
పెదవులువాడ భీతులయి పెద్దయుగానగలేక యె
న్వదననరోజుమందుగడునాణెపునవ్వున రాముడిట్లన
- చ॥ అలసురశత్రులార వినుడందఱు మామకవాక్యసారము
యిలమిమునేపుమీఱ భవదీయాలనందటి నిష్ఠఁబట్టి సొం
పలరగ భానునందనునిపట్టణమంపెదనందు బాణసం
చలనముఁజేసి రాఘవుఁడు జక్కడగించెను శత్రుసేనలన్
- చ॥ ఒకరినిదక్కకుండ సుగుణోన్నతందడఁగెద్రుంచె రాముడం
చకవికలైన యాత్రిరులాదిగపైఁబడిమోహరింప యా
నకపణవాదిభేరులనినాదము లాకసమంటఁబర్వగన్
నకములఁజంపెనిద్దటిని నందితచిత్తముతోడ రాముఁడున్
- చ॥ ఖరుడును రామచంద్రుని యభిర్వపరాక్రమమొప్పుమార్కొనన్
వరతరమైతనర్పు రిపుబాహుసువిక్రమమెడ్డమెచ్చి భూ
వరుడును వహ్నియత్రమున బాగుగవానిప్రళయస్తమస్తకం
బు రణతలంబునంబడగఁ బొల్పుగనేసినదేవతావళుల్
- చ॥ ఇలపయిఁబూలవానఁగురియించిరిమిన్నునన్పండి దుండుదుల్
సెలగెను దిక్కులందున శరీపతిమిక్కిలిసంకతసిల్లె స్వ
ర్గలనలుహోయిగన్వివిధలాస్యములాడిరి మంగళాదిభా
షలుఁగడుపొచ్చె దైత్యజనసంఘము నొక్కడనుక్కడంగగన్

చ॥ ఇదియటులుండ శూర్యణు యేచినదుఃఖముఁబొంగిపొర్లు చ
స్మదితలపోసి కుందితనవాడగురాక్షసవంశసత్ప్రుణుఁ

విదితయకుండు రావణునివేడ్కతోఁజేరి విసిరినిట్లనెన్
కదనమునందు నీవుసలకంతువిరోధినినైన నొంపవే

చ॥ అటవినినేనుఁగ్రుచ్చుచును నక్కడఁగాంచితిసోదరద్వయిఁ
కుటిలవిసిలతోమలసుకుంతలయౌ నొకయంగనామణిఁ
పటుశరపుష్పసాయకపుటల క్షుల మారుతునన్ను నేయగ
స్పృటునిటుఁజూచి రాముగవయంజనునంతకు నాతడిట్లనెన్

చ॥ కమలదళాయతాక్షి పటుశామమునన్నుఁగోరివచ్చుటల్
రమణినువేడుట ల్తగదు లజ్జవహంచి మదీయసోదరున్
క్రమముగఁగోర నీదుమనశ్చార్యముఁదీరునుదొమ్మటంచు వే
గముననుఁబాల్చుదోలిన యహురహితాత్మకుఁడెమ్మునిన్వెనఁ

చ॥ కనుగొని యాతనిన నత గమ్మగవేడిన నాదుకీలమున్
ఘనముగగు దైత్యింగి యధికంబగుకోపపరీతచిత్తుడై
కనుఁగొనలందునిప్పుకలుఁగమ్మగ నాదగునానకర్ణముల్
పెనుతరహేతిచేత నతిబిట్టుగఁగోసెను గోడువెట్టగఁ

చ॥ చితిజవిరోధులిద్దరు సుదీప్తులుఁగోసలరాజనందనుల్
సతతమువారివెంటఁబరిచారికపృత్తినిసల్పుసాధ్యి న
తృప్తియగుసేత కాపునఁబ్రశాంతమనంబగుబుద్ధి గల్గి నీ
చతురతమీట జానకినిచయ్యనఁదెమ్ము హరింపుతాపమున్

చ॥ అనిసనిజానుజన్గని దళాననుడప్పుఁగలంగి పేర్కి న
ద్వనదకతోరప క్త్రిమలఁదంఢ్రులువోజగ గర్జసేసి నీ
పనిని నిమేషమందునతిభద్రముగానిచెడి ద్దునందుఁ జె
ల్ల నితనయింటికింటినిని లీలగఁదానునుమామయొద్దకున్

చ॥ పరుగునఁబోయి రాత్రిచరవర్యులఁబోడనమస్కరించి యో
పరమవిధేయ నాకుఁబునబంధుడవీవు మదీయవాక్యముల్
కరముగవేడ్కఁజేసి యతిగారవమొప్పుగఁజేయుమింక నీ
శరణమునేనువేడితి ప్రసంగముసేయక చేయుమొమ్మెయినో

చ॥ లలనలమీద నాకును నిరంబగుబుద్ధినిఁగల్గియుంట నీ
తలకునుబట్టుఁగావున ప్రతాపముమీఱగ నీవువోయి భూ
తలముననుండురామునతిధామునిఁ దమ్ముని నీదుమాయచే
నిలనటనుండనీకు మతి నేర్పుననేనునుసీతఁదెచ్చెదన్

చ॥ త్వరగనుపెక్కుమన్న సతివాదగనాతఁడు వానికీట్లనున్
దురితుడనీవు రాఘవునిచూడగఁజెల్లువై రాముడన్న నో
పరగవికుంతఛాము జేతిపావనియామహాలక్ష్మినీతగా
నరసనిలోకనంబులఁబ్రణాంతివహించి యుచుంగుకోరికన్

చ॥ అలమునియజ్ఞరక్షనమయంబున నేనునునాదుతమ్ముడున్
పలలమస్మగ్రసంబు బహుభాండములనుగిరియింపఁగోవుడై
నులలితవాణజాలమునఁసుక్కగఁజేసె మదీయసోదరున్
జలనిధివై చెనన్ను వడిసారసమిత్రకులుండు రాముఁడున్

చ॥ పటుతరమైర రామవిభువాహుపరాక్రమమిట్టి దింకనే
నెటులనభీతిఁబోదునన నిగ్రహయాగ్రహదుర్నిరీక్ష్యుడై
చటులపుఖడ్గమున్గొనియుఁ జంపుదునిన్ననిహంకరింప నీ
కటుకపుదావుకంటె పరఁఘస్వరుపొంతనెచాపుమేలగున్

చ॥ ఆనిదృఢచిత్తుడై యతనికంటలిసేసి సుబుద్ధులింక నీ
మనమునఁబట్టవండు నలమారిదుడప్పు సువర్ణతాంతులం
దనరెడికింకయాకృతినిఁ దక్షణమందునఁదాల్చి వేగ నా
యనకులులుండుపంపవటికేగెను హర్షమునందడింపగన్

- చ॥ జిగిగలమేనితోడ పరచిత్రవిచిత్రపురూపుతోడఁ దా
దెగదెడుచండభానుఘనదీధితోడసుచక్షుల న్వడిన్
దిగువగుకాళ్ళతోడుతను పెద్దమృగంబయి గంతులేయుచు
న్నగులపడెనీతదృష్టికి ఘనంబగుఘాసమునప్పుమేయుచున్
- చ॥ అదిగనిరాముఖార్య యసురాంతకుతోడుతఁ దోషచి త్తయై
మదిగలకోర్కెనప్పుడు శుభంబుగఁదెల్పి విసీతిలక్ష్యణం
డిదివిని వద్దవద్ద త్యజియింపుము రక్కసులిక్కడ న్మనో
విదితపుఁగామరూపులయి వేడ్కతోనుందురు హింసనల్పుచున్
- చ॥ జనకజయట్టిమాటలను సారవిహీనమనస్కయై మఱం
దినిగమనింప నేరక సుతిందగఁజేయగ రామచంద్రుడున్
విని నిజభామయీస్వితమువేగమెత్తిరప్పగఁ జాపహస్తై
తనయనుజన్మురక్షగను ధారుణీనందనకన్యఁజేసినన్
- చ॥ పరమృగసింహాఫేరవగవాదులఁజంపెడువేటగాని న
త్కరణిని రాముడప్పు ఘనకాననమందుఁజరించి జింకన
ప్పరమకృపుండుఁగానక తమంబునుగప్పకముందె రాక్షసుం
డురుజవమొప్పఁబోవుటను నొప్పుగఁగాంచి రయంబుఁదోడుతన్
- చ॥ అటునిటుఁబోవు గొంతవఱకంతటఁగ్రుమ్మరు భీతిలేక త
త్తటములపొంతకేగు గడుదప్పికఁబొందినవానివాడ్పునన్
యటులనవిత్సవంశవరసీరధిచంద్రుని రామునప్పు యా
వటులుడురక్కసుండు గడునంకటవెట్టెను ప్రాణభీతితోన్
- చ॥ తడవనలగ్గుఁగాదనుచు దానవవీరునిఁజంపుబుద్ధివే
వడితనబాణరాజము నవారిగఁజేతఁబరిగ్రహించి తా
నెడదలొఁబూజసేసి కడునీల్చి ముదంబుననేయ మారిచున్
తడబడునట్లుఁజేసి వితథంబుగఁజేసెను మస్తకంబునున్

- చ॥ మరణమువేళవాడు నియమంబుగ లక్ష్యణు సీతనామముల్
 స్మరణముజేసి బిగ్గరిగఁజచ్చిన సీతభయార్తచిత్తయై
 కరముమఱిందెఁగన్గొని పొకాలుమటంచును నాదనాధుడున్
 శరణమువేడెనంచు నతిసాంద్రపుదుఃఖములోనఁదేలుచోన్
- చ॥ పలికిననామెమాటలకు భావమునందున లేశమాత్రము
 న్నులుకునుఁజెందకుండ వినుమోముదితా యనియిట్లుపల్కు న
 జలజవిశాలలోచనుఁడు శౌర్యజితారి ఘనుఁడునన్నకున్
 యిలనొరుదేతఁజాపుఁగలదే యననామెయురోషమగ్నతన్
- చ॥ దురితుడసీపు నిక్కముగ దుష్టచరిత్రుడవెల్ల వారికిన్
 కరముగతాత్రపుండపు సకార్యముసీమదిలోనఁగన్నడున్
 నిరతమురామనామమునునెమ్మడిఁజేసెడునన్ను సీపు యి
 క్కరణినిఁగోరినావ యనగావిని లక్ష్యణుడిట్లనెన్నగన్
- చ॥ హరిహరియెంతమాటఁదగనాడితివమ్మ వినంగనోప నీ
 భరతరమైనవాక్యములు గ్రక్కునవేనుపనంహరింపు మీ
 గురుతరకార్యమున్గొనుచు గొప్పగరామునియొద్దకేగెదన్
 వగమగురేఖలన్నిటిచివచ్చిన దోషముఁగల్గునీకనన్
- చ॥ అనవినిసీత నెమ్మదినియర్కకులేశ్వరుఁబూజసేయుచున్
 మనమునరాకఁగోరుచును మానుగనొప్పుచునుండె నంతఁద
 ద్వనమునరామురోయుచును బాహుబలుండగులక్ష్యణుండునున్
 కనుగొనలేక చింతిలుచు గ్రమ్మిననీతితొనుండె నత్తఱిన్
- చ॥ అసురులనేత దివ్యబహుళాస్త్రపరంపరనిండ్రజేత తా
 మసలకరావణాసురుఁడు భవ్యసుపుష్పకయానుడై మదిన్
 దొసగులువట్టనీక ఘనదోర్బలపీర్యముహెచ్చఁదానుఁదా
 పసియయి సత్కమండలము బిట్టెలునొప్పగ పచ్చెఁగానకున్

- చ॥ నరులగురామలక్షణుల నొచితయేర్పడ నీతదాపున
న్నరుదుగనుండనీక వెననావలదొలిన మామతెల్వికిన్
కరముగనంతసిల్లి పెనుకావరమొప్పుగ రాముడేవితోఁ
దిరముయత్నిండుదోలె భవతీయనిభిక్షముఁగోర నామెయున్
- చ॥ సుమములుభిక్షఁగొందు ఘనశోభితమైవిభునిందలంచుచున్
క్రమముగగీతగీచిన విరాజితసంస్థలజేరునంతలో
రమణను యమ్మునిండుఁడుగరంబుగదాటినఁగాని వద్దనన్
కమలనిభాక్షిఁగొంతు వికల్పముచేదరియింబె రేఖలన్
- చ॥ పరమవత్సవత స్సహతభర్తృసదాబ్జసుఖంభరంబునున్
కరుణగుణాభ్యుతేజ సధికంబగుమన్మథతాపదగ్ధుడై
కరముఁబరిగ్రహించి యలకాధిపుఁబుష్పకమందువెట్టి తాఁ
బరియమాడువాంఛతో నమానుషకార్యమునల్ప నాతడున్
- చ॥ సకలప్రజాశిషాపతమనంబును నక్షరసవ్యయంబుచే
వికలముఁగాగజేయు రమువీరునినామముసంస్మరింపుచున్
కుకవికసారసభ్యుల సుస్వరమొప్పుగనేడుచు న్మనం
బుకఠినవృత్తివాల్చుటకు బుద్ధినిరావణుచర్యమాబుడుకా
- చ॥ నివరనేతవెంట నవనీసుతయందుటఁగాంచి భక్తిచే
దకరధరాజుమిత్రుఁడును దద్దముగావునఁజూడలేక యా
దకరధరాజుకోడలివిదాయకమున్గని యాజ్ఞాయువన్
వికదపతంగపుంగవుడు వేగమరావణుఁదానెదుర్కొనెన్
- చ॥ మనసుగుడుచులన్వొడిచి గర్జనసేయుచు జైకివచ్చి టా
జనములునన్నుతింప తనసారపుకోటలఁజుక్కుసేసివే
మొననతిత్రిప్రపంతముగఁజోరునుసల్పగఁజూచి రావణుం
డును నితనిన్దయిండుటఁగమంగడు దుష్కరమందు వాలునుకా

- చ॥ నిజకరమందుబట్టి యతినేర్పుగనాతనిరెండుపక్షముల్
గజిబిడి సేయనెంచి బహుభురణనిమ్మహిడుల్ల జేసి న
ద్విజయపులక్ష్మిగొంచసురవీరుడులంకనుజేరె బక్షియున్
భటనముసేయదుండె బహుభంగులఁగోసలరాజపుత్రునిన్
- చ॥ అటనొకచోట రాఘవుని నార్తశరణ్యవరేణ్యుఁజూచి వి
స్ఫుటమగునక్రమిండువులు పొంగుచుఁగారగఁగొగిలించి త
త్తటమునజేరి రాముడును దమ్ముఁడులక్ష్మణునయుతుండునై
యుటనువార్తలెల్లవిని యుద్భటకోపపరీతచిత్తుడై
- చ॥ ఎటులమడకభార్యను పనినెవ్వననొంటరిపాటుదానిఁగా
గటికమనంబుతోడ జనకాధిపుఁబుత్రికవీడితయ్య యా
కుటిలన్యమాంసభక్షకుని గూఢపువాక్కులనేలవింటివో
యిటులకునేలవచ్చితివో యేర్పడఁజెప్పుము నాకుఁదమ్ముడా
- చ॥ అనవిని లక్ష్మణుండనియె నప్పుడురామునిఁగాంచి భీతితో
నినకులరాజరత్నమ త్వదీయసుపత్ని యరాతికూతలన్
వినిభయమంది నీకుఁడెనువేదనఁగల్గెడునంచుఁజెప్ప నే
వనరకుమన్నుఁ దాఁబరుషవాక్యములాడిన వచ్చితిప్పుడున్
- చ॥ భయమునుగొల్పుచున్నదన జాగుగఁదమ్మునిబుద్ధిఁదెల్పి యా
ద్వయమును బర్జకాలకునవారిగఁబోవుచు మార్గమధ్య దు
శ్చయశకునంబులంగనుచు జల్లగనేగుచుఁ దాళగేహస
న్నియమముసింద్రులంగనుచు నేర్పుననాయుటజంబుచెంతకున్
- చ॥ అరిగిన సీతఁజాడనిసుమంతయునేరక భీతినొందియున్
తెరువులనన్నిఁగాంచుచును దివ్యపథంబులఁబోయిచూచుచున్
వరమృగసింహసూకరగవాద్యఖిలాది తరఘరాక్షసి
ఖరపరివారతావులివి గ్రక్కుననెవ్వరుఁముచ్చిలించిరో

- చ॥ ఎవరిని నేను వేడుదు మదీస్పితమెట్లునమా ప్తమయ్యెడున్
ధపుడునులత్త్యణుండునువెతంబనిపొక్కెడువారలంచు నా
భువిజమదిన్వెలాప్పుచును బూర్ణముగానిపుడెక్కడున్నదో
యవరజ! నేనుప్రాణములనాపగఁజాలను సీతలేనిచోన్
- చ॥ అనుచును రామచంద్రుఁడు భయాకులసంవృతచిత్తుడై గలిగి
చినవిషయంబులన్నియును సీతతోఁగూడివరించునంగతువో
మనసుననొక్కతారిగనమాగతమైన దలంచి భందుచున్
జనకునిపంస్మరింపుచును జక్కగఁగైకనులోదలంచుచున్
- చ॥ చలముబుడింది వారిదగుకాలనువీడి యరణ్యవస్తులై
యలనటలేకఁజూచుచు పథంబులఁగాంచుచు దోపునుండగన్
బలమునుదగ్గి హీనముగభావమునందున రామనామమున్
సలిపెడిపక్షిపుంగవు విశాలగనుంగవఁజూచిరిద్దఱున్
- చ॥ ముకుళితహస్తుడై ఘనతమొక్కి తిరంబుమదీయనామము
త్యకుటిలబుద్ధిఁజేసెడి మహాత్ముఁడవెవ్వడవీపుఁదెల్పువే
నకక్కళగాత్రయన్న జననాధునితోడుతనాతడిట్ల నెన్
ప్రకుపితపంక్తికంధరుకరాళపుహేలికి భూబిడ్డిగ్గితిన్
- చ॥ అవనిజఁగొంచు దక్షిణదిశనబిడివైశమఁబాలుడెంచు యా
యవనిపురావణాసురుతో యక్కటికంబిసుమంతలేక నే
బవరముసేయ వాడుఁడనవాలునుగైకొని రెండుతెక్కలన్
యవియగఁగొట్టె నాదగుబలంబవియంతయుఁగోలుపొోవగన్
- చ॥ పిదపమదీయగాత్రముభువింబడ సీదగుపుణ్యనామమున్
పెదపులయందుఁజేయుచును భీతినొకించుకలేకయుంటి నా
మదసురశత్రువిక్రముఁడు మంచిబలాధ్యుఁడుఁగాన నీపునా
కదనమునందునొంచి ఘనకార్యముఁదీర్చియు సీతఁబొందుమా

- చ॥ ఇటనికనుండఁజాల నికనీలైసుకాలముపచ్చె నాకు మీ
పటుతరచంద్రబింబములభాతినివెల్గుముఖాంబుజంబులు
దృటమగుతోషచిత్తమున బాగుగఁగాంచితి జన్మలేదు నా
కటునిటుఁగూడనంచు యనకంతముదగ్గఁగూలె భూమిపై
- చ॥ ఇరువురువానిదేహమును నీప్పితమొప్పగలేవఁదీసి దు
ర్భరమగు గాఢదుఃఖమున బాధయగవేక తగంగనత్సుగం
ధరసముమేనఁబూసి ఘనదారుణవహ్నాకినప్పఁజెప్పి ర
ప్పరములనేనఁగొంట వరవక్షియొనర్చినపుణ్యమెట్టిదో
- చ॥ ఘనమగుపంచనద్వితయకంధరుఁగానగనేగుచున్ యశో
ధనులగురాజపుత్రులు పథంబునఁగాంచిరి దీర్ఘ రక్తసి
క్తనఖపరిక్షతప్రకరదర్శిత సర్వప్రజాశిఖాచనున్
వనముననుండువానినిగబంధుని సర్వవిరూపుఁ జెంగటన్
- చ॥ కనుగొని రామలక్ష్మణులుఁగంపమునొండగ వాడుఁజూచి క
న్గొనలనువిస్ఫులింగములుగొబ్బునరాలగ దుర్నిరీక్ష్యుడై
మనమునవీరినిద్దటిని మాయముఁజేతునటంచు నెంచి త
ద్దనమగుబాహుల ని్పిడివిగానొనరించిగ్రసించె నిర్వురన్
- చ॥ జగముల నేలువారలు వశంవదులున్ బహుశౌర్యవంతులున్
నిగమవిధాయకు ల్మితయునీరజనేత్రులు బుద్ధిమంతులున్
మొగమునఘర్మబిందువులు ముచ్చటలొప్పగఁగారుచుండ న
త్యగణితసత్త్వవంతులయి యప్పుడుదీకొవిరాకబంధుతోన్
- చ॥ అలనటలేక దానవుఁడు హంసునిమాడ్కివెలుంగుచుండ జూ
డ్కులకునహంపరాని రముకుంజదులేజమువానిఁజొచ్చె వా
డిలఁబడకుండనుండ గణుతింపక లక్ష్మణుడట్లు హస్తమున్
వలపటిదానినిన్నలుక పంద్యుఁడురాముఁడునట్లఁజేసినన్

- చ॥ వికటకతోర రూపమునువీక్షించి సుందరదివ్యరూపుడై
ప్రకటవినుతన్నరత్నవర భాసురముఖ్యవిభూషణాచి న
న్నికరముజేతవెల్గుచును నింగికిగంటిడి రామచంద్రునిన్
ప్రకరసుపద్యవృత్తములఁ బ్రస్తుతిజేసెను దోషచిత్తుడై
- చ॥ ఆనినఁగటండువల్కులఁ బ్రహర్షపరిపుకమానసంబుల
న్నిసకులరాజవర్యులును నేమికతంబున నిట్టిరూపము
న్ననయముసీపుఁబొందితివన నివ్వని వాఁడును నెల్లగాధ న
ద్వినయముమీఱఁదెల్పి ఘనవేగమున నివిఁజేరె నంరటన్
- చ॥ అనఘులుదారిఁబట్టి మునులందఱిఁగాంచుచు వారిదీపనన్
ఘనముగఁబొందుచు స్వరనగాంతనరిద్రనయు క్తవాహిని
వనములఁజూచుచు నివరహవహ్నికి వేమదిలోనఁగుంచుచున్
కనిరిచునోహరాశ్రమము గాంచిరియందొకతనివ్వరత్నమున్
- ఆదియునువారిఁగాంచి తగనర్హ్యసుపాద్యములిచ్చిఁమొక్కి సెం
పొదవినవేడ్కతోడఁ బలుపూలతోబాగుగఁబూజిసేసి తా
నుదపసివృత్తిఁదాల్చి ఘననోరిమినొప్పుచు వారితోడఁగొ
న్నిదినములుండ నామెకునునిండగుభక్తినిశంగె రాముఁడున్
- చ॥ అడవికినేగి యందలిఫలంబులనన్నిటిఁగోసితెచ్చి వేఁ
దడయకవానిలో మిగులభాటిగఁబండిన సత్ఫలంబులం
గుమహక రామచంద్రుననకుఁగూరిమినిచ్చుచు దక్కునండ్లఁదా
గుమచుచు రామభక్తినియకుంతితమొప్పుగనర్చె భుదయై
- చ॥ అవనిలో రామభూవిభుఁడు నంగనయౌశబరీలలామ తా
లవముఁబ్రేక్షఁజేసి మధురంబునాగతనికీచ్చినట్టి యా
వివిధములైనపండ్లనతితిరుగ నెంగిలియంద్రుగాని యా
నివసితస్వలోకుఁడగు నేతకునెందును భేదమున్నదే.

- చ॥ తరుణితగంగసన్ని యుదారతకు స్మదిలోనమెచ్చి యా
వరదుఁడు సాధుభక్తజనవర్గుఁడు పుణ్యవిదేహనందనో
ద్భరణుఁడు రామచంద్రుఁడు సబాష్పనయుక్తనదాననాబ్జుడై
నిరతపదంబుమోక్షమునునిచ్చె వెలందికి సంతసంబునన్
- చ॥ సతతమురామసేవల బ్రథాంతమనంబులతోడఁజేయుచున్
పతితులనుద్ధరించుచును జావనమౌరమురామునద్యముల్
మతినిఁదలంచుచు స్వతము మానినిసీతచర్మితనెంచుచున్
కురుకముమీఱ సత్సృజలు గొంకులులేకవరించి రందఱున్
- చ॥ వరరమణీయతాపుల సవారిగఁగాంచుచు వేడ్కఁజెందుచున్
సురుచిరతీరవృక్షలతశోభితమై దనరారుచోటులన్
మరకతరత్నవజ్రములు మానుగదీధితులొప్పఁజూచుచున్
యిరువురుసోదరుల్గనుచు నేగుచునుండిరి మార్గవర్తులై
- చ॥ అటఁజనిగాంచిరిద్దఱు ముదంబున వారితరంగశీకర
స్ఫుటతర గంధవాహ పరిపుల్ల సరోజ మరాళ సారస
త్తట కలకంఠ కోయిల కదంబవరధ్వని కోమలంబునై
పటుతరభాసురంబు వరపంపతరంగిణితీరదేశమున్
- చ॥ అవనిజఁగానలేక మదినాకులమందుచు దుఃఖచిత్తులై
బవరమురావణాధిపుతో బాగుగనెప్పుడుఁగల్గునంచుఁ ద
ద్భవనముఁదీర్చి పంపనదితీరసరస్సున హాయిఁజెందుచున్
సువినెటువంటివారికిని బూర్వకృతంబు వృథాగఁబోవునే

కిష్కింధా కాండము

- కా॥ శ్రీరాము న్వరసింహమధ్య ధరణీసీమంతినీవల్లభున్
పారావారగభీరు ధైర్యు పరదుం పాపాభవాతూలమున్
ఘోరరాతివిశోష శేషశయనుం గుంభింద్రసంస్తుత్యునిన్
గారామారగ భక్తిగొల్తు నెపుడున్ కామారిమారుండనై
- కా॥ పంపాతీరసరస్సునందుడిగి సద్భక్తిన్ కృతస్నానులై
యింపారంగఁ దదీయరమ్యతకు వారెంతెంతోతోషించి సం
ధింపంగ న్వరక్రీకవల్లభునితో యేజ్ఞోమయు ల్వారు సీ
తంపల్మాటుదలంచుచున్ మదిని సంతాపంబునిండారగన్
- కా పూర్వంబందు గెబంధరాక్షసుఁడు నిభూమి స్తగన్ బాహులన్
గర్వాంధంబునఁ గన్నుఁగానక వడిన్ కర్మానుసారంబుగన్
పర్వస్వీరిని బాదనంబునకుగా బద్ధవరోషాత్ముడై
నిర్విర్యంబుగఁజేయ వాడును గడు నిర్వైరచిత్తంబునన్
- కా ఓరాజన్యపరేణ్యులార! కననాకు స్మృతిచేమారె మీ
శ్రీరాజలై ధు మోములన్గనగ మీచేత స్కంధున్ రక్కసుల్
భూరిప్రాధినిఁ జిత్తురింక పరతద్భూతియుద్యోగ మా
సారోదారులు ఋశ్యమూలగిరికిశోభంబులేదీర్చెనున్
- కా అపుణ్యాత్ముఁడు నిట్లుచెప్పిచనిన న్నానందచిత్తంబుతో
తాపంబుప్పుడుఁగొంతతగ్గగఁదగన్ ధైర్యంబుతోనిద్దఱున్
భూపురింగనువాంధహెచ్చగఁదగన్ పూర్వోక్తవాక్యంబులన్
యేపున్ ఋశ్యగిరింద్రమార్గమునకు నిర్వృప్రమోదాత్ములై

- కా నానానూన సరోవరప్రకరముల్ నవ్యాంబుపర్ణాది నా
 ధీసంబౌ మునులు న్ననేకవిషమోద్ధీపంబులై యుండు న
 మీ నానేకప సింహముఖ్యములు నద్భితిన్ వడించేయు న
 క్కానన్దాచిరి రామలక్ష్మణులు లంకాధీశ సంహారులై
- కా సుగ్రీవాది కపింద్ర సంఘవళమై శోభిల్లుచున్ మంత్రియై
 యగ్రబంధుననున్న పావనితో నుద్యద్భాసురంబై వరో
 దగ్రంబై న ప్లవంగవీరులతో సంతానాది నదవృక్షముల్
 యాగ్రావంబులు నుప్పతిల్లగను ప్రేమన్ ఋశ్యమూకంబునన్
- కా శ్రీరమ్యంబయి సత్ఫలాదియుతమై సేవింపమూర్ధన్యమై
 సారంబై న నదీనదంబుల లనత్సౌభాగ్య సంధానయై
 భారంబై కడునమ్రవంతతరులై భాసిల్లుచున్ యోగ్యమై
 పేరుంబొందుచు నొప్పు నగ్గిరియు వాపీకూప సంఘంబులన్
- కా శ్రీరాముండు సుమిత్రసూనుతో వడిన్ సేమంబుగన్ భాసురం
 బై రాజిల్లెడి యగ్గిరి నృనమునన్ భావిండుచున్ చేర నా
 ధీరమ్యుండగు గ్రీకనాథు శతిభీతిన్ ముఖ్యమంత్రిన్ హానూ
 నారాజుడైన పుణ్యనాము నటకు న్రావించి మాట్లాడినన్
- కా రామస్వామి పదాంబుజద్వయ సదారక్తున్ మహాభక్తునిన్
 ప్రేమంబుంపిన వారిఁగాంచి ఘనులౌ మీపుణ్యనామాదుల
 న్నేమంబొప్పగ విన్నవించి మఱిమీ రీభూమికిన్ వచ్చుటల్
 కామారీజిత శౌర్యధుర్యులనగాఁ గార్యంబువేఁదెల్పరే
- కా హాసంబొప్పగ రామచంద్రుడను నయ్యాగంతుతో మీరు వి
 త్రాసం బొందగవద్దు మేము వడిగ స్త్రీకీకరంబౌ భవ
 ద్దీపంపన్నులతోడి నెయ్యమును దృప్తింజేయు నిచ్చోటికిన్
 మాసంతోషము మీఱ వచ్చితిమి రమ్మమమ్ముఁ జెక్కిమ్ముమా

శా|| ఖూర్చిపాడి సమోద్యరాజ్యమును విప్రులైప్పుమార్గంబులన్
 ధీరుండై తగనేలి నాకమునకున్ దీప్తంబుగానేగి వి
 ప్రాచీందార సుఖంబులన్గెడి మా తండ్రిన్ దిల్లవంధారధున్
 గారామారగఁజేయు పుత్రులము నిక్కంటేను రాఘండనన్

శా|| నాతమ్ముండును లక్ష్మణుండును గుణాన్నత్యుండు సీతండయౌ
 మాతీరు న్తగనంతఁ జెప్పితిమిగా భద్రంబు సీనామమున్
 భ్యాతింగల్గఁజెప్పు మింతయన విభ్యాతుండు సామీరియున్
 సీతిక్లామ్యపదంబు దత్కథను దానేర్పొప్పగాఁ బల్కినన్

శా|| గంభీరంబుగమేనువెంచి తగనాకౌముంబులున్ మెచ్చ నా
 కుంభద్వీర్యుల రామలక్ష్మణుల సత్కౌభన్ భుజస్కంధులన్
 దంభప్రక్రిరుఁజెట్టి పాపని దిగంతాలాపిత ధ్వస్యఁడై
 సంభాషింపగఁదెచ్చె రాజకడకున్ సంభూత యుత్సాహుడై

శా|| రాజీవాజీలు సింహమధ్యులు నహూరజ్యోతు సత్సావకుల్
 పూజల్పొందెడు రాజవర్యులు దయాంభోధు ల్లసద్వీర్యస
 త్తేజోధుర్యులు రామలక్ష్మణుల గీర్తింపంగ సుగ్రీవుఁడా
 రాజద్యోత వెలుంగుచుండ గజరాట్నాధీశుఁ బ్రన్నింపగన్

శా|| వెల్లంబోయిన మోములంబలికి రావీరుల్ గంభీరధ్వనిన్
 తెల్లంబోవగఁ గీశనాథుఁడు మదోద్దీపుండు లంకాధిరా
 జ్యుల్లక్ష్మీయుతుడు న్దశానసుఁడు భూశాతనియిలోకించి తా
 నుల్లంబుండున వాంఛఁజేసికొనిపో నొప్పారె లెక్కింపకన్

శా|| మాకిక్కార్యముఁ జేసిపెట్టుడన సద్భక్తినిస్సలోకించి యో
 శాకుత్స్థాన్వయయద్ధిచంద్ర వెనువీక న్నాకుమీచేతనే
 మాకార్యంబును బూర్తిఁగావలయు సుమాయంచు సుగ్రీవుడున్
 నాకాధీశకుమారు వాలిచరిత న్నంతం దగం దెల్పుచున్

కా॥ నాకంఠెన్నునుజన్మమంది ఘనుడై నానాహవక్రీడలన్
 లోకంబందునవాసికెక్కి తగనారూఢ ప్రణావోన్నతిన్
 వీక వ్రావణుఁబట్టి గర్వముడుగన్ వీరుండునవ్వాలి య
 స్తోతాంభోధి మునుంగఁజేసె వెననత్యుక్తిన్ మదేకప్రియన్

కా॥ భామారత్నము శోభనాంగిని రుమాభవ్యాభిధానన్ గుణ
 స్తోమన్ శ్రీయుడురాజుబింబవదనన్ దోర్వీర్యుడవాలి స
 త్రేమశ్రీతిగ నన్నుదోలి నయకాలిం దానిఁగొంచు స్వడిన్
 శ్రీమంతంబుగఁజేరె నాత్మపురిఁగిష్కింధన్ కపిశేషుడున్

కా॥ ఈరీతిం దగవాలి యిగ్గిరికిఁదానేతెంచి నాతోడితో
 వైరంబు న్మదిలోననుంచి పరుసన్ బాహుబల ప్రౌఢిమన్
 సారంబై నయనేక యుద్ధముల నాశ్రాది సంస్తుత్యుడై
 ధీరుడై క్రమతస్థయించె నను నుద్దీప్తుండు నెవ్వారికిన్

కా॥ పాకారాతియొసంగినట్టి భువన ప్రఖ్యాత సన్మాలియున్
 నాకారాతులమానసం హరుఁడు మున్నాజితక్రియన్ దుందుభిన్
 మోకాలిం దగఁబాటఁజిమ్మినతడున్ భూరి ప్రభావాఘ్యుడున్
 నాకావాలినిఁజంపి సత్వరము నానందంబుఁ జేకూర్చువే

కా॥ అంచు న్వానరరాజువేడ సుజనానందంబుఁ జేకూర్చుచున్
 మంచనాముఁడు విశమించి తగనమ్మాడ్కిన్ ఘనున్నవాలి దు
 ర్వంచంజేసి రణంబులో శమనునావాసంబువేఁజొన్ని శ్రీ
 మించస్మీకును నీగిరింద్రమును నిప్పింతున్ వడిన్ వానరా!

కా॥ ఆసూర్యాన్వయ తీపిమాటలకు సత్యంత ప్రమోదాత్ముడై
 యాసుగ్గివుడు వల్కెనిట్లు వెనసీయత్నంబు మేమంతయున్
 వీసంబంతయుఁ బోవనీక తగనవీ్వరుండు నారావణుం
 గాసింజెందగఁజేయ నీరమణి నిక్కఁచిందు వచ్చు న్నడిన్

శా॥ అంత స్కింతులరాజు భక్తియుతుడై యారామహుపాలుతోఁ
 జింతంజెందుచు నాదుసోదరు వినిర్జింపన్ మదింజూడ నీ
 వెంతోమిక్కిలి పిన్నవాడవుగదా యేదేది సీనేర్పు చూ
 పం తాళంబుల సప్తమొక్కవరి నేయంజూచుమా యిప్పుడున్

శా॥ ఆ మాటల్విని రామచంద్రుడు ధనుష్టంకారముంజేసి స
 త్రేష్ణమ నోదరుడైన లక్ష్మణమొగం బీక్షించి యాతాళసు
 స్తోమంబు న్వడిగన్ చలంబుదనరన్ చూడ్కి ప్రభావంబుగన్
 భూమింద్రెళ్ళగనేసె నొక్క విభంబుంజొన్ని హర్షింపగన్

శా॥ సీతారాముల సంతతంబు మదిలో సేవించు భక్తుండు నా
 సీతారామకుకంబునల్పిన మహాచిత్రంపుఁగార్యంబు నీ
 చేతోహర్షముఁగూర్చె మిక్కిలిగ నీచేతంబుదన్ రాజ్యమున్
 యేతాపంబులులేక యుండుమని చెప్పెం దాను సుగ్రీవుతోన్

శా॥ అపోపంబునవారిఁబిల్చి రణముద్ధాంత క్రియంజేయుచున్
 గోటస్గించు గాలఁదన్నుచు మహాక్రోధాత్ములై యిద్దఱున్
 పోటాబోటిగనిల్చి పోర వడిసంపూర్ణంబులై రక్తమున్
 సాటింగారగ నెల్లవారలు మదిన్ సంతోషమంద నె్వనన్

శా॥ పారావారయుగంబుమాడ్కి వృషభద్వంద్వంబునన్ భూమిభృ
 ద్వారంబున్ తగుపోల్కి సింహముల దుర్ధర్షంపు యుగ్మంబునా
 భూరిశ్రీసమద ప్రకాశిత గజంబుల్ చాడునన్ ధీరులై
 హోరాహోరిగఁబోరునల్చి రిలపై హుంకారముల్ చేయుచున్

శా॥ రాముండప్పుడు వృక్షమూలమున సౌభ్రాత్రంబు నీక్షించుచున్
 ధీమంతుండగు గాడ్పుసూనుతో రణోద్ధీప్తిందగందెల్చి యు
 ద్ధాముల్వీరలు వీరితోన సురరాట్టర్మాత్మజుండెవ్వఁడో
 ప్రేమాధిక్యత నాకు దెల్పుమన నవ్వీరుండుఁ బుష్పంబులన్

- కా॥ గారామారగఁగోసితెచ్చి వడిగం గ్రమంబుగా మాలగన్
 ఈరుండై తగఁజేసి దానినివడిన్ సుగ్రీవు కంఠంబునన్
 పేయంజెన్చి నలంకరింప దగనప్రీతాత్ముడై రాముఁడున్
 నారాచంబును నాత్మమెచ్చి విడువన్ నవ్యంబుగఁబోరుసున్
- కా॥ వాలంబుల్ వెనఁద్రెప్పుడున్ మఱిఁకుఱాస్సాలంబులం జేయుదున్
 వాలాయంబుగ నింద్రనూనుకును దీప్తవాసునత్సానుమన్
 చూలంబుచ్చెరువదంజేయగ రఘూత్తంసుండు స్వద్వానిన
 జాలాగ్నిన్ ధరడుల్లవఁజేసె దగనవ్వాలిం బ్రవండంబుగన్
- కా॥ భూమింగూలినఁ గీకవల్లభుఁడు రామున్నప్పు పీఠించి యో
 రామాధీశ ధరంబడంగను దురాలాపంబు దుష్కృత్యమే
 దో మాసోచరుడిపు నీకుదగ భృత్యుండో వడిందెల్పవే
 భామాచోరు దశాస్యు నిప్పుడువడిన్ భంజించి నీకివ్వనే
- కా॥ చింతల్సేయక దోరఁజాలక రణస్థిమంబు దెప్పించి నీ
 వెంతో మిక్కిలి వీరుడందు బలుకన్ వేఁజెల్లనేనీకు న
 న్నింతల్సేయగఁ జెట్టుమాటున దగన్నీవుండగాఁగల్గె నా
 చెంతన్నిల్చి దురంబుఁజేసిన నినుంజెందాడి నీల్గింపనే
- కా॥ శ్రీరాముండును భక్తిసంభ్రమలనల్సేవల్ తగన్వాలికిన్
 గారామారగఁజేసి యిటువలుకంగాఁజెల్లనేనీకు మీ
 వారంబుతననొకసుల్ గనుక నే వక్రంబుగా నేసితిన్
 చూటుఁజెల్లనె నన్ను బమ్మకృతముల్ త్రోవంగ సాధ్యంబులే!
- కా॥ ఈపు స్థర్మపయండ వెట్లగుదు సుగ్రీవుం దగఁబోరులన్
 వీవాడందు మనంబులోనదలపునేకుండ నిర్జించి నీ
 భావంబుదున కంకలే తనుజునచ్చార్మ్య న్యఱింబట్టితే
 యేవంసద్దనధర్మమందు విబుధుల్ యెచ్చొటఁ గీర్తింతురే

- కా ఘోరంబైనశరప్రవేదనకు వేకుయ్యంచుదానేడ్చుచున్
 రావన్గొనిమోమువాంచుచు దురోద్ధామున్వడిన్నంగదున్
 గారందొప్పగవుంగిలించి యిదదోకాకుత్పసచ్చూష మా
 శ్రీరాజిలై డుముద్దుసూనుడు భవత్సేవానముల్లానుడుకా
- కా బావినాగలరామరావణసుహృప్రఖ్యాతయుద్ధంబులన్
 నీవాదైరణభూమియందు వరుస న్నేర్పారగ్రవ్యాదులన్
 వేవేసంఖ్యలదాను ముష్టిహతులవీరంబుదోరంబుగ
 న్నావేగన్యమపట్టబంపుదెసకున్నంపున్వడిన్ రాఘవా!
- కా ఈరాజ్యద్వయమున్నదీయసుతునిన్ యీనాడుసద్భార్యనున్
 యారాజిల్లునవిత్తసూనునకు నేనర్పించితిన్బుద్ధిదో
 సీరమ్యంబగుమోముగొంచుచును నానిండారునదృక్తిచే
 సీరేణాక్షవికుంఠలోకమునకు న్నేనేగెదన్వేగ్కతోన్
- కా శ్వాసోచ్ఛ్వాసలుదగ్గెనాడుబలమున్ సంహర్ణమైపోయెడిన్
 యాసల్విడుడుయందలున్ క్రమముగన్హర్షించుచున్ పోరులన్
 వాసిగ్గాంచితి మర్త్యలోకముననేపత్తున్న నెన్వాలియున్
 యాసుగ్రీవనలాదివానరులుఁజూడనోయె నావాయుపుర
- కా ఆతీరుస్కపికోటియంతయును నవ్వాలిన్తగన్మోయుచున్
 ప్రేతాసీకములుంచోటికి లనత్రేమన్వడింజేర్చ సం
 జాతుండై నదినేశనందనుఁడు సంసర్గంబులంజెప్పి త
 జ్ఞాతాగ్నిన్దహియింపఁజేసెదనువున్ సామాజికులైచ్చగన్
- కా కర్మంబు ల్తగఁజేయనిధ్దరణి లోకంబంతఁబుట్టించుచున్
 మర్మంబు ల్తగఁజేయచుశ్మనుపుచున్ మాయించుచున్ వేడుకన్
 ధర్మంబిందుదగంగనిల్పుచువడిన్ ధర్మంబుచేదించుచున్
 శర్మంబొందుచునుండు కేశవునినశ్రాంతంబుధ్యానించెదన్

కా రామాధీశుడుఁదానుజెప్పినప్రకారంబన్ తగన్వాలి నీ
భూమి నేమిగఁజేసెనొక్క ప్రదరంబున్నాటిపక్షస్థలిన్
దీమంతుల్పొనరింపకుండుదురె కీర్తింజెందుదున్ బాంధవము!
ప్రేమనామునిజేరెనంతటను సుగ్రీవుండుమోదాత్ముఁడై

కా కాకుత్స్థాన్వయబిచంద్ర ధనుభంగాదీనసంరక్షణా
నాకేశాత్మజనాశ దైత్యహరణానానామనందగ్ధ రా
లోకేశా దివిజాధినాథ వినుతాలోలంబతూణీర నీ
సాకల్యకృపచేమదాశయమిదే సంసిద్ధిన్ దెందుచిన్

కా నానావానరజాలమంతయును విన్నాణంబులొకీశరా
ట్టానాదీశునివాక్యముల్విని మదిన్సంతోషమొప్పందగన్
యానాకాధిపుఁబొత్తుఁబుణ్ణుయువరాజపు స్మరిందమునిన్
యానందంబునరాజుఁజేయుమని యంతన్ రామునిన్వేడగన్

కా ఆరాజన్యుడు నల్లెయంచుఁబలుక న్నాపందచిత్తంబులన్
దీరుల్వానరవర్గమంతయును బుద్ధింజాలతర్కించి యా
పారావారచతుర్విధాయకముగా బ్రహ్మాండముల్ మెచ్చగన్
నీరంబుంబరిపూర్ణహేమకలశానీకంబులందెచ్చినన్

కా ఖాపిల్లంగఁబురంబుఁజేరి తగనద్భార్యనుమంబ్రీతుఁడై
యాసీమంతినితోడఁగయ్యపుతెఱంగంతస్వడించెప్పగన్
యాసీతాహృదయైకచోరు కృషియెంతై నన్ జనస్తుత్యమై
వాసిల్లుండగనిందునందుననె నవ్వాలింగడున్ దూఱుచున్

కా ఈరీతిందగనాడినట్టివిభునిన్ యింపొందగామెచ్చి వి
స్మేరంభోముఖమండలంబున రతిన్ శ్రీరామభృత్యున్ పడిన్
గారామరగఁగొగిలింపఁబిదపంగాలోచితప్రక్రియల్
ధీరత్వంబుననర్కజుండు సలిపెన్ తృప్తిన్ రఘుస్వామినిన్

- శా పూజల్సేసి పదాంబుజాతయుగముంబూజింపగంధాది స
ల్లాజానేకపుగ్గమవస్తువులచేరంభాదికంబంబులన్
భ్రాజాదికర్మరజేసిరందఱునుకుంభద్గీతవాద్యంబులన్
తేజోధికర్మతజెందెనట్టియెడగీర్తింజెంద నవ్వేళనన్
- శా నానారత్నవిచిత్రభూషణముల న్నామందితందై తగఁ
భూనాకంబులుసన్నుతింపగ నొగింబుష్పాదినంపృత్తమై
ఆనందాబ్ధితరంగదోలికలనూగాడఁ నియన్మండలం
బాసీతాదిసురాసురప్రకరయక్షసిద్ధమైయుండగాఁ
- శా ఆనాడిచ్చినవాక్యసద్ధతిని సుత్రామాదివంద్యుండు వి
జ్ఞానజ్యోతివరాంగనావనజభాస్వచ్ఛంద్రుడుఁ రాముడున్
తానాభాస్కరపుత్రహస్త జలజాతంబందుఁగ్రొవ్వారినిన్
చేనాపోశనమొన్నజేయుటకు నాశీతాంశుబింబాననఁ
- శా పాతివ్రత్యగుణాభిరామను రుమాభద్రేభకుంభ స్తనిన్
పూతందై నపసిండిగిండియుదకంబుంబోయఁబిల్వందగన్
ఖ్యాతిన్నామెమొగంబువాంచియరుగంగానట్లుగాఁజేయ పె
న్నూతింగూకిన కీశరాజ్యయుగముంబోపింపుమంచున్వదిన్
- శా వట్టంబుందగఁగట్టెరాముఁడుఁగడున్ భక్తాశిసుశ్రేష్ఠునిన్
కట్టెన్రక్షనుముక్షవల్లభుడుసత్కాముండు సౌమిత్రియున్
వెట్టెన్నప్పడుసత్కిరీటముఁదలన్ ప్రీతుండుసామీరియున్
పట్టెన్భద్రముఁగీశనాథునకు సొంపారంగనాతండునున్
- శా సంతోషించిరి మర్కటాదిపులుఁగీశస్వామియున్రాముడున్
వంతల్యానిసుఖించిరందఱుఁగృపాపాధోధి సీతాధిపు
న్వింతౌగీతములాడిపాడిరి బుధానీకంబుఁదోషిలై వే
వంతందై నసుకృత్యముందగఁగృతందై నట్లు వారందఱున్

- కా శ్రీనీరేణదశేతజాయతునిదత్తేతామనోనాయకసన్
 పానీయాజసునేత్రముఖ్య వివిధబ్రహ్మాదినంస్తుత్యునిన్
 నానామానివరేణ్యనంకటహరున్ నారాయణాంశోద్భవున్
 ధ్యానంబున్నతితేయుడుండె సతముకాతద్వాతసూనుండుగిన్
- కా చేవేంద్రప్రతిమానరాజ్యవిభవోద్ధీపుండు సద్భావ్యతో
 భావోద్భావుకక్రీడలందగిలి దుర్భావంబులంగూడుదుగా
 భావంబందునరామకృత్యమును దుష్పంధన్విలోకించి బా
 నేవంశోత్తమనద్గుణుండనుచు మన్నియించుసుగ్రీవుడనిన్
- కా తామున్నాడిన సత్రప్తిజ్ఞమదిలోదప్పించియజ్ఞానుడై
 భామారత్నమునారుమన్వినిధ సంపర్కంబులంబ్రీతుడై
 కామాధిక్యతహెచ్చవానరుడు సక్కముండుబ్రేలేసెఁ తా
 నామాధుర్యమునందుదోగి మఱచెన్నారామసత్కార్యముగా
- కా చింతంజెందుదురామచంద్రుడు వడిన్నేవిందుసొమ్మిత్రిమో
 మంతంగన్గొనిసీపునర్కజాని కుడ్డాంతంబునుంజొచ్చి సా
 మంతుర్చూచికలంగనాదు భయదంబోతీవ్రవాత్యంబులన్
 సంతోషంబునఁజెప్పుమందుఁబనిచెన్ కాంతుండుఁగిష్కింధకుఁ
- కా గంభీరంబగురామవాక్యముల సంఘంబుకా స్వచిత్తంబుతో
 కుంభప్రక్రియనెట్టిలక్షణుడు నాసుగ్రీవునంతఃపురి
 స్థంభుడై వడిఁజేరియచ్చట సుఖానందాత్ముడై యున్న నా
 గ్రంభున్వానరరాజుఁజూచి మదినుగ్రంభై నవాక్యంబులన్
- కా శ్రీలంగూడితదీయసౌఖ్యముల సుగ్రీవుండ నీపుంట నీ
 లోలత్వంబునుజెప్పుచున్నదికడున్ రోమండునారాముఁబున్
 మేలోరాజ్యముఁజిక్కెనందుఁగనుసంప్రేతుండవై పోరుమా!
 వాలింజంపినవాణమున్నదవటన్ భద్రంబుగావాసరా!

- కా నీకార్యంబునిమేషమందున వడిందీరెచున్ వికుండప్పుడున్
యీకీకాదిపతిత్వమిచ్చెగద నీకిపున్రముస్వామి మా
దొకార్యంబుఁబరిత్యజించితివి నీదొడుప్తుదుర్బుద్ధిచే
నాకారామునియానలేదు తగనిన్నంతంబునొందింపగన్
- కా భారంబై నవియోగతాపమున నన్మద్రాతయందున్న నీ
వేరీతిన్సురతోపభోగములఁదృప్తిఁజెందుచున్నాడవో
క్రూరాభీలశరాగ్నికీలికల నీకుంజావులేకుండ నా
శ్రీరామాధిపుంగవమంతయునువేఁజేయింపుసూర్యాత్మజా!
- కా ఈవాక్యంబులురామదేవునివిగా నెంతన్మదిందెట్లు మీ
దావుండొందకయుండుమన్నవడిగన్సొమ్మితిన్నీక్షించి నా
భావంబంతయుదుష్టమయ్యె సతతంబొయ్యోవనక్రీడలన్
నేవత్తున్నికరామునంస్థలికి నన్నీక్షింపుమోలశ్మతా!
- కా పంపింతుండగరాముదేవినెమకన్ భద్రంబుగాఁగోతులన్
పంపింతున్వడినాల్గదిక్కులకు నద్బాహుబలప్రాథులన్
చంపింతున్నలరావణాసురుని విశ్వంబందులేకుండ మీ
రింపొందన్వడిదీర్తునంచుఁబలితెన్ వేగంబుగాఁగీకుడున్
- కా ఆసొమ్మితియుఁగీశవల్లభుడు రాగాయాంజనేయుండుఁదా
వాసింగాంచిపిఱుందఁబోవగఁగరంబారామనామంబుఁజే
రానంజేయుచునత్వరంబవనిజారాముండుఁజింతిల్లుచున్
యాసామీప్యమునుండునంస్థలికి నట్లయ్యందఱుంబోవగన్
- కా ధూరంబందునఘండి సూక్ష్మముగనాదుష్టుండు సుగ్రీవునిన్
యారాముండువిలోకనంబునఁగరంబాలోచనంజేసి యా
క్రూరాత్ముండిటువచ్చుటంగల మహాగూఢంపుఁగార్యమ్ము నే
తీరున్నొప్పునొ నామనంబునకుసందేహంబుఁదోచెన్కటా!

- కా అంతన్న క్తివిరోచనాత్మజుఁడు సమ్యక్సేవలంజేసి నీ
చింతన్మానుము నేనుదీర్తుననుచున్ సీతావిభున్ బోధలన్
సంతాపంబును వేగఁదీర్చిపిదపన్ సొమిత్రితోఁజెప్పె నా
వెంతోదుష్టవర్తతమంతయును నీవే తెల్పుమీయన్నకున్
- కా ఆవాతాత్మజుడంతకంటె మునుపేనంతస్వతిందెల్పె స
ద్భావంబిప్పుఁడుఁగల్గెసూర్యజానకున్ బంధింపఁబట్టెడు మీ
దేవిన్నిప్పుడెచూచిరాగలరు సిద్ధింజెందునీకార్యమం
చున్ వేదాత్మకభావుతోడ మెఱయన్ సూక్ష్మంబుగన్న స్పృహన్
- కా నీనానుంబుభజించునోరును గమన్ నిస్కాంచుచుఁజివ్వయిన్
నీనైర్మల్యకథల్వినుశ్రవణముల్ నిస్సోరుహ స్తంబులున్
నీనిందారపకీమశంబున భువిన్నేర్పొందుఘ్రాణాగ్రమున్
మౌనంబునకనిమ్మునాకనెతగన్ వాతాత్మజుండిమ్ములన్
- కా నీజన్మంబునుధన్యమైవఱలుబో నీనత్త్వరూపంబుచే
యాజన్మాంతము నాదుభక్తి మతమున్నొనందు రాముండనెన్
మీజాగ్రత్తలునాదుకార్యమునకై మీకోరులందిల్వడి
యీజాగున్విడిపించివేగమున నెంతేభక్తిఁజర్పింపుడి
- కా గందేభంబులకౌర్యవంతులు మహాగర్వవల్ భుజుక్రీడలన్
పంధల్వట్టియరాతివీరులవడిన్ భంజింతుయుద్ధంబులన్
యందీభూతులుఁగాకయంపటును యుద్ధండుల్ కపిశ్రేష్ఠులౌ
బంధునీలనలాదిమైందద్వివిదుల్ ప్రజ్ఞానిధుల్ యన్నిటన్
- కా ఆసుగ్రీవకతోరకాసనమునందవ్వాచయల్ బద్ధులై
వాసింఁగాంచితదీయనై న్యములతో భద్రంబుగావచ్చినన్
యాసీతావిభునానతిన్కడిమిమై నాకీశనతోక్తినిన్
యాసూర్యాత్మజుడవ్వునంపెదగనాహాయంచు నల్లిహ్మలన్

- కా ధీరుల్వానరవారమంతయును నుద్దీప్తురణక్రీడలన్
 గారామారగలక్షకీశనము దాయంబుప్రబ్రాగ్నిక్కుకున్
 వీరున్నావినతాసునాముతగబుద్ధిన్ చాలయోచించి సం
 చారంబున్వడిజేయఁటంపెనలభూజాన్వేషకార్యంబునన్
- కా ద్వైసాహస్రకపిప్రదీప్తులవడిన్నవ్దంపెఁగార్తిక్కుకున్
 మీసామర్ద్యముఁజూతునిప్పుడుదగవీక్షిక్తులంజూపుడి
 యీసితాసతిదై నవార్తఁగొని తెండిమీకుమేలయ్యెనున్
 యానుత్రామభవాదిదేవతలు వేడ్కన్ మిమ్మురక్షింపరే!
- కా పొంగుల్వారగమైచిలిన్వెదకుచుంటొండి మిముంఁబోడు మీ
 కంగర్వాండనికావరప్రకరసత్కాలుండు రాముండె మీ
 సంగంబుద్రయలక్షమర్కటులు వేతాగేలఁబొండండు న
 య్యంగాధీశునిసీలునంపెవడి సంధ్యాదిక్కుకున్ ప్రీతితోన్
- కా కాశీపట్టణముండువై పునకు లోకస్తుత్యమౌనట్లుగా
 యాశీఘ్నన్ వరునిన్ శతావలిఁగడున్నాఁడుందగంజేసి మీ
 యాశాపాశములెల్లవచ్చి యికఁబొండంచున్ పడేన్లక్షలన్
 యాశీషంబులుఁజేసిపంపెవడిగన్ యారామకార్యార్థమై
- కా మాసంబునోగడుచిచ్చెదన్ పరగరామాధీశకార్యంబు మీ
 ధీసంపన్నతమీతరాఘవునతిన్ దీప్తంబుగన్ చూడమిన్
 మీసంతోషముదగ్గఁజేయుదును కుంభంజంపునింహాకృతిన్
 భూసంచారముఁజేసిరండని వడింబుచ్చెన్విభుండంతటన్
- కా వీరాగ్రేసరుడంజనాతనయుడున్ వృత్రాసంసేవ్యుడున్
 భారందై ననితాత్మదేవుని మహాభక్తుండునత్పుణ్యుడున్
 గారంబొప్పగనంపయామృదిశకున్ కార్యంబుసాధింపగన్
 యారాముండుఁగరంబురాఁబిలిచి యిట్లామన్ మరుత్పుత్రుతోన్

- కా నీతాన్వేషణకార్యధుర్య! హనుమా! నీసుంతినింజూచి యే
 భీతింజెందకలంకకేగి యటసంప్రీతుండవై సీతతో
 సాతత్యంబగుంబుద్ధిదెల్పి వడివీన్వర్ణాంగుళీయంబు నా
 చేతోమోదమునిచ్చిరమ్మనుచుఁబంచెన్ రామభక్తాగ్రణిన్
- కా మీకారుణ్యకటాక్షవీక్షణమునన్ మీసాదపద్మంబులన్
 సాకల్యంబగుభక్తిచే సతతమున్ శ్రామించుచుంటోయి మీ
 దౌశార్యంబుఫలంబొనర్తు భువియందప్పిదుభక్తుండనన్
 నాకాపేరునొసంగఁజేయుమనియెన్నవ్యాతతాతుంబొగిన్
- కా సంతోషంబునరామకార్య కరణోత్సాహంబువర్ణిల్ల నీ
 మంతుల్వాసరవర్గముల్గిమల నేమంటొప్పగాదాటి య
 ల్లంతనొర్చరమణన్ స్వయంప్రభగుహన్ రాజత్పటిరోదకం
 బుంతంత్రీన్వనమోదితంబగుచు సొంపుంజెందియామృద్ధిగన్
- కా శ్రీరమ్యంబయియప్పరోవనితమై చెన్నొందుచున్ గణ్యమై
 యారామాదినరోవరాగత పికస్సంచారసహ్వనయై
 భారందై నవధిశ్రమనైడపి కుంభతోషముంగూర్చు నా
 శ్రీరాజిల్లెడుదానిఁగాంచిరి కపిశ్రేష్ఠుర్ముదంబందుచున్
- కా మోదంబందుచువీణనాదమును కుంభోదాత్తకంతంబుతో
 భేదంబింతయులేకనొప్పిలయముల్ బిజెనగానంబునన్
 వాదంబుచ్చిడిఁజేయుఁదానిఁగనికశ్వద్భక్తిఁగేల్కొచ్చి యా
 భేదంబొప్పెకురామగాధను వరీఖిన్నాత్మలై నెప్పుగన్
- కా లంకానాథహృతంబునొటకుమదిన్ లంకేశ్వరున్దూఱుచున్
 శంకాతంకములేకమీరువడిగన్ సంద్రంపుపెన్మార్గమున్
 పొంకంబందగఁబట్టిపోయి తగనాభూమికుశార్యంబు నా
 ఁంకంజేదియులేక సాగుననివేడ్కన్నా మెవీహొల్పినన్

- చా॥ అసంగిత నితంబిని వనసమల్లాలించి యావానరుల్
 భూసంచారమతిక్రమించి తుదకున్ పూర్ణేందు సందర్శనో
 ద్యుత్సంతోష తరంగిణి నివయమై తత్పూర్ణవార్తంతు సం
 త్రాసంతోషింపుడు దానిఁగాంచిరి రజోద్దాము ల్వడింజెంగటన్
- చా॥ రంగత్తుంగతరంగ సంగదము చుద్రానేకలింగంబునై
 బొంగుల్వారు సరిత్పలింగని జలౌపుంజంబునన్ స్నాతులై
 భంగంబొందక దాని చాటు తరుణోపాయంబుఁ జింతించుచున్
 హంగుస్మృతిగఁగూరుచుండి రిలపై హర్షంబు డిందంబుగాన్
- చా॥ పక్షిశ్రేష్ఠుడు దారవంతుఁడు రణభంగుండు సంపాతియన్
 దక్షత్వంబున సూర్యుఁజేరెడి మహాదర్శనంబుఁ బక్షినిలా
 విజేషాపలవారుడప్పుడు వడిన్ వీరంబుఁదోరంబుగా
 భిక్షార్థంబునవచ్చి మర్కటులఁదా వీక్షించెఁదోషంబునన్
- చా॥ వీరాగ్రేనరుడాదళాననుఁడు నుద్వేలంబుగా సీతతో
 నారాజప్తు వడించొకాటట మదిన్నెనాను యంచాకపుల్
 భీరుండైన జటాయువరుఁడుఁగడుం దీవ్రంబుగాఁ దోరినన్
 క్రూరాసేందెగనేసెఁ బక్షిములనిట్లున్నంచుఁ జెప్పంగఁదాన్
- చా॥ మీరెవ్వారలు యిందునుండుట గతంచేదంచునాతండున
 వ్యారంబుందగుఁ బ్రక్కనేసి మిములన్ భక్షింతునంచున్ భువిన్
 గారామరగడిగ్గ సందలును దుఃఖాధీన చిత్తంబులన్
 సారస్వాదుపచన్ద్రమూహమున నాసంపాతితోఁ బ్రీతిగన్
- చా॥ కౌసల్యాత్మజ భార్య రావణుని దుర్కామాపహృత్తంబు నై
 యాసంక్రందనతుల్య రాషునెడబాయన్మేము సీతార్థమై
 భూసంచారమొనర్చుచున్నపుడు సంభోధిన్వడిన్ దాటగన్
 భీసంపన్నతడిగ్గ వచ్చితిమి యాదివ్యాంగనో క్తంబులన్

రా॥ భార్యశ్యాధిక మానసుండవయి వేగన్మమ్మ రక్షింపవే
భూరిశ్రీయశః యన్న వాసరుల నద్భుద్ధిన్ విలోకించి యా
శ్రీరామాధిపు కార్యధీయుతులె మీసేమంబు వెల్ల ప్పడున్
సారంబొప్పగఁ గోరుదుండుదుననెన్ సంపాతియున్ వెండియున్

రా॥ లోకంబందున రావణుండుఁ దరుణీలోభుండు మీసేవఁదా
వీకంబట్టి చెఱందగిల్చి రణభూమింబక్షి తాపాడి మీ
కౌతార్యంబుఁదలంపనేటక యశోకంబందు శింశూపము
న్నాకల్యాణ తరుప్రదేశమున విజ్ఞ త్వంబున న్నుంచగన్

రా॥ భూరోదగ్రులు మీరు సత్వరమునన్ శుభంపుఁజూరెత్తులై
పారావారముదాటి రావణుని వేభంజింపు డన్నంగపుల్
వీరాగ్రేసరనీదు పక్షములు భస్మీభూతమయ్యెన్నయో!
యేరీతిందగవచ్చుఁదత్కధను మాకింపొందగాఁబల్కవే!

రా॥ శ్రీమీఱంగజటాయు సోదరుడ మీసేవల్కడున్ మెచ్చితిన్
యామార్తాండుని మండలంబునకు నిత్యంబున్ వడింబోపను
ద్దామార్పుల్యడి నాదుపక్షముల దగ్ధంబొప్పగఁ జేసినన్
నామాలిన్యముఁబాపి సూర్యునిఁదగన్ మన్నింపవేయంచనన్

రా॥ శ్రీవై కుంతుఁడు మేదినిన్ ఖలుల రక్షింపంగరామాభ్యుతో
యావై వస్వతు పట్టణంపుదెనకు న్నవ్వాసరాసీకముల్
వేవేలంబనుపన్ సముద్రతట సంభిన్నాత్ములై యుండనీ
వావంతన్దయతోడమాన్నిన రయంబున్ వచ్చు నీపక్షముల్

రా॥ సంతోషించుచునేను వేగమున నాచండాంకునింబాసినా
స్వాంతంబందున నర్కు-వాక్యముల నద్భుక్తిన్ మదింబెట్టి మీ
కంతంజెప్పితి వెండియున్గలిగె నస్మత్పక్షముల్ నేనికన్
యంతర్వీధినిఁబోదు నంధునతడట్లంజేయ నక్కి-కులున్

- శా॥ గంభీరంబు శతప్రయోజనము నిక్కంధిన్వ దిందాటి యా
కుంభత్సేధతలాది సేవితలసత్కృతన్ వెలుంగొందుచున్
జంభారాతిసుసేవ్యలంకపురి నాసంతోషు వీరుండు దో
ర్దంభత్వంబునమగ్నిరాగల బలోద్ధామండు నెవ్వండిటన్
- శా॥ అంచున్వానరజాలమంతయును నాహాయించు సంరంభులై
చంచల్లీలల యోచనల్పలుపనాసామీరి భావంబునన్
ప్రాంచద్యూషణు రామునిందలచుచున్ భక్తిన్విభుం చాడుచున్
సంచారంబును లేకచింతిలిగ వింజాతుండుబంపద్దశన్
- శా॥ దూరంబౌవరయోజనంబులుపడిన్ దోర్గి లనే చాటుదున్
శూరుండైన నలుండు షష్టదశలున్ సూతుండు సప్తదశన్
సారంబౌప్పగ మైందనీలులుదగన్నష్టదశా దూరమున్
వీరుండా ద్వివిదుండుఁ దొంబదియు నొప్పెన్ చాటగా నెంతయున్
- శా॥ పాకారాతియనుంగుఁ బౌత్రుఁడుదగన్భాసిల్లు నయ్యంగదున్
నీరార్యంబు పచింపుమన్ననతడున్ నేనంతయున్ చాటెదన్
లోకస్తుత్యముఁగాగఁగాని మగుడులోఁజొచ్చి రాలేనుగా
నాకున్నట్టి బలంబుఁ జెప్పితి ననన్నాభల్లుకం బంతటన్
- శా॥ చాలుండైన తఱిన్పడిన్ శిలలకుంభ త్పాదఘాతంబులన్
కూలంజేయుదు నుంటినేనునిపుడుం గోల్పోతి నాశక్తి నా
కాలంబిప్పుడురాదుగాన దయతోఁగావుండునన్నుండు స
ల్లీలండగ్గతివాయుసూనుకడకున్ లిప్తన్ముదంబుండుచున్
- శా॥ భూరిప్రాభవఖండ దైత్యయని సంబోధించి యోతండ్రి నీ
వారుద్రాంశమునందుఁబుట్టిన మహాభక్తుండవున్ సంతత
శ్రీరామాధిపు కార్యనిర్వహణ సంచేతస్కు- దౌనందునా
ధీరుల్వారిజగర్భలాదిగనినున్ దీవించిరపున్ దయన్

- చా॥ విశ్వంబందున నిన్నుగెల్చునుబలాధిజ్ఞు తగన్లేసగా
 శశ్వత్కీర్తినిబుచ్చుకొమ్మువడిగన్ సాధించి తార్యమైనా
 విశ్వామిత్రపు వర్గమునెడపెనివీర్వర్యంబుగం జేయుమా
 విశ్వామిత్రుని శిష్యసంతతికి నీవేరక్ష పెల్ల వృక్షుడున్
- చా॥ ప్రాణంబిచ్చి జగంబులన్మనుడు సంపన్నుండు నీ తండ్రి ప
 త్రాణం బిచ్చుచు దీనులంగనుడు చింతాచూరయై యొప్పియై
 కోణంబందున భర్త సేవలను సంకోచింపంకంజేయునా
 యేజీరోచన తల్లి ముజ్జగములన్నీకెందు నీడున్నదే!
- చా॥ సేసామర్థమెఱింగియే జనకజానేత్రాబ్జ భానుండుదా
 భానందైన పరాంగుళీయమును యుష్మత్పూజ్యహస్తాంజలిన్
 దీనంపన్నతఁడై డేవికిడగన్ తృప్తిన్ ముదంబందుచున్
 యోసామిరి భవవృక్షలంబునను నీయుద్యోగముం జేయుమా
- చా॥ సేత్రాచార్యజాపముండుకతనన్ నీనర్వవీర్యంబు నీ
 సాకల్యంబగు మానసంబునకు నీషడై వ్యఖరిన్నొప్పు నీ
 లోకంబంతయుఁ బ్రస్తుతించునని భల్లూకేశ్వరుండాడగా
 యాకీకువ్వెఱగంది తత్కథయుచంతంబెల్ల వాక్రువ్వవే
- చా॥ పాశోదారవచస్సమూహాయని విజ్ఞ ప్తుల్యుడించేయగా
 దీపోదాత్తుఁడు జాంబవంతుఁడుగుడోద్ధీప్తిన్ వెలుంగొందు
 శ్రీరామాధిపు భృత్యసత్కథను సంక్షేపంబుగాఁజెప్పి నా
 రౌరాయంచని కీకులంచలు మనోరంజిల్ల మెప్పన్వినన్
- చా॥ చార్య ప్రతిమానహపుడయి నద్బాహులొడగ్రుడై
 లోయందై తగఁజిత్రభానుని మదిన్ రోషించిపండందుదా
 బాలుండయ్యును నశ్రవీధికి రయంబున్బోయి మ్రింగంగల
 కాలంకతన్వేజ్ఞుని తండ్రికడకున్ కంపించుచున్ వచ్చినన్

శా|| ఆరమ్యాకృతి కద్దుతంబగుడు దేవానీకముల్ మొక్కియో
మారుత్రాభవనీదు సూనుమవడిన్ మాకెంతయున్నెగ్గుగా
నోరుండాచి నభోమణినుటకలో నొవ్వంగజేసెన్మతిన్
నీరూపంబు హరింపజేసితివిగా నిందారుతోషంబునన్

శా|| త్రేతాగ్నుల్వడిఁజల్ల నయ్యె జగమంతిల్లు న్నగంగమ్మె నా
ప్రాతఃకాలపు కృత్యజాంములు సంపాతంబులై పోయెగా
భీతింజెందెను లోకమంతయును మావిజ్ఞాపనన్ నమ్మి నీ
చేతోప్పత్తికి నచ్చినట్లు మము రక్షింపంగ్యపంజాడవే

శా|| అంచున్దేవతలందఱొక్కటిగనయ్యా మాదు ప్రాణంబులన్
చంచల్లీల నొసర్చుమన్న నతడున్ సంప్రీతితో వాయువున్
మిందన్లొకమునందుఁ బంపనుతుడున్ మేలంచుఁ జందాంబునిన్
పంచత్వంబును జొందకుండ విడిపింపన్వేగ భాసిల్లగన్

శా|| కీర్తింపంగ నమస్త దిక్పతులు సత్కీర్తిన్నితంబొందనన్
యార్తతాణపరాయణత్వమున భంగంబొందక న్నున్నిటన్
వర్తించున్నదిదేవతల్వలుక నాబ్రహ్మాత్తమున్ వీనిపై
హర్తిన్సల్పకయుండు నేడు ఘటికల్ యాతండుపంతంబును

శా|| దేవజ్యేష్ఠుడు నెప్పనందఱును వేదవించియబ్బాలకున్
భావంబందున సంస్మరింపుదును సద్భక్తుండితండంచునా
నావాహంబుల నాత్మసంస్థలులకు న్నుష్ఠున్ వడింతోపగన్
యావాతాత్మజుడు న్మునీంద్రులను సద్యస్సూర్పిగన్ దాయగన్

శా|| శ్రీనారాయణనామ సరిస్మరణసత్వేవన్ వెలుంగొందుచున్
భానూతుల్యవర ప్రభాకలితుడై భాపిల్లుయోగీంద్రు స్వ
స్థానంబుంగదలించిమైను నొటవల్ చక్కన్వడింజేయ వి
జ్ఞానజ్యోతి మునీంద్రుడుంగనలిరూక్షందైన నేత్రంబులన్

శా॥ ఓరీదుష్టవనౌకసా! మములనిట్లుంజేయ నత్కార్యమే
యేరీతిన్నిటుఁజేయనీకు మనసొప్పెన్ యేమిమాట్లాడవే
నారాచంబులఁబోలు నాదుపలుకుల్ నవ్వంబుగా నిన్ను నా
హెరంబై న తమంబున న్నడియగాఁ గూలంగఁద్రోయున్వదిన్

శా॥ నీలావణ్యపరాక్రమంబు మఱియున్ నీవాహువీర్యంబునుఁ
నీలోనుండియు నీవెఱుంగవితరుల్ నింజాచి యగ్గింపగఁ
యాలాపుంజలముంగడింది తపము న్నాశ్చర్యమౌనట్లు ని
ర్మాతన్యంబగు నీదు బుద్ధికిని శోభందోచు నిక్కంబుగఁ

శా॥ ఈరీతిఁ మునివంద్రశాపహతనుండీ యాంజనేయుండు నా
భూరత్వంబు నెఱుంగలేక యిపుడుఁ శోకించుచున్నాడు మీ
ధీరత్వంబులు హెచ్చఁబాపనిని శుద్ధింజెందిస్తోత్రంబులఁ
పారావారగభీరుఁ జేయుడని తద్బూల్లూకవర్యుండనఁ

శా॥ పీతాసారసనేత్ర రావణుని దుశ్శీలంబునఁ లంకకుఁ
గీతల్ శోకపరీతచి త్తయయి వేగీపెట్టుచుంబోయి త
త్ప్రాప్తివ్రత్య గుణాధికంబునలనప్రాణేశ్వరుఁ రామునిన్
సాతోషంబున సంస్మరింపుచును నానల్చెందు చుండెన్నటఁ

సుందరకాండము

- మ॥ నవరత్నాంచితసింహాసీతమున విజ్ఞానస్వరూపుండునై
దివిజశ్రేణిని రక్షసేయుచు మదోద్ధీపుల్ సెరింగన్ రగన్
బసరంబందున వారిమాపుచుఁ బ్రజంబాలించుచుం బ్రీతి మా
నపుడై వెల్గెను పంశఖాషణుఁడు సన్నత్రాంతము న్నోముతన్
- మ॥ కపినాథుల్ మఱిజాంబవంతుడుచు దత్కాయణ్యమొప్పుచుఁ జే
యుపదేశస్తుత వాక్యజాలభవ సద్దోర్ధర్పు విభ్రాంతుడై
తపనోత్తృప్తివిరాజమానుడగుచుం దత్వాతసూనుండు నా
విపరీతంబగు కంధిదాటగను నుద్వేగంబునన్ మింటికిన్
- మ॥ అవలీలంబని వాలమున్ వినరుచున్ హర్షంబుఁజెంపారగన్
సవలావణ్యతరంగిణీనిభయమై నవ్యాంబుభూరంబుతో
వివిధకూరతిమింగిలాది జనసంభీతిన్నడిన్నిచ్చు మా
నవపాపాఘనివారిణిం గనుగొనెన్ సంద్రంబునుం జెంగటన్
- మ॥ సతతోద్యజ్జయకల్పముల్పెలగ భాస్వత్పర్వయుత్సాహులై
గతినాపావనిఁగొంచి వానరులు భంగంబుల్ వడింజూడ నా
తతవాయుధ్వని హోరుపెట్ట నతడున్ తధ్యంబృత్యంబుగా
గ తదీయంబగుమార్గముంగనుచు సంఘంబంతయున్ నివ్వెఱన్
- మ॥ సగరఙ్గోసుతకృద్ధునీవిమలమై సస్యంబులంఁద్రోడుదా
ని గురుత్వంబునదాటుచుంగనియె నాసృత్యధ్వనుల్ సెందగన్
నగరాంబు మహేంద్రత్రైలమును దానత్యంతమోదాత్ముడై
సుగమంబై యలసారసధ్వనుల సంకోఢిల్లువానిం దగన్

- కు॥ రమణీయంబగు పక్షినంతతులకోలాహంబు దివ్యాంగనా
కమనీయంబగువీణనాదములు నగ్గంధర్వాసిద్ధాది దే
వమహాత్ముల్వరియించుతావులును శుంభత్ప్రీతిఁ దాఁకిరి వే
గమునన్ శ్రాంతినిఁగొంచు దాని పయినెక్క న్నార దీవింపగన్
- ను॥ పటుసంతానముహాశరీరుడయి తాపాహులోదగ్రుడై
యటకై లంబునుదాటి పోవగను జంధారాతిబృందంబు స
స్ఫుటవాక్యంబుల సంస్తుతింపగను సంపూర్ణార్ముల్చేయునున్
కటిచేలంబుదిగించి వార్ధికినిలంఘంజేసెఁ గార్యార్థుడై
- మ॥ ఇలరామప్రియసీతఁజాగఁ దగన్వేషించుదుంబోపు నా
బలవంతుండగు నంజనీసుతుని సంపద్బాహుశౌర్యంబుఁ దాఁ
దెలియంగోరి నమువ్యరాతి సురసాదేవిన్ వడింబంపగా
జలసందోహమునందుఁగానఁబడియెన్ సత్యంబుగన్నప్పడున్
- మ॥ భుజగాదీశులతల్లి యాసురస సత్పూజ్యుండు నాధీరునిన్
గజనత్వాధ్యుని రామభక్తుని యనంగారాతిసద్రూపునిన్
విజనందై నసముద్రమధ్యమునకున్ వేగంబనద్దంబుగా
రజనీకాలమునందు భీకరతరద్రక్షిన్నమూహంబుతోన్
- మ॥ కని యారీతిగనడ్డువచ్చిన లసత్కవ్యాదవామాక్షి యి
ట్లని యావీరునితోఁదగంబలికె నీలాపుంజలంబుం మది
యనివార్యంబగు వక్త్రగహ్వరమునన్ హాయంచుభక్షించెదన్
యనిలజ్జాత యటంచు నోరునుగదగంజాపెన్భయంబొప్పగన్
- మ॥ దశదిగ్గతులుభీతిఁజెంద నదియున్ తత్త్రింశసద్యోజసల్
విశదంబొప్పగఁజాప నాతడును నద్యీర్యంబుగా షడ్దశల్
సశరీరుండయి మేనువెంప నదియున్ సప్తద్దశయోజసల్
నిర్రాత్రిందగనోరుఁజాపి వరుసన్ నేర్పొప్పగావెండియున్

- మ॥ శతసంఖ్యాపరయోజనాన్విత కసత్పరూపవక్త్రంబుతో
మితితేకన్ బెలుగొందుచుండగ నిచేమేలంచు వాతాత్మజుం
డలిసూక్ష్మంబుగఁ గుట్టహాపుడయి తోడఁజొచ్చె నానోడిరో
మతిమంచు ల్పులుపంగరానిపనులున్ భద్రంబుగానుంచునే
- మ॥ కపివర్మ్యుండిటుజొచ్చి వెల్వలికిరాగా నామెతోఁబల్లి రా
నుపరీక్షార్థముఁబంపవడ్డ సురయోనుల్తాసనంచు న్నుచుర్
విపరీతంబుగఁజేసి రామునకు నుద్వేగంబుగా సీత దుః
ఖపుచారిత్రముఁదెల్పునేగుము భుజాగర్వంబుతోఁబల్లగన్
- మ॥ అనియాదేవితగంగ నాకమునకు న్నుత్యంతవేగంబుతో
సనిన న్వాయుజుడంత నంద్రమునఁ దానంరంభదుర్వాసుడై
యినవఱోద్భవుకార్యదుభ్యుడయి తానేగెన్ వక్తిప్తిటపై
ఘనుడంచు బెటవారువల్కగ రసత్కంఠీరవోద్దంబుడై
- మ॥ ఖరదంష్ట్రానటజాలయు క్తయయి వేగంబొప్పు నావాయుజున్
సరుడంచుకృషిలోననెంచి తననాన్యంబేర్పడన్ సింహికా
ఖ్య రుచుల్గొంచగ ఛాయఁబట్టిన భుజాగర్వంచు నాతంచునున్
కరమాశ్చర్యమునొంది యెవ్వరోకొ నన్కొంపించు భక్షింపగన్
- మ॥ ప్రకటండై నసురారిపైదలి దురాలాపంబుఁ దర్కించి దా
నికిమోక్షంబును నిత్తునందుఁ బలుకన్ నిర్వారఁహెరాకృతిన్
వికటండై నముఖంబువిప్పి యదియున్ వేగంబుగా పావలన్
నకలాదిత్యులు డిల్లమ్రుంగె నిలకష్టంబుల్ ర్వరంగల్గవే
- మ॥ ఇభన త్వంబునుగల్గి మారుతియుఁదానింపొందఁ దజ్ఞాతరం
బు, భయంబొందగఁ జీలునట్లుగ వెనన్ పూర్ణంబుగా మేనువెం
చ భరింపందనశక్తిఁజాలకఁ గనున్ నై రింపుచున్నన్ మును
త్ప్రభవుండప్పుడు దానిఁజంపె దగనా ర్తకంబుఁ దైఁతిమ్మగన్

మ॥ దితిజాయుగ్మలి నీగతిందునిమి సందిగ్ధ ప్రరక్తాంగుడై
మతిమంతుండగువాతజాతుడుఁ గడుస్పదంబుగాఁబోవుచున్
యితరాలభ్యసుఖంబుఁగోరక మదిన్ సీతానతింగోరుచున్
పతియౌరామునిఁజర్చనేయుచును యంభఃవారియై పోవగన్

మ॥ సరతశ్రీరఘురామపాదజలజానత్తుండుఁ బుణ్యుండుఁ దో
పిఠల్పంబారకు డప్రమేయగుణుడున్ సీతార్థియైపోవ నా
గలి నావిష్టునియల్లుడంతయును నీక్కంటొప్పగుర్తించి చా
నతికాటవ్యవిధంబుఁగాగ వరమైనాకున్ తయంబందగన్

మ॥ పిలువంబించి వినీతిమైనిటులనున్ పుణ్యుండవెంటేనియున్
కలుగుంగాక శుభంబునీకనుచు నాకాకుత్స్థకార్యార్థుడై
చలమొప్పారగ నాంజనేయుడు వడిన్ సంద్రంబుపైఁబోయెడిన్
నిలువంజేయుము సేవఁదీర్చుమని యాసీరంబు బోధించినన్

మ॥ ర్వరతోడనగనంబుఁజేరి యటనవ్వాతాత్మజుండుండు మా
ర్గరతిందోయి గిరింద్రమపు రిపుభంగాయంచు సంబోధనన్
కరమంజేసి కపీంద్రుడపు వెలయంగా నాత్మమేనిం దగన్
స్మరమైయుండి పదిశ్రమంబు వడిగన్ స్రుక్కించుకొమ్మా యనన్

మ॥ వినుమోటూధరశ్రేష్ఠ! నేను నిపుడున్ పీరుండు సూర్యాన్వయము
చును నారామునికార్యభాగమున నేడు స్థంకదర్శింపగన్
ఘనవేగంబునఁబోవువాడ భుజముల్ గర్వింప సంద్రంబునన్
నను సేవిప్పుడునడ్డువెట్టిన మదిన్నారాముడల్లు గడున్

మ॥ ఆనియారీతిగ నంజనీసుతుఁడు వల్కంటొప్పి యిట్లాడె నా
యినవంశోత్తముభార్యఁజూచి పనిపూర్తింజేసి నేవచ్చునం
త నిను న్వేగమఁగల్పిండుననుచున్ తద్వాయుజాతుండు భూ
తనయంగాంచుకడింది వాంఛతో తపోధన్యుండు వోఁబోవగన్

- మ॥ హిమవత్పర్వతసత్పుజాతుఁడు తగన్ హేరంబపితృపునిన్
రనుణీయంబగు రత్ననంచయములన్ రాజిల్ల గాఢేసి యు
ద్యమమంతం బరిపూర్తి కాగలదు వేడ్కప్పీపు సేతానతిన్
సుమరాజంబులఁ బూజసేయుమనిమెన్ శోభిల్లగానెంతయున్
- మ॥ సలిలంబందు బలాధికుండయి మన స్తత్వంబునన్ రాసునిన్
యిలజ వృక్తినిఁజచ్చసేయుచు మదిన్నేర్పార సుగ్రీపునిన్
నలనీలాంగదజాంబవంతులను ఋణ్యంబొప్ప వాంచిండుచున్
చలనంబున్ పడిగన్ చలంబుఁదనరన్ సామీరి సల్పన్వెసన్
- మ॥ పటువ్రపోపరిభాగభూషిత లసద్బంధంబులౌ మేడలున్
చటులాభీల పరివృతాభిల నిశాచరాదిసంరక్షయై
కుటిలంబొప్పెడు లంకపట్టణము నాకుంజాడఁ బోద్యంబునౌ
యిటులన్నేగెవనంచు మారుతి యుదగ్దిక్కున్ ప్రవేశింపగన్
- మ॥ కనులన్నగ్నికణంబులుప్పతిలగన్ కామారిరౌదంబుతో
నెనయన్రూపముఁదేజరిల్ల ఖరమైయింపొందు భూలంబు హ
స్తనఖాగ్రంబుల వెల్లుచుండగను బ్రత్యక్షంబుగాఁదోచె న
ద్దనుజా "లంకిణి" నామమొప్పగను పెన్దర్పంబుతోవానికిన్
- మ॥ ఆదియున్రూపణునాజ్ఞామీఱకఁ డగన్నాపట్టణద్వారమున్
ముదమొప్పారగ రక్షసేయుదుఁ గనున్భద్రంబుగానుండు పే
నెదురై వచ్చినవారిఁజంపుచును నుండె నిన్విత్యసంతోషయై
పదముల్తోట్రుపడంగ వాయుజుఁడుఁ దాపాలత్వరూపంబుతోన్
- మ॥ అతిపాతుర్యముమీఱ గూఢముగఁగాళ్ళన్దాటి శీఘ్రంబుగన్
మతినామైధిలిఁజూడఁబోవగను కుంభత్రుక్కుద్దయై రాక్షసీ
పతి దర్పంబున వానిఁబట్టుకొనినన్ శౌర్యంబవార్యంబుగా
గతులందేలి కదిందిరూపుడగుచున్ కన్పించినన్రోషయై

- మ॥ రథసంబోధన ముష్టిసూతమున నేలంగూలంజేయంగఁ దా
ను భరింపంగఁదలంచి యన్యగలిగానొవ్వంగ ముష్టివ్వయిన్
యిభకుంభస్తనినేయ నామెయును నొప్పింగల్లి రత్తాంగయై
విభవత్వంబుఁదొట్టంగి నేలకొలుగెన్ వీరాఘయై యంతటన్
- మ॥ దివిజశ్రేష్ఠతటంచు నాతని మదిన్దిట్టంబుగాఁమొక్కి తా
ను పరేణ్యంబగు స్వర్గవాసినిగఁ దన్నున్ భావచరిత్రమున్
నవలారత్నము విన్నవింప నతడు న్నాలంకారాంబు స
ర్వవిధంబులతయుఁదానెఱింగి యటవోవన్ దృష్టిసర్వంబుగన్
- మ॥ కనియె న్వాసరవీరుడంత బహులంకాధీశ సద్గేహసు
ఘ నివాసించిత రత్తనేత్రులను రంగదీర్ఘవాద్యాది భో
జనపానాది సుకార్యసంయుతులరై సౌఖ్యంబులంచేలు ధూ
జనమున్ రాక్షససైన్యమప్పుడు మదిన్ షడ్వర్గరాహిత్యఁడై
- మ॥ నరమాంసాకనులన్ ఖరేంద్రముఖులున్ నక్తంచరశ్రేష్ఠులన్
మరణంబొందుయత్నిండులన్ వివిధకుంభద్వేషరాకాసులన్
శరజాలాది సువర్మపట్టిన సుపాశశ్రేణికాళాలన్
కరమాశ్చర్యమునొందుచుం గనియె సంగత్యక్తచిత్తంబుతోన్
- మ॥ వనచేశంబుల వస్రభాగములలో వర్ణిల్లులేదోటలన్
జనభాగంబుల గోష్ఠతావులను సంసారంపుగేహంబులన్
మనమౌ పట్టణహార్యసంస్థుల రంగద్రాజమార్గంబులన్
వనతాక్షిన్ జనకాత్మజన్ వెదకి పోవంబోవఁ గాళ్యాదకన్
- మ॥ సకలంచై నపురంబుఁజూచి తికభూజన్నెందు నేఁగాంచెదన్
వికలత్వంబునుజెందె మానసము నుర్వి న్నేనుజీవించగన్
సుకరంచవిప్పుడుఁగల్గలేదనుడుఁ దాళోధించు చిత్తంబునన్
యకలంకుడును బోయె రావణునిశుద్ధాంతంబుఁ జూడన్వెసన్

మ॥ సతమున్ భావజకేళినల్పి మనముల్ సౌఖ్యంబునొందంగ సా
రతఁజాలించి నుమ ప్రియెందు నువిద్రవాతంబులున్ చుద్యసం
గతులంజొక్కి యనేకమోరవిధవాక్యంబుల్ తగంబిల్కు దు
ర్మతులం గాంచె నతండుఁ జింతిలుదు రామాధీశకార్యంబునన్

మ॥ మును సర్వప్రభుగెల్పి గర్వమున నామోహాచ్యుతై పుష్పకం
బును రాజత్సువిమానరాజమును దంభప్రక్రియందెచ్చె నా
ఘనవీరుండగురావణుండు మణిసంభాదీన సందీప్తయై
జనసందోహసురక్షితంబగుదుఁ బూజిల్వొందు నద్దానినిన్

మ॥ కని లేకుండుటఁగాంచి దుఃఖమున భంగంబొందువాఁగులుదై
నను నీకార్యమునన్ వడింబనిచెఁ బుణ్యంబును సుగ్రీవుమన్
యినవంశాగ్రణియున్ ముదంబొదవగా నేనెందు నాసీతఁగాం
చినచందంబునుచోప దెన్నటికి నిస్సీ భావియెట్లున్నదో!

మ॥ వెదుకంబోవుచు దైత్యరాడ్గృహముఁదావీక్షించుచుం బోవ నం
దుదయంబయ్యెను రావణుండు మణియుం దూర్జంబ భీతేక్షణన్
మదిరాస్వాదను బూర్ణచంద్రవదనన్ మందోదరింగాంచి తా
ముదితుండై జనకాత్మజంగనిన సొంపుంజెందె రోమాంచుడై

మ॥ కపివయ్యండును యాత్మమెచ్చి వడిగన్ కంఠాక్షిదాయంగఁబో
విపరీతంబుగ నా ర్తిజెంది యిదియున్ పేటందుఁ జిత్తంబులో
న పరీక్షిందగఁజేసి యాత్మయనుమానంబుందగందీర్చి యా
తపసంపీడిత యుత్పలంబువలె బాధంజెందుచున్ వెండియున్

మ॥ ఇక నేతావునకుంజరింతు భువిలోనెచ్చోటికిందోదు నే
నికనేమాడెదఁగీశవల్ల భునితో నేమందుమావారితో
నకలంకుండగు రామచంద్రునకు నేనత్యంతదుఃఖంబు నూ
రకనేఁదెచ్చినవాడసాదునని నొంద్రంబై నగీర్పాటుతోన్

- మ॥ అనమానుండగు యాంజనేయుడు మదిన్నారాము జచ్చించుచున్
రసగీతంబులువాడుచుం దనకుభారంబై నకష్టంబు నే
యనహాయుండగు వాడుఁదీర్చుననునంతన్ జ్ఞప్తికిన్ వచ్చె నా
వెనసంపాతియెఱుంగజేసినవిధంబే నపు లీలందగన్
- మ॥ అనకున్ దేవతలున్ మునుల్ వివిధసందర్భంబులం బ్రీతులై
ఘనమౌకార్యముఁ దీర్తురందుఁ గడకం గండ్లారఁగాంచె స్వధిన్
జనవిస్తారఫలప్రదీప్తమయి నానంగొల్పుచున్ వృక్షదం
దన కస్తూరికపిత్థ శింశుప వనోదార్యంబుతో నొప్పుచున్
- మ॥ రమణీయంబగు దివ్యవాహినులతో రాజిల్లుకెందామరల్
దుముకన్ సంతనమందు లేళ్ళకదుపుల్ తోరంబుగా చామరీ
గములం బొల్పుచుండుఁ దద్వనమశోకాభ్యున్ వెలుంగొంది నా
కముఖ న్నిడుగ నొప్పుదానిని భుజాగర్వుండు మోదంబుతోన్
- మ॥ పవనోద్భూతుఁడు దానిఁ జొచ్చి కలయంచాటంగ నొక్కుమిడిన్
లవేశంబునునొర్పులేక నదయన్ రక్షస్సమూహంబు లా
హవముండేసిన వారినందఱను నుద్యస్సు ఘర్జిదున్నాడి య
య్యవనీపుత్రివసించుచెట్టుకడకున్ హర్షంబుతోఁబోవగజా
- మ॥ మతిమంతుండు గుణాధికుండు వనికామధ్యంబునంగాంచె భూ
పితపుష్పంబులఁ బండ తోడ లతరాశిం బెంపుసొంపారు చు
న్నతిసౌందర్యనిలాస శింశుపతరు న్నానందచిత్తంబుతో
సతతంబు న్నరమాంసభక్షిణుల దుష్టవాతసంపృక్తమై
- మ॥ కనియె న్మారుతి దుఃఖబాష్పకలితం గల్కాణి నాలంకర
జనితస్వేదముఖిం బ్రసిక్తనయనన్ సౌందర్యమొప్పుంగఁ గ
ప్పినధూశించెనగొన్న వత్తయుగళన్ వేరాసతో రామదం
ద్రుని నితోన్మృతభక్తిగొల్పెడు మహారూపిం బ్రమోదాత్ముఁడై

- మ॥ దురితారూఢలు మాంసర క్తవివిధాదుర్భాసన్ గార్దభా
వరసింహాజ గజేంద్ర సూకర హయా భల్లూక సప్తశ్య ఛి
కరమోరాదిముఖుల్ ప్రశ స్తతర బద్గశ్రేణిరాజిల్ల గణ
కరయుగ్మంబులుఁ గల్గి చుట్టుఁ బరిసంఘంజై నవారిం గనెన్
- మ॥ పతినింబాసి యరాతిచేతులకు శుంభత్రేమకుండిక్కి చు
ర్గతులందేలుచు రామచంద్రపదభాగ్యందెప్పుఁ గల్గుహ్నికో
యతితోషంబున నంచుఁడింతిలుచు నిట్లార్తిన్ పెనన్నేడ్చుచున్
నతియౌ జానకియుంటఁగాంచి కడులజ్జంబొందె నాకీకుఁడుకా
- మ॥ పొలుపొందంగను బాలరూపకుడనై బోవంగఁ గార్యంబుసె
ద్దిలు నిట్లేగినఁగార్యముంజెమను బుద్ధింజేసిచెట్టెక్కెనకా
ఖలుతౌ రాక్షసవర్గమంతయు నుదగ్రంజై న పెన్నిద్రలోఁ
జలనంబిందుకలేకయుండెదరు నాసంతోషమున్ హెచ్చగుకా
- మ॥ అనియారోదనఁజేసి మారుతి రయంబున్ రాత్రియౌటందగన్
తనరూపంబును దగ్గఁజేసి తరువుకాదర్పంబుతోనెక్కి చూ
జనముల్ మిక్కిలినన్నుతింప నటభూసంజాతఁజూచె న్వకికా
మనమున్ సంతనమందుఁదేలగ రమూభ క్తుండుఁ గూర్చుండగన్
- మ॥ చటులఘ్రాకుటిదుర్నిరీక్ష్యుడయి మీసల్ చేతితోఁబ్రెప్పుచున్
పటురోషంబున బద్గహస్తుడయి శుంభద్బాహువిజృంభుడై
కటువాక్యంబులు వల్కుచు న్నదయుడై కామాదిదుర్గయ్యుడై
భటసంఘంబులుఁగొల్వవచ్చె దితిజావర్గప్రభుం డున్నతిన్
- మ॥ రభసంబొప్పగవచ్చినట్టి దురితున్ లంకాధిపుంగాంచి యా
యిభసద్గమిని మోమువాంచి యకనిస్పీక్షింపకున్న న్వకిన్
శుభదూరుండగురావణుండు మదిలోఁకుష్కించి వీలాగతిన్
సభయాశ్చర్యవిధంబుఁదోపఁ బలికెన్ సంరంభవాగ్ధులుడై

మ॥ తరుచీ నీవు దగంగ భోగములపొంపందోక రాంతారమదా
నిరసంవాసముజేయు రాముని సత్పత్తి స్పృక్తిబూతింపగన్
కరమున్నీమనమెట్లుజొప్పడియె మద్దానోగ్రవాణంబు లా
నరుని స్వంచకు బుబునిన్ క్షణములో నాశంబునొందింపజే

మ॥ కలిక్లే నేవరియించితెచ్చితిని దుఃఖంబందనీకేటికే
జలధిన్దాట బలంబుమీలగ వడిక్ సై య్యంచురానోపునే
యలరాముండు నసోదరుడునయి నాకర్థాంగివై సంతతం
బు లనదోగసుసౌఖ్యకేళిగతులక్ భోగింపవే రాణివై

మ॥ సువతీ నీ వదనంబునిక్కముగరాజుంబోలు మధ్యంబు భీ
ప్రదపింగంబునుదాటు గ్రొన్నెలులు రోలంబంబుభాతిన భవ
ర్పదముల్ కంజమలంబుకీడుగను నొప్పావంగ రూపంబుతో
మదకుంభిస్వరిఁబోలు సు స్తనములన్ భద్రంబుగా నుండవే

మ॥ ననునీవిప్పుడు గాముకేళిసలుప న్నానంద చిత్తంబునన్
కని రాకుండెదవేని ఘోరముగ నిన్నారెంతు రీ రాక్షసుల్
జనీతోదగ్రమదీయకోపము నినున్సాధించు నశ్రాంతమున్
వినునామాటలు జాగుసేయకుము నీపీరుండు రాలేడికన్

మ॥ అనిపల్కన్విని రాజనందన మహోదగ్రుండు నారావణున్
తనమోమె త్తియుఁ జూడనేర కతనిన్ ధైర్యంబుతగ్గంగ తా
విననట్లుండి తృణంబుగైకొని కడున్భీతిం బ్రరైత్తియై
మనభక్తి స్వరనాథుఁగొల్చి పలికెన్ కంజాక్షి మందధ్వనిన్

మ॥ ఆలలన్ భర్తృపదాట్టిలంభరమునున్ యట్లొంటిగానుండ నీ
పు బలాధిక్యత దుష్టబుద్ధివయి జావుంగావుమన్న విమా
నబలంబున్వడిగల్గి నన్నుఁగొని నీనాశంబువాంఛించుచు
న్నబురంబందబునొందఁదెచ్చితివి మూఢా నీదుకాసుంబునన్

- మ॥ భగరాజన్యూడు నాదురక్షణము ముఖ్యబొప్పగాజేయుచో
నగరాజంబులఁగూల్చు దేవవిభువ్రజ్జన్ నీవు భద్రంబుచే
బగులంజేసితి రెండుపక్షముల నాభక్తాగ్రగణ్యున్ నిలిం
పగణంబంతయు నీదుదేతకును గోపబొప్పగాజూడఁడే!
- మ॥ పరభామప్రియ దుష్టకార్యచరణా బాలేందుధృవృక్షకా
నరుడు స్నీచుఁడు పంచకుండని గదానాథుండు నీబుద్ధికిన్
భరబాణాగ్నికి నెట్లునోర్చెదబొ నీకాలంబుఁజేకూరె నా
పరుదున్వేడుము సంతసించును భవద్వర్గంబు శోభిల్లెడున్
- మ॥ అతివై రంబునుదెచ్చికొంటి పదయన్ నన్గంచి చక్షుద్వయిన్
మతినావీరుని భక్తిఁజేసి ననుబంపంజూడుమా భీరతన్
గతులుంగల్గును యట్లుఁగానిచో భవద్గర్వంబుమాయించి యు
ద్ధతుడై నన్నురయంబునంగొను విరుద్ధంబింత నేఁజెప్పితిన్
- మ॥ ములుకుల్పోలెడు వాక్యసంతతిని దుర్బుద్ధింబెడందెట్టి యో
లలనా! యిచ్చితిన్కమానమును లీలన్నీవు నన్వందగన్
చలనంబొందకయుంటివేని పిదపన్ సంహారముంజేతునం
చలుకంబల్కి పొకారె రావణుఁడు వేషంబొప్పగ న్నింటికిన్
- మ॥ మిథిలానందన పూర్వగాధను గడున్భిన్నాత్మయై వంతతోఁ
బ్రథనోదగ్రుని లక్ష్మణున్ గుణయుతున్ బ్రాతహపరీరక్షణన్
మధనంజిక్కి తగంగ నేనుసనుపన్ మారీచజామాత నా
కథనంత నన్యమందుగు రైతిగి నన్గథంబుగా మ్రుచ్చిలెన్
- మ॥ ఇది నామానసచోర మయ్యెనని యాయిట్టి స్వడింగోరగా
ముదితల్గోరినదీర్తునందుఁ గడకన్ మోదాత్ముఁడై పట్టగన్
కదియంతోపగ లక్ష్మణుండిది మృషల్కానెంచుమన్నం గడున్
వదనంబందున నెట్లుఁదోప నరిగెన్ పందారుమందారుడున్

- మ॥ మునుకల్యాణమహోత్సవంబున మహామృద్ధాప సంభేదనన్
చనుదెంచె న్నుటరావణాసురుడుఁ దానమోహనుండై విభుం
డును దానిన్నిలువంగ నందఱునువీడుంబాసిపోవంగ నా
మనవై రంబునజేసి నన్నునిటకుం గాబోలుఁదెచ్చె న్కటా!
- మ॥ ఎవుడుంజాతునో రామచంద్రుని మదిన్నీవంతఁదూలంగ నా
కెవుడుంగూడునో సంగమంబువిభుతో నీదుష్టరాశాసినం
మపుటాధర్ ననునెప్పువీడునో మదింగారిండునీమండు సంత
పరామాధిపు బాణజాలుడగునో తధ్యంబుఁగాదో! తగన్
- మ॥ అనియారీతిగఁ జింతసేయు జనకానందాత్మజంజూచి తా
నును టై నుండి ధరాతలంబునకుఁగన్నుల్ విప్పి వేడిగ్గగన్
జనితాశ్చర్యభయాకులంబయిన యానల్వీడి చిత్తంబులోఁ
గని యావానరతల్లజు న్నిగుల దుఃఖంబొప్పఁదాఁ జూచినన్
- మ॥ సతీయాజానకీఁగాంచి రామవదకంజాతోల్ల సద్భ్రంగుడున్
మతినారామునిభక్తిఁగొల్చి సుదతీ! మాయెతు నీదుఃఖమున్
యతివీరుండగు రామసేవకుఁడనేనంచుం దగంబల్కి స
న్నతులంజేసి వచించె రామచరితన్నంతన్ ముదంబందగన్
- మ॥ సకలాఘాటవి కగ్నిరూపమగు భాస్వదామనామామృతం
బు కరంబొప్పగఁద్రావి తోషిలుచు నభూపుత్రి వాతాత్మజున్
సుకరుండంచునునమ్మి యాతనితో నోశుద్ధాత్మ మారాముడున్
యకలంకుండగులక్ష్మణుండును సుఖానందాత్మరే యిప్పుడున్
- మ॥ కరుణాంబోధియునైనరాముడు మదింగాంక్షించునానన్ను సంత
పరయంగోరిన సీతఁజూచి పలికెన్ హర్షంబుతోనాతడున్
యరవిందేక్షణ నీదుకార్యమునకై యారాముడుంబంచుటల్
దురితప్రావణుఁజంపి నాధుడు నినుండోడ్కొంచుఁబోడె తగన్

- మ॥ అనియంకన్ తనవిశ్వరూపమునుజూపన్ సీతమూర్తిల్లినన్
ఘనసత్త్వండు భయంబునెంచెనని పీకందాసుఁగుఱ్ఱుండునై
యినవంశాగ్రణిదేవిఁదేర్చగఁ గడున్నింపొందగా నామెయన్
చనుమన్న నివిని వాతజాతుఁడు మహాసంరంభచిత్తంబునన్
- మ॥ ముదమారం దనకిచ్చినట్టిదియు భూపుండ్రై నరామాఖ్యతో
నుదితందై ఘనమైనరత్నయుతమై యుద్యత్పథాపూర్ణమై
విదితందై న పరాంగుళీయమును హృద్విధిం దగన్ రోమునిం
పొదవన్ మొక్కి విసీలి దానినిడియెన్ భూపుత్రహస్తాంజలిన్
- మ॥ నిజనాథుండు ననుగ్రహించినఁ దగన్నేర్పొంద నమ్ముదికన్
రజనీదారభయంబునం దనదుచరన్నప్థబంధించి దో
ర్విజయుండై న సుభక్తుహస్తముల సప్రీతిన్ పడించెట్టె నీ
రజరాగాదిమణిప్రదీప్తము శిరోరత్నంబు నాసీతయున్
- మ॥ రమణీయంబగుదానిఁదీసుకొని యాలంకేశనందర్శనం
బు మహాయుక్తిగఁజేయువాంఛతో ముదంబుంగల్గ నాజానకిన్
సుమరాజంబులఁబూజఁజేసి సతమున్ శుద్ధంబుగ న్రామునిన్
యమరస్తుత్యుని వేడుకొమ్మనుచు నాతందేగె నంతం ద్వరన్
- మ॥ ఖరులై సీతనుగాంచి రాత్రివరు లుత్కంఠన్ వెతల్వెట్టగా
సరమాఖ్య న్నెగఁదొందుభామినియు భూజాతం దగంఠ్రేమతోఁ
గరుణంజూచి భయంబువాపి త్రిజటన్ గాఢంబుగా నామెకున్
యరయన్రక్షణఁజేసి తానుసరిగెన్ యారామకార్యంబునన్
- మ॥ ఇటులన్రక్షణసేయునామె యొకరాత్రింగాంచె దుస్స్వప్నమున్
యటులాదై త్యులు మగ్గినట్లు వరుసన్నారావణుండుం దగన్
చటులాభీలవరాస్త్రవర్గములఁ దానంత వ్రదేహంబుతోఁ
గటుకంజచ్చినయట్లు మర్కటమువీకంజొచ్చినట్లు న్వడిన్

- మ॥ ఇతరందై నయర్హిషసూచనలుఁబట్టె న్నాటికాలాన నం
 నతనంబయ్యెను గేతుజాలములు భూపాలుండు శోకంబునన్
 యతినైవ్యంబునుబొందె రధ్యములునుగ్గయ్యెం బురంబంత భా
 శ్వరసౌఖ్యంబులఁదేలుదుండీరి భయోత్పాతంబుఁగల్గెంగడున్
- మ॥ త్రిజటాస్వస్త్వయుదంతమంతయును నుద్ధీప్తిన్ వడింతోయి డై
 త్వజనం బక్కజమంచుఁదెల్పిరి మదోద్దంశుండు నారాజులన్
 నిజదైర్యంబున వారిమాటలను చానేల్పొంద రెక్కింపకన్
 స్వజనంబందఱఁబాటఁదోలెను నిశాచారుండు నొక్కఁబ్బడిన్
- మ॥ శివసంబంధపురత్వముంగొనుచు వాసింజెందుచుం టోపుదున్
 బుడదో రావణుఁగాంచుకోర్కె తనలోగాఢంబుగంగల్గి వా
 నరముఖ్యుండు వనంబుఁగాసిలగఁజేనాసించి తానందుఁజొ
 చ్చి రయంబోప్పగ నావనంబుతరురాశిగూర్చె బాహువ్యయిన్
- మ॥ ఫలభూజంబులఁద్రుంచుచున్ మెనపుదున్ పాడె సనాభాయలన్
 యిలపైవ్రేయుదుఁ జూచుచున్ యిగురుల న్నింబొందగా రాజ్యమిన్
 బలుదై కొమ్మలఁదన్నుచున్ సకలహాపంబుల్ వడిన్మాపుచున్
 యలమ త్తేభము కంజసంస్థలినిఁ గూలంజేయు చాచ్చొప్పగన్
- మ॥ తరుల న్వాముజుపట్టి స్వస్థలములందప్పించి గాసిల్లఁజే
 య రయంబున్ వనరక్షరాక్షసులు నుద్యత్తధహస్తాభ్యు లై
 నరవాహిలమొప్పుఁ దాకిన వడి న్వాలంబురోషంబునన్
 పెరుగుజేసి తదీయసాయమునఁజంపెం బంపశేషంబుగన్
- మ॥ కపివీరక్షతశేషజీవులయి దుఃఖంబందుచుం దిట్టుచున్
 యువయోగంబగు నవ్వనంబు నతడుస్మరించెనందున్ సప్రభు
 ధృతివాక్యంబుల రాక్షసప్రభునకున్ దైన్యంబుగండెల్పు ను
 గ్రుచ్చవైరంబునఁ గోరిసేతకును భగ్గందు న్నుసింగైకొనెన్

- మ॥ ఎవడావానర మూఱు దిచ్చటికిదానేతెంచుటం గారణం
 బు వడింగన్నోనుడంచుఁ బల్కి తమకంబుంబట్టి సైన్యంబుతో
 డ వనంబప్పుడూఁజేరఁబంచెఁ దనయున్ దంబోద్ధతున్ యింద్రుఁడొ
 త్తవరేణ్యుం బవమానసూనుకడకున్ దర్పంబుతోనాతడున్
- మ॥ జనరాజు న్వడిఁదాల్చి యత్తయుతుడై సైన్యంచుఁడెల్లాపుచ్చున్
 కనియె న్వానర వంశసీరధివిధున్ గర్వాంధసంచేదనున్
 మనమందెప్పుడు రామనామమును దామాధుర్యమొప్పుంగఁ జే
 యునతిశ్రేష్ఠుని యంజనీసుతుని సద్యోగిన్ జితేంద్రుండటన్
- మ॥ జగమంతం దనతీవ్రభానుతతితో స్రగ్గించి సంహృతతీన్
 సుగముండై యటపచ్చిమాదికి దినేకుందేగువదాన నా
 శుగసంజాతుఁడుఁ గంబమెక్కి యటఁగూర్చుండెన్ వినిష్ఠింపతో
 నగుపించె న్నిపుడింద్రుఁడు దదీయందైన నేత్రదవ్యయిన్
- మ॥ తులువా యెవ్వడవీవు నిచ్చటికి నీతుల్యల్కుచున్ వచ్చుటం
 గల యారాణమెద్ది పల్కు వనికిన్ గర్వంబుతోఁబోవనె
 ట్లులభించెన్ భవదీయచిత్రచరితన్ చూడిందగంజెప్పుమా
 చలనంబయ్యెదవేని మత్సరములున్ సాధించునిన్నున్వడిక
- మ॥ అనునారావణి ప్రస్తుటప్రకరవాక్యంబుల్ మదిన్మెచ్చి రా
 నును నేతించిననత్కంధం జెవులకు న్నుల్కొల్పగ న్నాతడున్
 ఘనమౌఱాణసమూహమంతటిని యుగ్రక్రోధుడై పావవిన్
 యినకాంతున్వడినేయ నాతడును వారిందెక లసద్భక్తిచే
- మ॥ సురశత్రుండు వనాటుపైఁగవిసి వేఁజూడ్కుల్ భ్రమల్కొల్పగా
 ఖరనారాచకదంబకంబు దివినగ్గంధర్వులున్మెచ్చు భీ
 కరమైయేసినఁ గంబముందగిలి కుష్కండై ధరంగూలు నే
 మిర యాశ్చర్యమటంచుఁజూడెదరు నెమ్మేనుల్ భయంబందగన్

- మ॥ ప్రకటప్రాభవమొప్పు దివ్యశరముల్ వాడంగఁజేయంగ దై
త్యకులుండు నృదిలోనఁజింతిలుచు నిత్యంబున్న మోముంబుగన్
సుకరంబొప్పగ శత్రువునెడపివచ్చు న్నేడునిట్లాటకున్
యకలంకుండగు వానరప్రభుని యుద్యద్భక్తి కాబోలునే!
- మ॥ సులభత్వంబున నీతనికా దురమునన్ స్రుక్కింపసాధ్యంబు నా
జ్వలదత్తంబునఁగానీ చొప్పడ దణాత్తంబుం బ్రయోగించెదన్
కలనన్ గెల్పెదశత్రునందుఁ దొడిగెన్ గర్వోద్ధతి న్నాతడున్
వెలుగుల్లిమ్ముచు మింటవచ్చెనదియున్ వేగంబుగ న్నుగ్రహన్
- మ॥ దితివంశప్రభుముద్దుసూను డదయకా దేవేంద్రముఖ్యామర
ప్రతతుల్ దుఃఖమునెంద నేసిన మహాబ్రహ్మాత్త మత్కుద్ధలిన
యతనిండాకె రయంబున స్సతడు మున్నాధాతవాక్యంబునం
బతితుండయ్యెను మూర్ఛఁజెంది ధరణి న్వాతంబుభూజంబునాన్
- మ॥ సురలన్ జ్యేష్ఠుఁడుఁ బద్మసంభవుఁడు సంచుంజాలమన్నించి గీ
కరమౌ యత్తపువహ్నినోర్చెఁ దగలెక్కంటెట్టునే ధాతనున్
యదదై వానికిఁజిక్కి యేడుముటికల్ యద్యశ్యమైబోవ వా
నరవీరుండును నుత్థితుండగుచుఁ జెన్నారంగనొప్పెం ద్వరన్
- మ॥ ఇదియే మంచివనందుకాలమనుచు న్నెంతన్విచిత్రంబుగా
కదనంబందున మూర్ఛఁజెందినబలున్ గర్వోద్ధతి న్నాతడున్
యదయుండై వడిబద్ధుఁజేసి పురి కత్యంతప్రమోదాత్ముడై
కదలెన్ దానవవీరుడపు సురసంఘంబుల్ వెతంగుండగన్
- మ॥ తను మున్నోరిన కోర్కె నీతడు ననున్ దైర్యంబుగంబట్టి తీ
రెను నాకద్దియెచాలునందుఁ గడుమెచ్చె న్రావణిన్నాతడున్
ఘనమౌ రావణుదర్శనంబుఁగలిగెం గామాంధతన్నున్ననీ
తని బోధింపగఱాతునందుఁ దలచెన్ తద్వాతజాతుందొగిన్

- మ॥ ఒకనాడంత మణిచ్రభ త్తనరఁ దానుత్పాహుడై మంత్రిన
త్రపుకరంబొప్పగ వెల్లుచు న్గజరిపుఁభద్రాసన స్థితుడై
వికలంబొప్పెడుమానసంబున సురావిద్యేషి కోపిష్ఠియై
యకలంకుండగు మారుతింబిలువసంపన్ వచ్చెనాతండునున్
- మ॥ అతిసీచంబుగఁ దన్నుఁజూచిన నిలింపారాతిడుశ్చేష్టకున్
మతిలోనవివి విమేషమాత్రమున సూక్ష్మంబొప్ప నావలచు
న్నతిఁజేయ న్నదివీరమయ్యె నతడు న్నాకాధిపుత్వైచ్చగన్
వతితుండై నయతండుఁజూడగ ముదంబన్నెక్కె నద్దానినిన్
- మ॥ నినుహీనంబుగఁజూడ సీపుఁదగమన్నీలుండు భద్రాసనం
బునఁగూర్చుండుటఁ బాడియా వనవరా భోనామముం దావునున్
వనసందోహముఁగూల్చుకారణము నీవాచాలతంజూడగా
ఘనపీరుండవటంచుఁదోచెడిని నాకశ్రాంతమున్నెడ్డలోన్
- మ॥ పలుకన్నోరునులేదయున్న విభువాత్పారుష్యముఁజూచి రాఁ
జుటదై వానరవంశజాతుఁడు మహాసామర్థ్యమొప్పార విం
తలుగంజెప్పెను యాత్మగాధ మణియుం దద్రామకార్యార్థమై
నిలసంచారముసేయుట న్నతనికిన్నీతు త్తగంజెప్పుదున్
- మ॥ అసురాధీశ మహేంద్రదనన్నుత లనద్వాహుఁస్రభావాధ్య నీ
వుసురల్గుండగ సీతఁడెచ్చుటది దుర్బుద్ధిందగంజేసితో
వెనమోహంబునఁబట్టితో విడుపుమీ వేగంబుఁ గాదేనిచో
నుసురులైకొను రామచంద్రుఁడు రణోర్విన్ బంధయు క్తంబుగాన్
- మ॥ నిజభార్య నితరుండువంచనగఁ దానేర్పొప్పగాఁముచ్చిలన్
సుజనశ్రేష్ఠును నోర్పునేమనియు నీచు నిన్ను నేఁజంపుదున్
భుజవీర్యంబున నానలేదు యదిసీపుణ్యంబు మాతాడకన్
గజనత్వాధ్యుని రామభూవరుని నాకాంక్షింపుమా మేలగున్

- మ॥ పరగ న్మున్ను విరించివాక్యమునఁ దాభక్తావసుండై చగఁగ
ధరణి గోసలకన్యగర్భమున మోదంబంద జన్మించి యా
హరువిల్లుల ద్రుచిల్నొనఁద్రుంచి జనకు న్నత్యంతమోదంబుననో
దొరలంజేసి పరించెజానకిని యాదుర్వారునర్థింపుమా!
- మ॥ సతతంబున్ శననామపూజలను శశ్వద్భక్తి గండేయు నీ
వితరందైన సతీకదంబమును బుద్ధిన్నెట్లుఁజొప్పింతువో
సతులంగోరుట దుష్టకృత్యమని నీసంకల్పముంగాదాఁ
మతిసద్భావుడవై రయంబుఁగనుమా మాత్మాండపంఞోద్యస్తనో
- మ॥ అనిబోధించుచునున్నవానరునిఁ దానత్యంతకోపంబుతోఁ
గనులన్నిప్పలురాల ఘోరిలుదుఁ దాభిష్టంబుఁజేఁబూని గొ
బ్బున సింహాసనమందునుండక ముదీప్తిన్ భూమికిన్ దిగ్గి యా
తనుజుంపంగనుబో విభీషణుఁడు బాధంజూచి చక్కెందగన్
- మ॥ ఇతడావానరుజేతఁబంపవడి తానేతెంచినా దిప్పుడుఁ
యతనింజంపినఁ బాపముంగలుగు బుద్ధింజాలయొచ్చించి దు
ర్గతులంజిక్కక మర్కటప్రియ మమోఘండ్లై నవాలంబు మీ
మతితోఁగల్గినయట్లుఁజేసి విడిపింపన్ లగుగా రావడా!
- మ॥ సుకరందైన మృదుత్వవాక్యములుఁ దాళోధింపక న్నుగ్రతన్
వికటభూకుటిఫాలభాగుడగుచున్ వీరుండు నారావణుం
డు కతోరంబగుపాదమెత్తి యనుజుండున్ భక్తిఁగేల్పొడవ్వుఁ ద
న్ని కడుంగాల్లుటవన్ విభీషణుఁడు నన్నిన్వీడి రోషంబునన్
- మ॥ పరసుండు న్మరిభీకరుండును మహాభక్తావసక్రేష్టునున్
నరుదా రామునిభక్తివేడగను దానంధోనిధిన్ దాటి వే
ళలఁబంపచుబోయి పాదములనానంబట్టగా రాముడున్
కరమర్తస్వడిఁగొగిలించి యతనింగాపాదె నిరై వ్రతన్

మ॥ కపివీర్యున్ భుజితౌర్యధాము నలుకన్ గర్వోన్నతింజెంది య
గ్నిపరీతంబగువానిగన్ యసురులుంగ్రీడింపగంజేసి మొ
త్తపులంకన్వడిఁద్రిప్పివేవిడువ నాతండుం బ్రతీకారకా
ర్యపుబుద్ధిం బుర మంతఁగాల్చెను సురల్హర్షించియగ్నింపగన్

మ॥ వరసౌధంబుల వప్రభాగముల కుంభద్గోహసంప్రవాతమున్
యరుదోతోటలనంతయు నివరివిగన్నానందుడై యగ్నికిన్
కరమాహారమొనర్చి జానకివనింగాల్పంద్యజించె న్వడిన్
యరరే! యెంతటివాడవం చసురసంఘంబుల్ వెతంగుండగన్

మ॥ ఖలుడై రావణుడై త్యు డప్పరమనాకాదీశసంస్తుత్యునిన్
నిలువెల్లన్వడినగ్నిజేయ వినితానిర్వంకలన్దుఃఖమై
బలజాతేక్షణసీత యగ్నిని మదిన్ సాకల్యభక్తిన్ స్తుతుల్
వెలయంజేయును వాతసూనునకు నీవేదక్షవుంగాపుమా!

మ॥ అనియార్తిన్విలపింప సీతఁగని శీతందై కడుంబావనిన్
తనకీలర్పియింపకుండగను వేతక్షంబరక్షించె న
ద్వనమో భర్తృపదాబ్జభృంగలగు నాకాంతల్యదించోచినన్
యనువై కూడవె సర్వకార్యములు సిద్ధంబొప్పనెవ్వేళలన్

మ॥ పిదప న్వాయుసుతుండులంకవిడువన్ బిఱ్ఱైవడిందోచె నా
పదనందోహ సయుక్తమృతభతల కుంభద్భంగసంజాత ని
స్వదితాంభుకణమైన సంద్ర మపుడున్ సామీరి తొల్లింటిమా
ర్గదివింటోయెను సంతసంబున భుజాగర్వంబు శోభిల్లగన్

మ॥ తతులంగాంచెను గీకులం దటమునన్ తద్వాలసూనుండు సం
తతహర్షంబునఁ జెప్పెమైథిలికధన్ దర్శిద్దత న్నందఱున్
పతియౌరామునిఁ గీశవల్లభుని వేప్పార్థించుచుం జేరి రా
తతకష్టాభునివారకుండును మహాదర్పండు నారామునిన్

మ॥ సుమనందోష్యగఁగంటితానకిని యందు న్నామయత్పుత్రు డు
 ద్యమమంతస్త్వివరింప శోకముడుగన్ ధాత్రీవిభుం డప్పుడున్
 రమణీయంబగు ముద్రికంగొనుచు నారాతాస్య సీతేమియి
 చ్చి మదీయంబగుదుఃఖమాపుమనియెన్ చింతిల్లుడుండెల్లుగన్

మ॥ అనిపల్కన్ జనకాత్మజందలచి ప్రేమశ్రీలు హస్తాంజలిం
 గొనుమందు ని్నిడినట్టి పావనసుముఖోదాత్త వై దూర్యర
 త్ననిబద్ధంబగు భూషణంబును శిరోధార్యంబునై నట్టి ర
 ఘ్ననరత్నంబును రామభద్రకౌసగెన్ కౌతూహలంబోప్పగన్

మ॥ కరమొప్పారగ నంజనీసుతుని నత్కార్యంబులోమెచ్చి ఖా
 సురసంగూహననిచ్చి వాయుజుడ! నీకుద్ధాత్మభావంబుచే
 నరయన్వాంఘలుగట్టుకెక్కి నికఁబుణ్యంబోప్ప దైతేయసం
 హరణం దెట్లుఁదగంగఁజేయుదుమొ! యూహంబెప్పుమా! భీరవన్

(“సుందరకాండము-సంపూర్ణము”)

యుద్ధకాండము

సీ॥ రమణీయచంద్రుడౌ రముసుధాంబుధికినిఁ
 గౌనల్యశుక్తిఘ్రాతాఫలంబు
 దశరథకమలంబుఁ దనరామభృంగంబు
 వరవిరాచాద్రికి వజ్రభార
 పాపాభ్రనందోహ పటుమహాబలతుల్య
 డమరౌఘములకు నాయమరతరువు
 బ్రహ్మాదిసురలచే ప్రార్థితుడై లోక
 కల్యాణవాంఛతో ఘనతక్కి

తే॥ గీ॥ దుష్టజనశిక్షణంబును శిష్టరక్ష
 నమితవేడుకఁజేయగ నవరించి
 రాముడనుపేరనొప్పెడు రాజవిభునిఁ
 బరగవినుతింతు నశ్రాంతభక్తిగలుగ

సీ॥ సీతావిభుండు తన్నిఱునవ్వుముఖమందుఁ
 గలుగఁ బ్రబ్బించిన ఘనవిషయము
 మదికెంతొసంతోష మావహిల్లగజేయ
 నంజసీతనయుండు నమితభక్తిఁ
 గరములుముకుళించి ఘనపరాక్రమయుక్త
 సీవునన్నడిగిన నేమిఁబలుకు
 వాడను నయినను వర్తించువిధమింతఁ
 జెప్పుడునని రామచింతమాన్పి

తే॥ గీ॥ నట్టి యురుబలయుక్తుడు నాంజనేయు
 డిట్లుఁజెప్పెను విభుతో కడిందిబలుని
 వరుని రావణుచరితంబుఁ బ్రస్ఫుటముగ
 లంకరాజును వరదైత్యరాజు మఱియు

సీ॥ కాళిదాసశ్లేశు ఘనభక్తివర్జితు
 సమయబనోడించు నాహవముల
 బ్రహ్మచేదొల్లి సప్తప్రాప్తమైన వరాతి
 శయగర్వమున నిప్పు నకలజనుల
 గారించుచున్నాడు కరముగనాతని
 వేదాంతవిజ్ఞాన మెఱుగఁదరమె
 సారసభవునకు శర్వునకై నను
 నొక్కదోషముచేత నుక్కునెడఁడె

తే॥ గీ॥ యంగనలపై న మోహంబు నధికతరము
 గాన నాతనిఁజంపుట కడుసులభము
 వార్ధిదరియించి మనమునవ్వారిగాగఁ
 బోయి దనుజేంద్రుఁగూల్చి మిఱ్ఱుచిని నేడు

సీ॥ అనిన రాముఁడువల్లెయని మోదమునఁదేలి
 సౌమిత్రిగనుగొని సరభనముగ
 వానరసేనల వార్ధితీరముదాక
 విడిపింపఁబంపుము వేగమనము
 కీకవల్లభుఁగూడి కేశవుదయచేతఁ
 బోవుదమనిఁబల్క బొంగి యతడు
 నలసీలయంగద యలసుషేణుని మైంద
 ద్వివిదులఁ బెక్కండుదీప్తకంఠ

తే॥ గీ॥ నలఁగురాఘవునానతి జలనిధికిని
 బంపె దెబ్బదిరెండువేపటిమఁదనర
 వెలువల లక్ష్మణుండును వీరులంబఁ
 యోచింపసాగిరి జేరిచి త్తములను

సీ॥ సుగ్రీవహనుమంత సోదరసంయుతః
 దై వెలుగొందుచు నర్కతులుఁడు
 సత్రాంతభీకరఁడై యొప్పు వనముల
 నదులను నెలయేళ్ళ సపుటవడిగ
 నుత్తరించుచునుండి నొక్కడఁగాంచెను
 వివిధోగజలచర భీషదంబు
 నన్యోన్యసంఘర్షణాగత నినదంబు
 బుజ్జనదు ల్కడఁబోవుచోటు

తే॥ గీ॥ సగరసుతవర భనన నత్పాగరంబు
 విష్ణుమామయు లక్ష్మీకీషేద్యుఁడంద్రి
 యైవశరనిధి నందితుడగుచుఁగాంచెఁ
 గపులసందోహములను వేగముగనపుడు

సీ॥ తనయల్లుడిస్సఁడు దర్శనంబొనగెను
 తనివిదీరగఁజూచి తనియువాడ
 నసుచుమోదంబున నబ్ధినింగికినంటె
 బహువిధద్రహ్మాండ భంగయుక్త
 పుయి దానికప్పుడమ్మనుజ్జ్వలఁడు మార్గ
 మునుజూపడంచును మోదరహిత
 మానసంబునఁ దనమామనువీక్షించి
 శరదాపములనిమ్ము జక్కఁడంటు

తే॥ గీ॥ ననుచు సౌమిత్రిబలికిన నట్లనతఁడఁ
 జేయ రానుండు రోషితచిత్తమునను
 బల్కెకొంధినీజూచి భూపాలుడపుడు
 స్వర్ణవాసులు మిక్కిలిబోద్యమండ

సీ॥ నీమదంబణతును నిక్కువంబుగ నేడు
 మచ్చాపఘోరాగ్ని భస్మదేహు
 నిగజేతు నన్నుచృణీకరించి నెలంగ
 దీవు లంకకు నేడుదెరుపుసూప
 వింద్రముఖ్యానేక బృందంబువచ్చిన
 విడువనునిన్నని వెలదిమీది
 మోహవేతస్కుడై యాహవమొనరింప
 నున్నరాముని భక్తినుగ్గడింప

తే॥ గీ॥ సతివిషాదపుఞ్జాపుల సవనిపైకి
 ముఖ్యనదులనుగూడి నమ్మద్రుడంత
 వచ్చి రామునిపదయుగవనజములను
 బట్టి యిట్లనినుతియించె ఛాసురముగ

సీ॥ తాకుత్సకులవర్య కంజగర్భభవాది
 సురగణసన్నత శోభితాంగ
 కమలాక్ష దేవ నిన్దనగమావశమానె
 మౌనులకునుదక్క మాన్యచరిత!
 పదునాల్గుభువనము ల్పదిలంబుగానుండు
 నీదుకుక్షిని యెప్పు నీశ । వరద !
 సంతోషమున నేనుచయ్యనహెచ్చితఁ
 గాని వైరములేదు కరుణఁజూడు

ఆ॥ పే॥ బ్రహ్మ కమలనాభ పరమేశరూపులఁ
 గర్త భర్త హర్త ఘనుడవగుదు
 దుష్టగణముఁజంపి దోషాదిరహితుల
 రక్ష నేతువెపుడు రామచంద్ర !

సీ॥ ఎప్పుడధర్మంబు నెనగులోకంబున
 నప్పుడుజన్మంబు నరయుదీవు
 గంగలక్షినినిచ్చి ఘనతమీటగనిష్టఁ
 గలిగెబంధుత్వంబు గాఢముగను
 సీతామహాసాధ్వి చెన్నారుసీభార్య
 రాక్షసహృతమౌట లంకఁజనుట
 దుఃఖంబునొందుట దుష్టశేఖరుడైన
 రావణుచేతలె రవికులాబ్ధి

తే॥ గీ॥ చంద్ర ! దశకంఠుఁడునిమి యాసారసాక్షి
 నిందువదనను ధరణీజన్మైందమలరఁ
 దీసుకొనిరమ్ము లోకముల్ తృప్తిజెంద
 నాదుమీదను సేతువునరయఁగట్టి

సీ॥ అనివిన్నవించి వీడ్కొనిబోవ నాతండు
 నంతట సుగ్రీవుననముఁజూచి
 వానరయూధంబుఁబంపుము జాగేల
 నద్రులఁదరువుల నన్నిదిశల
 వెదకితెత్తురు బహువిక్రమంబులవారు
 ననిబల్క నర్కజుండపుడువంపె
 మర్కటసముదయం బంతంతవెదకియు
 వారలుఁదెచ్చిరి వరతరువుల

తే॥ గీ॥ నద్రజాలమునంతటి నభయులగుఁ
 జూచి శ్రీరాముడెంతయుఁ జోద్యమంద
 భుజబలులకెందసాధ్యంబు భువినఁగలదె !
 దాశరథిభక్తులందును ధర్మమరుదె !

సీ॥ దరహాసముఖముతో దశరథసుతుడడ్డు
 నద్రులదరువుల నబ్ధిమందుఁ
 బడవేయుడన్న నాబలులటజేసిన
 నన్నియుఁగంబుల నణగిపోవ
 నాశ్వర్యచకితులై యంచఱునిదియేని
 యనిచిచారింపగ నందునొకడు
 నీటుండునానొప్పు నిర్గర్వకపివరుం
 డప్పుడు నబ్ధిలోనద్రివేయ

తే॥ గీ॥ నదియు చునుగకయుండెను నంతవారుఁ
 తరులనన్నిటిఁ గొండఁ గరముమెఱయ
 నతనిచేతికినిచ్చుచు నబ్ధిపైనఁ
 దూర్జకాలంబు నొక్క సేతువునుగట్టి

సీ॥ రామభూవరుడడ్డు రాజిల్లుమోముతో
 నీలునిచదితంబు నెఱుగఁబల్కు
 మనిజాంబవంతుని మాన్యతనొప్పొర
 వేడిననాతడు వినయమెనగ
 చాల్యకాలమునాడు కుల్యలోనీతండు
 వస్తునంచయములఁజారవేయ
 తండ్రియంతయుఁ దెల్పితనయునువై చిన
 వన్నియుఁ దేలగవాక్కుఁబలికె

తే॥ గీ॥ తర్కుభంబుగ దీవన దానిచేత
 జలధివై చిన వస్తునంచయముఁదేలు
 నొకవిధంబుగ మనకుపయోగమయ్యె
 ననుచుఁజెప్పెను రాముడానందమొంద

సే॥ తాంబవంతుని వాక్యసరణిని బరికించి
 వారధిబంధన వనవరాచి
 నైపుణత్వంబును నన్నియుఁగొనియాచి
 తాత్పర్యంబు సఫలభాగాగదలచి
 సుగ్రీవు నంగద కూచుల కృషికిని
 తనచిత్తమందున ధన్యముగను
 శ్లాఘించి రావణసంహారణంబును
 మిత్రులఁబోడ నమేయబుద్ధిఁ

తే॥ జర్చనీయుచు హనుమంతు చతురతకును
 జాలతోపిల్లి యనుజన్ముఁజక్కఁజూచి
 రాయవారంబు సల్పుట లక్షణంబు
 సనెను రాముండు నందఱుఁగనగనపుడు

సే॥ దైతేయపరునిచే దానవకులవైరి
 సైన్యమంతయుఁ దెల్పి సరసరాగ
 శుకసారతాఱుటలుఁ జోద్యంబుఁగలుగగ
 నందిరవీధిని యరుగుచుండ
 వానరవరులలో వర్తిల్లునంగదుం
 డదియంతయునుగని యద్రవీధి
 కిఁజని యాద్యయమును గీపెట్టుచుంకగ
 రామదేవునిమోల రాతితముగఁ

తే॥ దెచ్చివై చిన వారినిదీ ప్రముగను
 జూచి రావణానుజుడవ్వు శుభ్రముగను
 వారువచ్చిన కార్యంబు ప్రభునకెంతఁ
 తెప్ప విడిపుచ్చెవారిని తీవములతో

సీ॥ ఇదిమంచిమాటని యెంతయులక్కణుం
 డన్నతోనాడగ నవనివిభుఁడు
 బెద్దలఁబొడగని పిన్నవాడను నేను
 ధర్మంబులంతగాఁదరఁమె తెలియ
 మదినియోచింపుడు మతిమంతునెవనినిఁ
 బంపుదుమా వై రిప్రభునికడను
 ననివిచారించెడు యవనిపుఁగనుగొని
 భక్తులకెల్లను మానికంబు

తే॥ గీ॥ నై నగుణవంతు డంజనీతనయుఁడవు
 వాలిపుత్రుని యంగదుపలనుసూపి
 భక్తురక్షక! సీకార్యభారమితఁడు
 తప్పకనువహించును దనరఁబంపు

సీ॥ నాకుఁజూడగ నిందునరయగ యుద్ధంబుఁ
 గలుగునంపని యెడ్డకలతనొందు
 దీవించిపంపుము దివిజాదినన్నుత!
 యనివాతసూనుఁడు హర్షమొదపఁ
 జెప్పినఁ గనుగొనె నేవాతిధుఁడుని
 ఘఘవునిసత్సృతు మహితచరితుఁ
 బ్రధనప్రదీప్తునిఁ బటుగుణసంగుని
 యంగదు సతడును యాక్షితిపునిఁ

తే॥ గీ॥ జెంతఁజేరఁగ రాముండుఁడై త్రమిందు
 మిగులసంతనమంది నమ్మికనుబొంది
 రాయబారంబుసల్పుట రావణునితో
 ననియుఁదత్కధనంతయు నమరఁజెప్ప

సీ॥ వాలిపుత్రుండు శశ్వచ్చక్త రాముని
 వలగొనిముమ్మారు బ్రతుకిసర్పి
 నీపంపు సేయనే యాపంక్తికంధరు
 నొద్దకుఁబోవనే నొచ్చునట్లు
 వాక్యముల్వల్కునే వరరామదాసుండ
 ననిజెప్పనే ప్రితి నంబుజాక్ష!
 పంపుమానన్నును భయమింతయునులేక
 వానరుల్యైతితురే వసుధలోన

తే॥ గీ॥ నన్న యాతని మాటల కద్భుతంబు
 గలుగ రాముండుఁబంపగఁ గరముమెఱసి
 నిమిషమాత్రంబి లంకకునేగెనతడు
 జేరె రావణుకుద్ధాంతసీమ మఱియు

సీ॥ మఱునాడు రావణమహిపునిఁజూడగ
 నొస్తానమంటవమందు జొచ్చి
 రావణుఁగనుగొని రాక్షసశేఖర!
 రాముపంపున నేను లంకఁజేరి
 నీతోడభాషింప నిందువచ్చితి నీకు
 బుద్ధులుఁగఱపు సుబుద్ధిచేర
 నామాటలాలింపు నయముగఘాత
 రామపత్నిని నెమ్మి రాముకిమ్ము

తే॥ గీ॥ పరులసుదతులఁజూచిలి భావజాది
 కేకులందునఁ దగులగఁగీడుఁగారె
 ధర్మశాస్త్రాది పారంగితాభిలక్ష!
 నీకు బోధించువాడనే నిత్యవిభవ!

సీ॥ నిత్యంబు నీశ్వరు నేకభక్తినిఁగొల్పు
 నీకెట్లు సతివాంఛ నెమ్మిఁగలిగె
 కోటిలింగంబు లకుంతితభక్తితో
 సేవిండు నీవెట్లు స్త్రీలఁగొంటి
 చంద్రశేఖరుని చంచత్పాదరాజీవ
 భృంగంబు నీకెట్లు బుద్ధితప్పె
 వేదాదివిద్యల విధమంతయును దెల్పి
 సువతులఁగోరుట కుభకరందె

తే॥ గీ॥ పూర్వగాఢను యిసుమంతబుద్ధివెట్లు
 నీకుమారుడనగుదు నేనిక్కువముగ
 నానుపలుకులువినుము పుణ్యంబుఁగనుఁము
 శరణువేడుము రామునిఁ గరివరదుని

సీ॥ అనితోధనేయు కునాసర పొత్తునిఁ
 గనుగొని నునమున గాఢరోష
 మొదవినఁ గనుబొమల్పించివడుచుండగ
 నిట్లువల్కెను యప్పు నేమిక్రీక
 మాతోడనాసీవు మహానుతికెక్కని
 వాదంబులాడుట వట్టివైరి
 మాటలువల్కుట ఛాపింతువాయిత
 మదమడంతును నిన్ను మట్టరానిఁ

తే॥ గీ॥ దొలగిపొమ్మింక రాఘవుతోడవైర
 మూనినాడను జనకజన్మామిపుత్ర
 నివ్వననిపల్కు రాముతో నెందునెప్పు
 దవరమేఁగోరినానని పలుకుమింక

సీ॥ వెడగుమాటలువల్కు విభునివీక్షించియు
 మనమునఁగోపంబు ములుగుపెట్టి
 యంగదుండిట్లు హాసంబుతో నీవు
 నాదైనమాటలు నమ్మవైతి
 దివ్యకుయుద్ధంబు జేరి! రామునితోడఁ
 జేసెదవా నీకుసిగ్గులేద
 దిరతరాసుభ్యాస పరమపతివ్రత
 న్వాధింప నీకెట్లు నావ్యమగునా

తే॥ గీ॥ కడనమందున నిన్ను నీకాప్తబంధు
 కోటిసంతయు రాముండుఁగూల్చువాడు
 నామేతెంచెనీకును నవ్యయముగ
 రాముఁజేరెద నింకనీలంకచీడి

సీ॥ అనుచును మెల్లగ నంగదుడచ్చోటు
 వాసి రామునిమీది భక్తిరస
 బుద్ధులుసెప్పినఁ బొమ్మందు నన్నును
 దటిమెనాచనుజుండు భర్తమునకు
 నాలవాలందైన యారాముమీదవీ
 డతివై రమిప్పుడు నమరఁజేసె
 యుష్వస్వభావులుఁ దొలగినరోకము
 ల్పరిఃపూర్ణకాంతితోఁ బరిభవెల్లు

తే॥ గీ॥ నందుఁ దలచుచుఁ దొంగుచు నభ్రవీధి
 వాయువేగముతోడ నవ్వాలిసుతుఁడుఁ
 జేరె రామునిదెంతకుఁ జెలువుఁగలుగె
 శురలుమోడింప నసురులు సొంపుడింప

సీ॥ రాకేందు వదనుని రామునిపాదాబ్జ
ములకు నద్భక్తితో మోక్షార్థి
రావణుఁగాంచుట లంకనుజూచుట
భాషణలేయుట భరితరౌఘ
యుగుట డద్ధంబునేడంబుగఁగోరుట
మొదలగువిషయము ల్ముదితచిత్తు
దగుచుఁజెప్పిన రాము డంగదువీక్షించి
వారితనూభవ వక్రమయ్యె

తే॥ గీ॥ మనలనెయ్యంపుమార్గంబు దనుజుతోడ
నమరమేసిద్ధమయ్యెను సరియెమేత
నేతుసాహాయ్యమున నేడునేనలన్ని
కరముమెరియంగఁబంపుము యరిసగరికి

సీ॥ జనకజాహ్నుత్కర్ణి సారసమధుపంబు
రామచంద్రునిమాట లౌదఁదాల్చి
సుగ్రీవహనుమంత సుస్థిరసుబలులఁ
గపులసేనను బంప ఘనతమిలి
యష్టమఘవపౌత్రు డందఱుమెచ్చగ
రామవిభుండును లక్ష్మణుండుఁ
బవమానజుండును బటురయంబుననన్ద్రు
వారిధిదాపున వప్రగోపు

తే॥ గీ॥ రాది సంయుక్తభాసుర లంకనపుడుఁ
జూచిరందఱు మనములఁజొక్కి తద్వి
భవమునకు విడియించిరి భటులనంత
రాక్షసాధిపుఁడ్రుంపగ రమణతోగ

సీ॥ రాముండువచ్చిన రమణీయవృత్తాంత
 మెఱిగి రక్షనైన్య మింపుగలుగఁ
 బంపెను లంకాధిపతి గాఢవైరంబు
 మనమునఁజెనగొన మంచిదనుచు
 వానరాసీకంబు వరరాక్షసబలంబు
 భేరులఁగొట్టిరి మిన్నువగులఁ
 కపినైన్యనేతగా గారవంబున వారి
 తనయుఁడు రాక్షసవశములకును

తే॥ గీ॥ ధైర్యసముపేతు రావణతనయు తింద్ర
 జిత్తుడుండిరి నేతగా సితజవాళ్వ
 యుక్తమైనట్టి రథమెక్కి యుద్ధమునకు
 వచ్చెరావణువట్టి దోర్బలముమెఱయ

సీ॥ రామలక్ష్మణులప్పు భానువాంఛతో దుర
 మునుజేయుచుండిరి మోదమోదవ
 నదిగని వాతజుం డమితభక్తిని సోద
 రద్వయంబును సదలంకృతముగ
 మూపుననెక్కించి ముంగలసేనను
 ముష్టిఘాతంబుల మొక్కచోపు
 నట్లుజేయుచునుండ నారామలక్ష్మణు
 ల్లలితకాయకవిద్య వెలయునట్లు

తే॥ గీ॥ గాఢశరములఁబరగించి కదనమందు
 వైరివీరులఁజంపుచు వాడిదంతి
 సముదయంబుపు ధరఁగూల సమరకేళి
 సల్పుచుండిరి సురవెల్ల సన్నుతింప

సీ॥ అన్యోన్యపుష్పజాహతమగు కరులును
 ధరనొలగెడి యశ్వపర నివయముల
 హతమగు సుఖములు పతనంబుఁజెందెను
 రథములుఁ గూలెడురధికవరులు
 నగిలెడుపుట్టెలు జాణాహతంబుల
 నొగిలెడు వివిధంపునూత్నకవచ
 నికరంబులును విద్యునెఱహృదయంబులు
 బాహుజాలంబులు మణులదళములు

తే॥ సీ॥ లన్నియునుగూడి పారెడు రక్తమందు
 మునిగి తేలుచు వేడుకముచ్చటించు
 గృధ్రకంకకులంబులుఁ గూర్మిఁదినగ
 భయదమగుదుండె నంగరమహితలంబు

సీ॥ అగ్నేయవాణంబు నసురవరుండేయ
 వారుడాత్మంబును వైచిత్రుంబ
 వారవాత్మంబును బరుడేయ నప్పడు
 నాశుగాత్మంబును యంపిత్రుంబ
 బహుళనారాచాది పటలంబునేసెన
 నన్నియుమార్కొని యడరిమూలఁ
 జేయుచు బాధించుజేతల దళరథ
 సుతులనుగనుగొని సురవిరోధి

తే॥ సీ॥ కెంపుఁగలిగెడు కన్నులనింపుపుట్ట
 నాగపాశంబుచే తను నలియఁజేతు
 నందు వైచెను సర్వాత్మనారసముల
 నతనిచేతకు నాశ్చర్యమందిరపుడు

సీ॥ శ్రీరామలక్ష్మణు ల్పిత్రంబుగా నాగ
 పాశంబుచేతను బాధజెంది
 దైర్యంబుఁగోల్పోయి దైన్యంబు వాటిల్ల
 నేమియునలుపంగ నెఱుకలేక
 ధరణినిశయనించి తనరిరి చంద్రదవ్వ
 యంబు సొబగునను యధికకాంతిఁ
 గలిగియుండియు నాగకఠినపాశములచేఁ
 గదలక మెదలకఁ గడునలిగియు

తే॥ గీ॥ నిద్రఁగైకొన్న రఘుకులనేతలైన
 యుగళమునుజూచి దేవతాయోనులపుడు
 శోకమున విష్ణుఁ బ్రార్థింపఁ జొచ్చిరంత
 దాశరథులకు రక్షణ ధర్మమందు

సీ॥ నిర్జరాలాపము ల్నిండుమనంబున
 వై కుంతుడెంతయు వారిదళను
 విని దుఃఖమునుజెంది కనివైనతేయుని
 నాగపాశంబుల నణచిరమ్ము
 పొమ్మనిచెప్పగఁ బురుహూతగర్వసం
 హారకుండపుడు నయ్యజ్ఞనయను
 వాక్యముల్విని నభోభాగంబునిండగ
 నార్చుచుఁ జనుదెంచె నవనిపైకి

తే॥ గీ॥ పక్షవిక్షేపసంజాత బహుళపవన
 తూల సర్పృఘములుఁగల్గి బాలమూర్తు
 లిద్దఱుత్తిష్ఠలైరి నిలింపగములుఁ
 జదలనిల్చి జయధ్వను ల్పలుపుచుండ

సీ॥ పక్షిరాజునుగాంచి పరిపరివిధముల
 దశరథపుత్రులు విశదభక్తి
 గీతముల్వాడుదుఁ గిన్నర గంధర్వ
 స్వరములఁబోలగ సన్నుతింప
 నతడువారినిఁగాంచి నానావిధస్తోత్ర
 ములనుజేసియుఁ దానుమోదితుడయి
 మానవరూపంబు మహిఁగొనిచెన్నారు
 వై కుంతుడవునీవు వారిజాత!

తే॥ గీ॥ జయముసేకూరు రాక్షసచయముఁదగ్గు
 ధర్మమార్గంబె క్షితిలోనఁ దనరుచుండు
 నీదుకోరిక సిద్ధిలు నిఖిలలోక
 శోభనంబును సమకూరు కుప్పదితిజ!

సీ॥ అనిమొక్కి వై కుంతమునకుఁజేరెను వియ
 న్మార్గంబువట్టి కుభస్కరుండు
 దైతేయులెల్లరు దానవుఁబొగడగ
 రావణి తనలోన రాజితాస్త్ర
 బలము నుగగుటకుఁ బటుదుఃఖమునఁగూడి
 సమరంబుసేయగఁ జాలలజ్జఁ
 బొందియు వీటికిఁబోవగనమకట్టె
 నంతట దనుజులు నతని వెంటఁ

తే॥ గీ॥ బురముసొచ్చిరి కలువల పూర్ణవైరి
 యస్తమించెను యుద్ధమునాపిరంత
 సకలజనులును సుప్తినిఁజక్కనుండి
 రికరవాంఛలు వీడి సరేంద్రులును

సీ॥ మనమున నిట్లని మనముగఁదలచిరి
 రావణపుత్రుండు రణములందు
 దీరుడై మనలను ధిక్కరించియు నేలఁ
 గూలంగఁజేసెను కోలచేర
 సురనాథుఁసుక్కించె సురలుమోచముడింప
 శస్త్రాస్త్రచయములు సాలఁగలిగి
 యబలనుజూడగ నంతటఁగన్పీరు
 పటదలై పారు మద్భావమునను

తే॥ గీ॥ దై వమునునమ్మి శత్రులధర్మయుద్ధ
 మందుగెల్చియు రాజ్యముఁబట్టువాడ
 నసుచరాముండు మూర్ఖులై ననుజుడంత
 శీతలోపచారంబులుఁ జేసితేర్ప

సీ॥ రాముండు దుఃఖభరంబున మాటలుఁ
 దడబడ ననుజుతోనుడివె నిట్లు
 సౌమిత్రి యిదిమేమి సంకటంబులుఁగల్గె
 ననిలోనమనకు నవార్యముగను
 జనకభూపతిపుత్రి సకలసద్గుణరాశిఁ
 గీరవాణిని దుఃఖభారఁజేసి
 రావణుండటఁగొని లంకకుఁజేరెను
 బాహుబలు ల్వారివారలంత

తే॥ గీ॥ ప్రథమయుద్ధంబు మనలనుబంధనంబు
 నందుఁద్రోసెను యికనెట్లు నాహవంబుఁ
 జేయువారమొ మనకును సిగ్గునయ్యె
 దై వకృతమున కిల నసాధ్యంబుఁగలదె!

సీ॥ అంతటలక్ష్మణుం డన్ననుసేవించి
 రణసుముఖునిగ ధూమాక్షిడడ్డు
 వచ్చినఁ జేసెను వాడును రామునిఁ
 బరిపరివిధములఁ బటుతరాస్త్ర
 ములను జొప్పించియు మోమున నిద్దటి
 నయిదేహి యలుగుల నాశు వారు
 చలనంబులేకను సంరంభులై యుంటఁ
 జూచి మండిపడుదు సురవిరోధి

తే॥ గీ॥ తరువునొక్కటిఁబట్టి యిద్దఱినివేయఁ
 బోవునంతలో మారుతి పొదివిపట్టి
 ముష్టిఘాతంబులిచ్చి యాదుష్టకులుని
 శనునుచెంతకుఁబనిచె నుత్సాహమొప్పు

సీ॥ వాతసూనునిచేత పంచత్వమునుగొన్న
 ధూమాక్షిఁజూచియుఁ దొలగిపోక
 తక్కటిదనుజులు ధైర్యసాహసమొప్పు
 రాజీవనేత్రుల రామలక్ష్మ
 ణులనుదాకియుఁ గడునొప్పించు నారస
 ములనుబంపగ రామభూవదుండు
 నిశితవిశేషముల నింపెనవారును
 తండంబులై కూల ధరణీమీద

తే॥ గీ॥ దైత్యతనమునుజూచి యాదానవుండుఁ
 బరగునతికాయనామంబువాడు వచ్చె
 రణముసలుపగ వేగమెరాముతోడ
 హసితముఖమున రాముండు హర్షమొదవ

సీ॥ మొనటన హృదయంబు మూడుతూపులనేసి
 మజ్జియును మూడిట మధ్యభాగ
 ముననేయ వాడును మ్రొగ్గిల్లగఁబడి
 మగిడియత్తితుడయి నగచరేంద్రు
 పద్మాబములనాటి నమయింపఁజూచిన
 నాకుగనందనుం డమితకుపిత
 కలితములుడగుచు భరతరగవనొత్త
 మూర్ఖిల్లి వెండియు ముదికచిత్తు

తే॥ గీ॥ డగచులేచిన వానిభగ్గంబుతోడఁ
 బ్రవరములనాటి హస్తసద్యయముఁగూర్చి
 పివరఁగంతంబుఁడునిమెను భీకరముగ
 జనవినుతుడైన లక్ష్మణస్వామి యపుడు

సీ॥ అతికాయమరణంబు నందఱుదనుజులఁ
 బంక్తికంధరుతోడ భక్తిఁబయిక
 దుఃఖసాగరమునఁదోగి యాతండును
 దీరుడెవ్వకుబోవు తీవ్రమైన
 వాణజాలంబుల మానవవానరా
 నీకంబుఁ ద్రుంపగ నెమ్మిఁజెప్ప
 డని దైత్యసంతతినడుగఁ బ్రహస్తుడు
 నేనుబోవుదుననె నిధిలయసుర

తే॥ గీ॥ సంఘమంతయుహర్షింప నమరభూమి
 కేగె నాతండు బహువిధగ్రీష్ముడగుచు
 వాతజాతుండు వానినిఁబట్టినిలిపె
 సింహరాజంబు గజమును జెనకినట్లు

సీ॥ క్రవ్యాదకులవర్య! గాధరోషంబున
 నెక్కడికేగెదు నుక్కడంతు
 నానాడు రావణునభిమానసాత్రవై
 తూలనాడిన నిన్ను దుష్టగుణునిఁ
 జంపకవిడుతు నే సకలాసురులనింకఁ
 బిలుపుము వారును ప్రేతపురికి
 వత్తురుతోడుగ వట్టిమాటలుఁగావు
 చూడుము నాభుజస్ఫుర్తి సనిన

తే॥ గీ॥ వాయసుతుమాటలాలించి భయమునెంది
 యంతదైర్యంబుతోడుత నత్తబలముఁ
 జూప నన్నింటినడచి వేసుక్కఱేసె
 నతఁడు నతనిని పెన్గదయంపి యపుడు

సీ॥ తరువుల నద్రుల దర్పించి హనుమంతు
 డేయగ నరియును డిందుఁబఱచి
 కరువలిసుతుమీద ఘనతరవిభింబు
 లొలయుఁజేసిన యంతరోషమంది
 ముష్టియుద్ధంబున నష్టహస్తునిఁజేసి
 యార్చిన హనుమంతు నతఁడుఁజూచి
 కపివర నన్నిట్లుఁ గరములుఁద్రుంచితి
 నాబలమింకను నణగలేదు

తే॥ గీ॥ రమ్మ దురమునుజేయగ లావుఁగలుగఁ
 బాదఘాతంబు నిన్నును బరిభవించు
 నన్నఁ రోషించి మెడఁద్రిప్ప నవనిఁగూతె
 నసురవరుడైన దుష్టప్రహస్తుడంత

సీ॥ సంతసించిరి కపిజాలంబు రోదనం
 బులనుజేసిరి దితిపుత్రులపై
 హనుమానువాహువీర్యంబును నుతియించి
 రందలు మంగళారావములను
 బూరింప రణభూమి పొల్పువహించెను
 శేషరాక్షసులంతఁ జెలుపుఁగలుగ
 లంకనుజొచ్చియు రావణప్రభునితో
 సంగరరంగంబు సరళినెల్లఁ

తే॥ గీ॥ జెప్ప నాతండు ముఖమున సిగ్గురాగ
 బాలవీరులబలము లస్రతిహతమ్ము
 లందు దుఃఖించె మంత్రనిర్యాణమునకు
 నసమవీరులవై రంబు దొనగుఁగాదె!

సీ॥ ధూమాక్ష యతికాయ ధూర్వాహమంత్రయు
 నాజిఁజచ్చిరి యింకనాకుదిక్కు
 బలవంతుడెప్పుడుఁ బట్టెల్లఁజెడిపోయె
 రామునిశక్తియె రాజిలునికఁ
 బరమతివ్రత న్నాధించి తత్ఫల
 మునుబొందితిని వైరమూనినాడ
 ప్రియసహోదరునిఁ గోపిష్ఠినైవీక్షించి
 లంకనుండక శత్రురాజవశముఁ

తే॥ గీ॥ జేసినాడను రాముండుఁ జిద్విలాసు
 డైన వె కుంతవాసు డట్లాముసీంద్ర
 ఘోరశాపంబుననఁగాదె కుటిలజన్మ
 నుంటిమిప్పుడు కుంభకర్ణుండు నేను

సీ॥ దింతిందిఫలమేమి చేసినకార్యంబు
 దుర్బరమనుచును దివిజవై తి
 యొచించి బహుశిఖయుద్ధస్రవీణుని
 గుమతరకాయు నక్కుంభకర్ణు
 పాణ్మాననిద్రితు పాణ్మానయు త్తిష్ఠు
 మేలుకొల్పుండని మిక్కుటముగ
 దనుజదళములను దడయకఁబంచిన
 వారునాతనిజేరి వలయునట్టి

తే॥ గీ॥ మనుజు జంతు సురాది సన్మాంస భక్ష
 ణీయ వస్తుకాలంబునులింపి ధ్వనులఁ
 జవలువగులంగఁజేసిన సమయమంచు
 లేచి భక్షించి రావణులఁజేరె

సీ॥ కరములచేఁ దమ్ముఁగొగిలించియు నల
 సంగరవిషయము ల్పకలమెలుగఁ
 జెప్పియు నాచివ్వసేకకుఁబొమ్మని
 నుడివిన నాతండుఁ గడునలిగియు
 దేవాదివేపుండు దివిజాదివంద్యుండు
 సద్దర్శమార్గండు శాంతచిత్తు
 డగునట్టిరాముని డయ్యుటమనకును
 సుఖకరంబునుగాదు చూడుచున్న!

తే॥ గీ॥ యనిన సోదరుమాటల కద్భుతంబుఁ
 గలుగ లంకేశ్వరుండపు మనుడ వీపు
 జయముఁగాంతువు పొమ్మని సాగనంఁ
 గుంభకర్ణుని దిగిభసంకుచితకర్ణు

సా॥ రోద్రంబుఁగన్పడ రావణుఁడమ్ముఁడు
 నమ్ముచున్నంతలో వానరాళి
 యటునిటుఁదిరుగుచు నరుగుచునుండగ
 హస్తస్వయంబున నభిలకపుల
 భిక్షించుచును పోవ భయమునుజెందియుఁ
 గొందఱుకోరులు గుంపుఁగూడి
 నై న్యసంహారణంబు నకలంబు వానర
 ప్రభునకు నంతయు భక్తిజెప్ప

తే॥ గీ॥ సందఱునుగూడి దశరథనందనునకు
 లక్ష్యణునకును చెల్పంగ రాజితాత్రు
 ములను వారునునేయ సంపూర్తకరించి
 దైత్యవరుఁడును రామునిఁదాతెనంద

సా॥ మర్కటయుధంబుఁ బట్టిమతోపాధింపఁ
 బసనతాతుండును వానిచాపు
 రామునిదేలితో లభ్యమయ్యెడునని
 యూరకఁదానుండె నుక్కుఁదక్కి
 చేరినదితిపుత్రుఁ డేవయునేర్పడ
 వాదాసనంబునఁ బంపెవడిగ
 నిఁదింబులేబిది దశరథసుతు డంత
 వ్యర్థంబులై పోయె వానిపలనఁ

తే॥ గీ॥ దివస సంవత్సరకోపుడై పృథివినాథు
 డొక్కటి యమోఘయత్రంబు నూదివై వ
 సదియుఁడెగనేసె వాహులనప్పు రెండు
 తరువులనుతోటి యవియును ధరణిఁగూల

సీ॥ హస్తవ్యయంబు విధ్వస్తమైనను శక్తిఁ
 గలిగియు దనుజుండు గదను చరణ
 సంస్థితజేసి విసర్జవైవ నదియును
 వాయువేగంబునవచ్చి రాజ
 పుత్రులదాకంగఁ బోవునంతట వాయు
 సూనుడు దునిమెను సునితహతి
 ననుమన న్నాముండు నగ్గించె నాతని
 యంతట వాడును బంతమంది

తే॥ గీ॥ రయపులన్నిటిరువ్వ నాదాశరధియుఁ
 దెక్కుకోలలనేసియు నుక్కుడంచె
 నెట్టకేలకు వాడును యెక్కువెట్టెఁ
 గమలగర్భనియత్రంబు గర్వమునను

సీ॥ ప్రళయకాలాతీత భానుల తీక్షణ
 కాంతిభంజంబులుఁ గ్రమ్ముకొనగ
 బ్రహ్మాత్మమప్పుడు రాజితంబుగరాగ
 భయపడిరాముండు భక్తివినయ
 సంప్రమంబుల రమాజానియత్రంబును
 దలచిన నదియును విలసదోగ్ర
 దూరితరాద్దుల భువి నెల్లఁగొల్పుచు
 జనులందఱునుజూడఁ జనలఁబర్వి

తే॥ గీ॥ దైత్యునత్రంబునోడించి తనివిననక
 పాదయుగళంబుఁగాల్చగ భస్మమైన
 సతఁడు నిలువగఁజాలక యవనిఁగూతె
 విభవరహితశైలంబు చెలువుఁగలిగి

సీ॥ ఆహవరంగంబునందు జీవంబులు
 గలిగియుఁ గూలినకఠినతనుఁడు
 రావణుండవృదు రామునిదేవిని
 లంకఁదెచ్చుటఁ జూడ రాక్షసప్ర
 కరమునకును నేడఁగల్గెనుమరణంబు
 పరసతీవాంఛలు భద్రకరమె!
 యందుఁజింతింపగ హాసనముఁబొందు
 రఘువరాగణి వింటలక్ష్యమొప్పు

తే॥ గీ॥ వీతిహోత్రునియస్త్రంబు భీతిగలుగ
 నసురమృతుఁజేయుమందును నప్తుఁడొడిగి
 వై వ నదియును కంతంబువ్రక్కలింతె
 నిర్జరశ్రేణిమెచ్చగ నివృణముగను

సీ॥ కుంభకర్ణుండిట్లుగూలిన యాతని
 గాత్రంబునుండి పవిత్రమైన
 తేజోమయంబగు దీధితియొక్కటి
 రామవద్రుని. శరీరంబుసొచ్చె
 విస్మయంబందిరి. వీరాధిపీదలు
 నిదియేమియందును నిఖిలదివిజ
 వరులును యాశ్చర్యభరితమనస్కులై
 తలచిరి రామునిదయయునందుఁ

తే॥ గీ॥ దల్లిడిల్లిన మనముల దనుజవరులు
 దైత్యపల్లభు కంత సోదరునిచావుఁ
 జెప్ప నాతండు దుఃఖించి చేష్టలుడిగి
 దైర్యగుణుడందు ననుజునిఁ దలచితలచి

సీ॥ హాపుల స్త్యసుపాత్ర! హావీరజలరాశి!
 కూలితే నీవిట్లు గొండమూర్తికి
 హాదై త్యసంరక్ష! హానివ్రవాంఛిత!
 పోలిసితే నీవిట్లు బొలికలనితా
 హాశర్వభక్తక! హాసురసంక్రంత!
 రామబాణంబున లయమయితివ
 హానద్గుణస్తోమ! హావంశభూషణ!
 పోయితే మనుషీడి పుణ్యలోక

తే॥ గీ॥ ములకు నందును రాక్షసభూవరుండు
 దుఃఖసాగరమున నష్టం దోగుచుండ
 నగ్రనందను దిండ్రుడి త్తపుడు వచ్చి
 తండ్రినోదార్చి యిట్లును ధైర్యముగను

సీ॥ అనుజునివాప్తుకై యడలొందగను నీకుఁ
 బనియేమి సేనుండ భద్రముగను
 వైరిపీరుల పరివారంబు నేజంపి
 వచ్చెద విజయంబువర్ధిలంగ
 నాజ్ఞయిమ్మందును నందనుండునువేడఁ
 బోయిరమ్మని యష్టబుచ్చెననిక
 లంకాధిపతియును రాక్షసనివయంబు
 గజరాజవాజులు గలసిరాగ

తే॥ గీ॥ ధవళతరమైన దివ్యరథంబునెక్కి
 దురముసేయగవెడలెను దోర్బలుడయి
 పాకశాసనవైరియు బహువిధంబు
 లైనదేరుల నిస్వన మృగలుగ

సీ॥ యుద్ధంబునేయగ నొప్పుదై త్యునిగని
 యారామవిభుడును యాంజనేయు
 సంగడు సుగ్రీవు నందఱి నీక్షించి
 యాహవమొనరింతు ననిన వారు
 జయశబ్దములువల్క సక్రోధుడై యేసె
 వై రితనుపునను వాడిములుకు
 లేఁబడి నన్నింటి లీలగఁదునుమాడె
 రావణి యంతట లావుఁగలుగు

తే॥ గీ॥ విభిషణయమును జొప్పించె వికటవేష
 ధారణుండయి దనుజుండుఁ దరణికులల
 మీద నదృక్కుడగుచును భీతిఁజెంద
 నందఱును మారుతాత్మజు డప్పు వడిగ

సీ॥ ఆరాశపథమున నసురయున్నినిజూచి
 పంపముఖంబులఁ బ్రస్ఫుటముగఁ
 బుట్టించి యంతట దిట్టంబుగన్కొన
 దనుజుండు నారనిదర్శమునకు
 సంతోషమునుగల్గఁ జయ్యన భూమికి
 దిగివచ్చి వెండియుఁ దీవ్రవాణ
 పర్షంబుఁగురిపింప వారింతుచును రామ
 చంద్రుండు హెచ్చగ సంకటపడి

తే॥ గీ॥ దివిజనాధుడొసంగిన పవనమాన
 శక్తివాణంబుఁ గరమునఁజంపఁదాల్చి
 సప్రయోగంబుఁజేసెను సకలలోక
 భీకరంబుగ నప్పుడు పీరపరుఁడు

సీ॥ భీనుమై బహుత్రివధామనై సంహార
 దివిజమై కిరణసందీప్తమగుచు
 వచ్చి సౌమిత్రసుపాలంబుదాకినఁ
 బవనంబువలన భూపతనమైన
 తరువుపోలిక నష్టభరణీపైఁగూలిన
 లక్ష్మణుఁగాంచి విరాగులగుచు
 వాయుసుతుండును వాలిసూనుండును
 వారిజమిత్రుని సంశజుండు

తే॥ గీ॥ నర్యమాత్మజముఖ్యులు సమితదుఃఖ
 పంతులయి మనపూర్వపాపంబులేమొ!
 యేమిసేయుద మిప్పు డింకెవరుచిక్కు!
 రెండుపర్యాయములుఁగూడ బెండువడియె

సీ॥ సీతల్లివల్నింప నేనేమిచెప్పుదుఁ
 దమ్ముడ! యుంచని దాశరథియు
 శ్రీరామసోదర! క్షితితలమందునఁ
 బడితివయంచని వాయుసుతుఁడు
 రామభక్తాగ్రణి! రాజిల్లువాడవు
 కుష్కించితేయందు సూర్యజుండు
 సమరకౌశలి! నిన్ను శత్రువువాధించె
 నా యందుదురపిల్లె నంగదుండు

తే॥ గీ॥ వీరిశోకగీతంబులు విని సుషేణ
 నామకసివర్యుడప్పుడు నరయఁజూచి
 శోకముడుగుడు యీతండు సుంతమూర్ఖఁ
 జెందెనని చెప్పి మఱియును నేడఁదీర్చి

సీ॥ వానరవరులార వర్తిల్లు నుత్తర
 సంద్రంపురీరంబు సకలవృక్ష
 యుక్తమై యచ్చటనొప్పుచుండును దివ్య
 సంజీవనామ కౌషధిచయంబు
 దానినిప్పుడు మీరుఁదప్పకఁదెచ్చిన
 సౌమిత్రిమను నట్టిసకలహితము
 నెవ్వరుఁజేతురు నేర్పొప్పఁజెప్పుడు
 సప్తాశ్వుజన్మకు సరసముండె

తే॥ గీ॥ చేరవలయును యంచు సుషేణుదాద
 రామభక్తినిప్రకటించు లక్ష్యమిదియ
 యనుచు నుప్పొంగి సామీరి హరమొదవ
 లేచె హిమవంతప్రాంతంబు లీలఁజేర

సీ॥ శ్రీరామసోదరు జీవనంబులునిల్ప
 సంజనీనుతుడును యందఱికిని
 నందనము ల్పెక్కు నందమొందగఁజేసి
 యాకాశమార్గంబు నప్తవట్టి
 వాయువేగంబున వర్తిల్లుచునుబోవ
 సకలరాజ్యంబులు సరసిచయము
 లనుజూచుచునుబోయి రామునిఁదలచుచుఁ
 జేరెను హిమవంతశీతనగము

తే॥ గీ॥ బహుళవర్షత నిర్గత వారిచయము
 గరళకంతుడునివసించు ఘనపదంబు
 నప్త సంతోషపదనుడై నగచరుండు
 సంపరించెను యౌషధిచయము కొలుకు

సీ॥ వానరపై ద్యుని వాక్యము ల్మడిలోనఁ
 దలచుచుఁదిరుగఁగ జలజములకు
 నాకరందై నట్టి నవ్యనరోవరం
 జొక్కటిపొడఁగఁజ్ఞై టొల్పుఁదనర
 తత్తటమందు నుద్దామాత్మయోగత
 పంబుచే మిక్కిలిభక్తిఁగలుగఁ
 బరమేశుఁగోరెడువాని విధంబున
 నున్నట్టి మృషయోగి నొకనిఁగాంచి

తే॥ గీ॥ వినయవినమితుడై యేగి వేడ్కతోడ
 నడిగె నంజీవవృత్తాంత మస్తుమునియు
 “లక్షణస్వామి సప్రాణ రంజితుండు”
 నయ్యె నంజీవివద్దని యంపె నన్ను

సీ॥ ఆనిపల్కు మునినాథు ఘనముగ వీక్షించి
 జనరహితందై న వనములందు
 నీతడొక్కఁడు నొంటి నిష్ఠతోడవమును
 జేసెడుఁ జాడంగఁ జిత్రమొను
 మాటలు విపరీతమైతోచు కనియెద
 నందుఁ బావని పూర్వమట్టులాడఁ
 గోపించి మునియును ఘూర్ణితనేత్రుడై
 వాయుపట్టిని యొక్కవరుషవాక్య

తే॥ గీ॥ మాడ నాతడుజృంభించి మహినిఁజలచి
 గర్జనయుచు నాతని కంతతలము
 హస్తమర్దనఁజేయగ నతఁడుగూలె
 నిజభయంకరరూపంబు నేర్పుదాల్చి

సీ॥ నన్ను పంచింది తానరిగెఁబో శమనుని
 పట్టణమార్గంబు నట్టెవట్టి
 రాక్షసుండితండు రామునిదయచేత
 నిప్పుడుఁజంపితి నేనునింక
 నెక్కడికేగుదు నెట్లుఁగాంతునొయంచు
 సంకటపడి వాయువాతుడపుడు
 సన్మోహమృత జీతములువాయంగ
 జలజాకరంబున స్నానవిధులఁ

తే॥ గీ॥ జేతునంచును దలచి తప్పికరాంబు
 కణములనుచోగి మగుడంగఁ గాలువట్టె
 భరతరందై న వక్రనక్రంబుమొకటి
 తనదువఁష్టల వాధించుచును గడంగి

సీ॥ ఇదియేలకో నన్ను మదమునవాధించు
 చున్నది యంచనిచూడ్కినిలిపి
 సత్త్వసంపన్నుడై సామిరి పాదంబు
 జాడింప నదియును సకలమైన
 గ్రాహరూపముఁబాసి కమనీయభూషణ
 కాంతులు దిశలెల్లఁ గ్రమ్ముకొనగ
 సంగనయై మ్రోలనగుపడ నాతండు
 నీవెవ్వతెవు నిందునేగుదేరఁ

తే॥ గీ॥ గలుగుకారణమిప్పుడుఁ బలుకుమన్న
 నదియు వినమిత గాత్రయై యంజనీజ
 కిట్లుఁజెప్పెను మనమున కింపుఁగలుగు
 సరససంయుక్త బాషణ చతురితముగ

సీ॥ రామభక్తాగ్రణీ! రక్షించితివినన్ను
 దుష్టరూపముఁబాసి భిష్టనయిలి
 నాట్యకాత్త్రంబున నలువలొ యప్పరొ
 కులమందు నేనును గూర్చిఁబుట్టి
 శతమఘనానతి శైలజాధిపువేడు
 సద్రాహ్మణాంశఞ్ఞఁ జపలుఁజేయ
 పక్రనక్రంబవై వఱలుచుందుము పొమ్ము
 దుష్టయందును నన్నుఁబొలగఁదోల

తే॥ గీ॥ శాపమోక్షంబునెప్పవే సత్త్వతేజ!
 యనిన నాతండుఁగరుణించి యప్తుఁజెప్పె
 రామ కార్యార్థమై కపిరాజుయొకడు
 వచ్చి భవదీయతనువు నవార్యముగను

సీ॥ స్పర్శింప నీదై నజన్మంబుఁగలుగును
 పోయివచ్చెదనంచుఁ బోయెదివిధి
 నీకృపచే నన్ను నిప్పుడుఁబాపిలి
 హేయజన్మంబున హింసవలన
 తీవిందు నాదై నచేతలు దీనికిఁ
 బ్రత్యుపకారంబుఁ బడయుమయ్య
 నీభుజబలముచే నీల్గినవాడొక్క
 లలిరాక్షసుడు పేరు "కాలనేమి"

తే॥ గీ॥ నిన్నువంచింపనెంచి తానేగెదివిధి
 భావియుగమున నితడు దుర్భావుడగుచు
 జన్మనొందును "కంస" భూజానియగుచు
 విష్ణుచేతను మరణంబు వీనికపుడు

సీ॥ అనిచెప్పి యప్పరోవనితయు వాయుజు
 వీక్షించి యిట్లను పీఠవర్య!
 నీకామితార్థము నేనెఱుంగుదు రామ
 సోదరుబ్రతికింపఁ జొచ్చి వెదుకఁ
 బోవుచునున్నావు పుణ్యకార్యంబులఁ
 జేసిననేగదా సిద్ధిజెందు
 సకలవాంఛలునంచు సారసనేత్రయుఁ
 జూపె నాతని కప్పు శోభితంబు

తే॥ గీ॥ దివ్యతరువులపదమును దివిజగంగ
 జలము నభిషి క్తమైనట్టి "సంజివాభ్య"
 పర్వతశ్రేష్ఠ మానంద భరితుడగుచుఁ
 దద్గీంద్రంబుఁజేరెను తన్వియరుగ

సీ॥ ఒకచోట ఫలపుష్పయు క్తంబులైనట్టి
 కమనీయ తావులఁ గాంచెనతడు
 ఒకచోట మత్తాశియాధంపు యుంకార
 సంగీత సద్వనస్థలములొప్పు
 ఒకచోట నోషధీయుద్ధత లతలను
 గాంచెను కన్నులఁగఱవుఁ దీర
 ఒకచోట జపతపోయోగంబు సల్పుచు
 నిల్కడలోనున్న నిష్కపరుల

తే॥ గీ॥ గరుడ గంధర్వకిన్నర వచులుఁగూడి
 సంతతానంద సౌభాగ్య సకలసుఖము
 లనుభవించెడు కోనల నప్పునొక్క
 చోటఁజూచెను గరువతిసూనుడంత

సీ॥ ఎంతకోధించిన నిమ్మగడనకును
 వలయునట్టివి పొందవలను పడత
 కాలయాపనమౌట గ్రహించి యింకను
 దడపు సేసినఁ బనితప్పిపోవు
 ననిబుద్ధిఁదర్కించి నగరాజమును రాము
 నన్నిధికేనిష్ఠఁ జక్కఁజేర్చు
 మాధిషగ్వరుకును బరికించి సంజీవ
 తితికనుజేకొని లబ్ధజీవ

తీ॥ గీ॥ నునిగజేయును లక్ష్మణునునియనును
 స్వర్గగజకరఁభాతినిఁ జాలబలముఁ
 గలుగువాహువ్యయంబునఁ గదలఁజేసె
 నిభలలామము వృక్షము నీడ్చినట్లు

సీ॥ సర్వజనాభీలజనకంబుగా గిరీం
 ద్రంబును నటచేత రాజితముగా
 బట్టి సత్త్వంబునఁ బవనపుత్రుండవ్వు
 లంఘించె నాకాశలక్ష్మముగను
 సురసంఘమంతయుఁజూచుచు సుమరాజ
 వర్షంబుఁగురియింప హృద్మొంది
 మారుతవేగుడై పుహినుతికెక్కగ
 జ్ఞానముతో దేశంబులధిగమించి

తీ॥ గీ॥ యుద్ధభీతిరంబుఁజేరె నయ్యోధవరుఁడు
 వానరసమూహమంతయు భక్తినినయ
 సంత్రమంటలుఁ బెనగొని సన్నుతింప
 గిరిని ధరణిపైనిడియె నొక్కంతనూది

సీ॥ బ్రహ్మాండభాండంబు వ్రక్కలించెను మేటి
 యంచని దైత్యులు నారయనగ
 రామభక్తునకెందు లావగు దుఃఖము
 ల్గులుగునే యంచని కపులువల్కు
 సంతోషచిత్తుడె జనకజాతిపుమను
 వాతణ్ణ బహుధైర్యవర్తనంబు
 వలసఁ గార్యమునయ్యె నిలఁగీర్తి హెచ్చెను
 యంచని నాల్గవయవరణనిగ

తే॥ గీ॥ స్వీకరించియు పైద్యుని చెంత కీగి
 తడవునేయక సంజీవిదర్శనంబు
 చేత లబ్ధిపనునిగఁజేయుమయ్య
 యనుచుఁబ్రార్థింప నతడును యద్రీకడకు

సీ॥ త్వరితంబువేంచేసి వారిజమిత్రుని
 రాకకు శంకించి రమణ నిష్ఠ
 దేవతలందఱి దీవనలెకొని
 సంజీవనామంబు "సకలమృత్యు
 వారిణి" యని పల్కి వరశాఖనొక్కటిఁ
 గరచునఁదాలించి పరమభక్తి
 మంత్రముల్వలుకుచు "మహిఁబతియందైన
 లక్ష్మణవర్యుడు లావుఁగలిగి

తే॥ గీ॥ లేచుఁగావుత" యంచని లీలనపుడు
 నానకొనయందు నాకులనమరునట్లుఁ
 జేయఁ దెన్నిద్రనుండి లేచినవిధంబుఁ
 గాగ నుత్థితుడయ్యె లోకంబుమెచ్చ

సీ॥ రాక్షసాధమ! నిన్నుతాపాడివంపెద
 నంవని యనుజుండు సపుడువల్క
 శత్రువర్గంబులు సమరభూమినిలేవు
 కోపముడుగుమంచు భూపతియును
 బల్కి తమ్ముని దీర్ఘబాహుల నాలింగ
 నంబుఁజేసియు బహునవ్యమైన
 ఫలసంతతులు వెట్ట భక్తించి యాతండుఁ
 దొంటి విధంబునఁ దోచె నంత

తే॥ గీ॥ లంకనగరంబుఁజొచ్చి తెల్లంబుఁగాగ
 తండ్రికంతయు నింద్రుడి త్తపుడుఁజెప్ప
 నిదియ యదనని తోషించి మదమెనగఁ
 గదనమొనరింప నద్దశకంధరుండు

సీ॥ కాల్యలంబును రథగజములు తురగంబు
 లాదిగజనులు మేలంబుఁబలుక
 సామంతరాజులు సహచరుల్తోడుగ
 రాగ రోషంబున రంజితుండు
 నగుచు రామునిదోడ నాహవమొనరింప
 భేరిభాంకృతులు దిగ్విధినిండ
 వింశతిభుజముల నివ్వండులుమోపెట్టి
 వచ్చిన రాముండు భయముఁగలుగ

తే॥ గీ॥ బ్రహ్మతేజంబు ముఖమునఁ బటిమదనర
 వెలుగుచున్నది పీని నేవిధమునైన
 నొంచుటకు సదుపాయంబు సూహఁజేయ
 వలయునని మిత్రవర్గంబు వైపుఁజూడ

సీ॥ ఇంతలోపల రాక్షసేశ్వరుండప్పడు
 దశహస్తములుకు బుద్ధతనుపేయ
 మధ్యమార్గములోన మార్తాండ వంశుండు
 నన్నియుఁద్రుంపగ నక్కజముగ
 రెండవసారి పరిష్కంబులగు యమ్ము
 లన్నియువినరిన రామచంద్ర
 నిశితవిజిఖముల నుగ్గొచు నుండంగ
 నతడును వివిధాస్త్రతతిని వేగ

తే॥ గీ॥ మునను రాముని నేసినఁ బూర్ణకౌప
 కలితముఖమున రాముండు ఘనతరంబు
 లైన శతసంఖ్యశరముల నవనిజాప
 హృత్తుగర్వంబు మాయించె హుంకరించి

సీ॥ ఆగ్నేయశరమున నతిభీకరాన్నినిఁ
 బుట్టింప వారుజంబున నమేయ
 జలమునుఁగురిపించె జనకజాతిపుడును
 శత్రువర్యుఁడు నంత సర్పములను
 మదమున వైచిన మానవసతియును
 గరుడాస్త్రగములను గతినముగను
 జొప్పింప నాగముఁసొక్కినఁ ద్రిదశవి
 రోధియు మనమున రోషమంది

తే॥ గీ॥ సప్రయోగంబుఁజేసెను సకలజనభ
 యంకరంబును శ్రేష్ఠంబునైన విశ్వ
 కర్తయస్త్రము హస్తయుగంబుమొగిచి
 ప్రార్థనంబునుజేయుగ వ్యర్థమయ్యె

సీ॥ అత్తంబులన్నియు నడగిపోవుటజూచి
 దనుజవరుండును గనులగెంపుల
 గలుగ రామునిగని కాకుత్స్థ నాయత్త
 పటిమనుదూలంగఁ జాడుసేసి
 నివ్వీర్చుజేసితి నేనింతఁబోదునా
 రణముననిన్ను మారణముసేయి
 నంచుఁ బ్రగల్భము ల్పవ్వచునాడగ
 రమునంశనరుఁడును రాక్షసాధ

చే॥ గీ॥ మా! మదీయ బాణాగ్ని నిన్మాడ్చునింక
 గతముమఱచి నాలోడ నంగరముసేయు
 డెల్లకార్యంబు లీప్సితంబెపుడు నిచ్చు
 నకము నత్కిర్తిహెచ్చు నిజగమునందు

సీ॥ అనిరామభూపాలు దాడినవలకులు
 ములుకుల విధముఁ జెపులకుఁదనర
 పీరవరుడవని వేమాటువింటిని
 నీవంపుఁబలుకులు నిన్నుఁజొచ్చె
 సంధిసేయుబయేల సమర్థోగుడగువాని
 కెందును నరయంగఁబొందులేదు
 యనిఁజేసివిజయంబు నార్జించుటొందెను
 రణభూమి వేగ మరణమునొందె

చే॥ గీ॥ నైజములు రాజకోటికి నరయగెల్చి
 సకలసౌభాగ్య భోగవాంఛలనుదేలఁ
 గలను యనియెడు దానపువలనుజూచి
 జనతాబ్జమభ్యంగుఁడుఁ జక్కఁబల్కె

సీ॥ తోయజహితుడిప్పు తూర్థంబ పల్కిచు
 వార్ధిరో గ్రుంకెను వై పుంగనుము
 సంగరంబును నేకుఁ జాతంతమనిచెప్ప
 నందఱుఁ దమతమ యాలయముల
 తడిగిరి లంకాధికారియు భటనివ
 హంబుతో నేగెను యపుడులంక
 యుద్ధశ్రమంబును నోపుచు నైనికు
 బ్బునిద్రఁబోయిరి సులలితముగ

తే॥ గీ॥ ఐరమమానవరూపులు భద్రకరులుఁ
 దలచుచుండిరి ఖవియుద్ధంబు రెట్లుఁ
 బరిణమించునో యంచని బాలభాను
 దుదయమయ్యెను సంతసమొదననపుడు

సీ॥ రావణుపంపున రాశితాత్రంబులఁ
 గొనివేగఁ గుంభనికుంభులంత
 దర్పంబుఁ జెలరేగ రావణాంతకుడైన
 రామునిమీదికి రంహరిగుచు
 మూడు బాణములేయ పూర్కారమునునల్పి
 దశరథతనయుండుని శతవిశిఖ
 ములను రెట్టింపున మోముననేయంగ
 సోలిరిద్దఱు సంతకుభముఁగలుగఁ

తే॥ గీ॥ బైకిలేచిరి కరములఁ బటుసుఖద్ధ
 ములను బట్టియుఁ గౌసల్య పుత్రుడంతఁ
 శత్రుణాణంబునేసి విచ్చిన్నముగను
 జేసె హస్తవ్యయంబును సిగ్గునొంద

సీ॥ రామభూవరుచేత రక్తసిక్తాంగులై
 కుంభనికుంభులారా చుపెత్తములులు
 నగుచు రామునిపైన నారాదశతములఁ
 బదములనేయగ బద్ధపోష
 కలితుడై ఘోరాత్మగములను బరగించి
 పాదయుగ్మంబును భంగపఱుప
 రాధాదిరహితమై శాద్యలతగువులఁ
 బోలి యిద్దఱు రణభూమియందు॥

తే॥ గీ॥ బడిన నిసవంశజాతుండుఁ బవనముని
 కీల జాలంబుఁగల్గిన మూలశరము
 తప్పకీద్యయంబును నేడు ధరణిమీద
 లుప్తమై పుటగుచుఁ గూలుదురు గావ!

సీ॥ చేబూని వైమాటఁజెప్పుచు విడువంగ
 నదియును దెగనేసె నరులతలలు
 షణములోపల దివిజాదిబృందంబంత
 నరిస్తుతుల్సేయంగ సమరభూమి
 పలలమస్కగన బహుళతండంబులఁ
 బరిపూర్ణమైయుండి వరవిహంగ
 భావనోచ్చకతను గడునొస్పియుండెను
 దనుజుల యవయవ ధర్మములను

తే॥ గీ॥ గలిగి భీకరమైయుండె కాలవశత
 సర్వరాక్షసనిచయంబు నన్నగిలై
 సర్వమాత్మజముఖ్యులు నందితంబు
 లైన మనముల తోడుత రాముఁబొగడ

సీ॥ వీరాధివీరులు వినుత యశోధను
 ల్కంభనికుంభుల కుత్సితంపు
 మరణంబు లెల్లను సురవిరోధికిఁజెప్ప
 నత్యంత ఖిన్నుడై యతడు నింద్ర
 జిత్తునుబిలిపించి సేనతో నరులపైఁ
 జెచ్చెర నేగుము సితజవాశ్వ
 ములను శతాంబకంబులను దాల్చియు దుర
 మునుజేయుటకు రామభూపుతోడ

తే॥ గీ॥ నన్న జనకుని మాటల నొదఁదాల్చి
 పటుతరాస్త్రనమేటలై చటులరాక్ష
 సప్రజాలముఁ గొల్వగఁ జనియెననికి
 దైత్యులగ్గింప సురలుమోదంబు డింప

సీ॥ సీతాహృదయచోరు జితవైరివర్గుండు
 రాముండుఁ దమ్ముని రణపటిష్ఠుఁ
 గాంచి యిట్లను లోకకల్యాణమేర్పడ
 నాజినిహరియింపు మమితశౌర్య
 నింద్రజిత్తును నేను నిఖిలరాక్షసవయం
 బడగించి శ్రమమునుబట్టినాడ
 యుద్ధంబుఁజేయంగ నోపంగలేనన
 సౌమిత్రి యత్యంత సంతసంబుఁ

తే॥ గీ॥ గలుగఁ బగతుఱభంజింపగలను మఘవ
 జిత్తు గర్వంబుఁ దూలంగఁజేసి నీవు
 మెచ్చనట్లుగఁ జేసెద మేలు యా
 షంబులిమ్మంచు నాడిన జనపతియును

సీ॥ జయముఁగొందువుగాత సర్వేశ్వరునిద ము
 నంచును దీవింప నపుడువైరి
 వసులందఱునుగూడి పచ్చిన జంకర
 సౌమిత్రి దనుపును నలిలింపఁబుగ
 బట్టి దివ్యాత్మనందాధిత, తనులుగా
 తక్షణంబునఁ జేయ దనుటవరుఁడు
 త్రిపురహరుండగు దేవదేవుని మాఱి
 కనులను రూక్షేక్షకణములొలుద

సే॥ గీ॥ లక్ష్మణునిమీద కరయుగలాఘవమున
 పరున ప్పట్టివాణంబులఁ గరమునేయ
 నతడు వానిని మధ్యననడరి త్రుండె
 పంక వాఱును సువ్యృత్తుడగుచు నడరి

సే॥ గాఢరమంబును గల్పింప నాగ్నేయ
 వాణరాజంబునఁ బాపెనతఁడు
 వీరిహోత్రపువాణమేయంగ లక్ష్మణ
 వారుణంబున నదివన్నెఁదఱిగె
 పర్వాత్మతతులను శత్రువునిగిడింప
 గారు డాత్మంబునఁ గలిసెభూమి
 ద్రుహిత్వబలమును బరగెడు నారాయ
 జాత్మంబునన దాని నాపెనతఁడు

సే॥ గీ॥ దివ్యకరముల రావణి దీప్తముగను
 నేయునంతలొ నన్నిటి నిపుణముగను
 రాములముద నడుమన లావు నెడగఁ
 జేయు ముణులు నిర్ధరశ్రేణి మెచ్చ

సీ॥ క్రవ్యాదకొట్టులు గరువలి సూన్యపై
 గవిసిన నారాదుఁ బవనమాన
 భాసురగదచేత వారిరంబులు
 గోములు పడములు ఘనకరంబు
 తైల జానూదర రోదములనన్నిటి
 సవియంగఁ గొట్టుచు నాహవంబు
 సల్పగ నాకుగ జాతుని సంరంభ
 విజృంభణమునకు విష్ణవంబు

చే॥ గీ॥ లన్ని భాసింప దశరథ రాముడంత
 నాజనేయునిఁగాంచి పుష్కాత్త! దైత్య
 పరుడు దుర్భరుడయ్యె నేభంగివీనిఁ
 జంపవలెనన్న నతడును జక్కఁబర్రె

సీ॥ దశరథ పుత్రక! ధర్మస్వభావుక
 దైతేయనాశక! ధర్మభంగ!
 పాపాభవాతుల! బహుజననుకశీల!
 పరితోషభువిదాల! భక్తజాల!
 రాత్రి కాలంబున రాక్షసశ్రేణికి
 దుర్భరబలమును దోఁ ప్రతాప
 మును గల్గఁగావునఁ గనగ మధ్యాహ్నంపు
 కాలానఁ జంపుటఁ గడు సులభము

చే॥ గీ॥ కీని యోచించి చేయును దివిజవరులు
 మెచ్చనని యంత రాముండు మేలటంచు
 ననుజువీక్షించి దానపునంపు యముని
 సరసమునకంచుఁ బలికిన సంతసమున

సీ॥ నర్వాధికంబగు శాతోగ్రహరమును
 నాత్మనుపాసించి నన్నుగన్న
 రల్లికి భక్తిని ధర్మంబుఁదప్పక
 సేవాది సత్క్రియ లేతునేని
 జనవంద్యు రాముని జనకనందసనెఱ్ఱ
 నద్భక్తిగొల్చుచు నంచరించు
 నేనిని గురువుల నిష్టంపు యుత్రుల
 నజకువ నమబుద్ధిసరయుదేని

తీ॥ గీ॥ సత్యమెప్పుడు విదుపక సాగునేని
 ధరణి దివిజాల మాటకుఁ దప్పనేని
 వచ్చుఁగావుత నీతఁడు నమరభూమి
 వండు లక్ష్మణస్వామియు నంపనదియు

సీ॥ రోదసీకుహరంబు రోయుచు దీధితుల్
 వ్యాపింప వచ్చిన వై రివరుఁడు
 నితబాణంబులు నేర్పొప్ప నందించి
 దానిపై విడువంగఁ దద్గురంబు
 నారాచతనింత నాశనంబుగఁ జేసి
 పరులకభేద్యమై భయకరంబు
 నగుచు రావణి మహోదగంబు నలలిత
 వివిధకుండల ముఖ్య పేష్టయు క్త

తీ॥ గీ॥ మైన శిరమును చేదించె భాసురముగఁ
 బుష్పవర్షము దివినుండి పుణ్యసూచ
 నంబునట్లుగఁ గురిసెను నాణ్యమైన
 సరసనర్తనఁజేసి రిప్పరసలంత

సీ॥ తమ్మునిచేతకుఁ దరణికులుండును
 హనుమంత సుగ్రీవ యంగదాదు
 లందఱు మనముల నానందమొప్పార
 వినుతిజేసిరి భుజవీర్యమునకుఁ
 దక్కటిమూకలు దందెత్తివచ్చినఁ
 దరలగఁదొలెను దైర్యముగను
 ననిలజాతుండవు నాహవభూమిని
 శేషరాక్షసులును సిగ్గుజెంది

తే॥ గీ॥ లంకనగరంబుసొచ్చి యారావణునితో
 యగ్రపుత్రుని మరణమంతయును దెలుప
 మూలవిచ్చిన్నమైచెడి భువినిఁగూలి
 నట్టివృక్షంబుపోలిక నతడువంత

సీ॥ ధరణినిగూలి హాతనయ! పరాక్రమ
 ధుర్య! నీనిండు చందురునిమోము
 నికనెప్పుఁజూచెద నీలిశేయనిలోన
 మమ్ముండఱనుపీడి మర్త్యలోక
 ముననుండనీక నిన్ముందుగాఁజేకొని
 యముడెట్లుఁజొచ్చె నన్యాయపథము
 దుష్టబుద్ధినినేను తుంటరి తనమునఁ
 జేసినవానికిఁ జిక్కితీవు

తే॥ గీ॥ నీదునామంబు భుజముల నిష్ఠురతయు
 మఱచిపోవగరాదుగా మాన్యచరిత!
 రాజసత్కారసౌఖ్యంబులందుఁ జేలి
 యుండవలసినవాడవు యుదనిపుణ!

సీ॥ అనిదురపిల్లును ఘనకాయదై నట్టి
 దశకంధరుండు మెత్తటినునెజ్జ
 దలవాల్చియుండంగఁ దప్పరిచారక
 తతులును శీతమైతనరు వారి
 కణములఁదేర్చిన ఘనకుపితాత్ముడై
 కొత్తత్ఫతిలకుల న్కదనమందు
 నిర్జించుమార్గంబు నేరకఁదలపోసి
 స్వయముగ వారినిఁజంపఁజూతు

తే॥ గీ॥ ననుదు రెండవసారి కయ్యంబు నేయ
 వచ్చె నాహవభూమికి భటులు హతులు
 రథగజంబులు రాక్షసప్రకరములును
 గొల్వ దశకంతు దెత్తెనకొండమాడ్కి

సీ॥ సామర్థ్యమేర్పడ నకలనారసముల
 నేసిన నన్నింటి నిమిషమాత్ర
 కాలంబునందున ఘనరామబాణంబు
 వారింప వైరియు వానరతతి
 నొంపంగ కూలంబునుగ్రతవైచిన
 నవరజుండును దానినణగఁజేసె
 వింకతీకరముల వేత్వేఱుబడ్డము
 లైకొనివేయగఁ గడునలిగియు

తే॥ గీ॥ దివ్యబాణంబునందించి దివిజగణము
 మెచ్చ బడ్డవితానము మిక్కిలిగను
 తునుకలగునట్లుబండించె దోషప్రతాప
 మతిశయిల్లగ ఇనకణామాతయపుడు

సీ॥ సౌమిత్రి పదిపది జనితవై రముచేత
 వాణంబులేయగఁ బటుశరా?
 దైతేయవరుడును దరలంగఁజేసియు
 నతనిని శతసంఖ్య సంపగముల
 ముంచిన వాడితూపులనేసి లక్షణ
 స్వామియు నవియెల్ల నమసిపోవఁ
 జేసె సంతట రణసింహుఁడుఁ బావని
 యరివీర సేనల హస్తగదను

తే॥ గీ॥ నుగ్గునూచగఁజేయుచు నిఖిలదివిజ
 వరులునుతియింపఁ బ్రస్ఫుటవాక్యరచన
 రామభక్తుండు రాజితె రణతలమున
 దివిజశత్రుఁడు మార్కొనెఁదేజరిలుచు

సీ॥ రామచంద్రుఁడు నపు లంకాధిపతిఁజూచి
 దుర్మార్గతనమున దివిజగణముఁ
 దల్లడిల్లగఁ గామదాసుండవయి నీపు
 మారీచమాయను మమ్మువంచఁ
 జేసియుఁ జపలాక్షి సిగ్గింతయునులేక
 సీతనుదెచ్చితి చెట్టఁబట్టి
 సంతోషమున నపు సలిపితివంతయు
 నోర్పుము వివిధంపునుగ్రవాణ

తే॥ గీ॥ తతినిఁజూచెద నీయుద్ధతనముననుచుఁ
 బలుక మానముదూలంగ నలుకఁదనర
 యుద్ధధరణినివీడి యహోయనుచును
 యాత్మపురమునుజేరె రాక్షసవరుండు

సీ॥ పౌభాతమున బహుసన్నతికెక్కిన
 కుంభకర్ణుండట్లుఁ గూలుటకును
 పుత్రాగ్రజుండును బురుహూతగర్వని
 ర్వాపణుండును నైనవానిమరణ
 మునకును మనమున ఘనముగఁజింతించి
 మంత్రపుంగవులను మాన్యపరితు
 లను పురోహితులను రాక్షసప్రవరుండుఁ
 బిలిపించి మిక్కిలివినయమొప్ప

తే॥ గీ॥ నిట్టులను నాదుడుఃఖంబు నేర్పుతోడఁ
 బోవునట్లుగ దశరథపుత్రయుగముఁ
 ద్రుంచునట్లుగఁ జేయుడు రుక్మదేహు
 లార! నయవంతులార! మీలావుబుద్ధి

సీ॥ అనినరావణు మాటలాలించి వారును
 చిత్తంబులొక్కటఁ జేతఁబట్టి
 ఘనముగఁజింతించి కాకుత్స్థపద్యుల
 నిర్రించువిధమును నెఱుకసేతు
 మనుచు రాక్షసనాథ! పాతాళయజ్ఞంబుఁ
 జేసినవారలుఁ జిత్తసుఖము
 నొందియు వైరులనుగ్గాడి జయలక్ష్మిఁ
 బడసినగాధలు భాసురములు

తే॥ గీ॥ పరమభక్తిని మీధర్మపత్నితోడఁ
 గరముఘోషంబుసేయ విఘ్నంబుఁబొంద
 కుండవలయును లేనిచోఁగూలఁగలదు
 సర్వవంశంబునని వారుఁజక్కఁబలుక

సీ॥ రాజితంబగు మాటలనువిని రావణుం
 డంతట నగరంబు ధమరుకబ్బ
 వంతంబుగనుజేసి పాతాళప్రళోమంబు
 జరుపఁబడుననియుఁ జూటఁబందె
 సకలరాక్షసులును జనుదెంచి రచటికిఁ
 జూచువేడ్కతో దహురోభితముగఁ
 బరిచారతతులును దహుకంబుగా నలం
 కృతులఁజేసిరి సవకుతలమప్పు

తే॥ గీ॥ భార్గవుండగు శుక్రుని భాసురముగ
 బ్రహ్మపీఠంబుననయుంచి ప్రముఖతతిని
 వివిధపనులకు నియమించి వేడ్కతోడ
 దీక్షఁగైకొనె రావణదివిజవైరి

100

సీ॥ వివిధంపు ఋగ్వేదవృత్తంబులను నొక్క
 రాత్రించరుంచును రమణఁబలుక
 జయశౌర్యములకు భానందైనమంత్రము
 ల్పదివెను యొక్కడు సరథనముగ
 అగణితాజ్యఘటంబులన్నియు శిథిలందుఁ
 గ్రుమ్మరింపగ నవిరూక్షమైన
 దీధితుల్పిమ్ముడు దిగ్వీధులన్నియుఁ
 గప్పగ నాకరోకమున నింద్ర

తే॥ గీ॥ గురులుభయమునుజెందిరి కోతిమూక
 లన్నియును గగుర్పాటున రామపండు
 చరణకమలంబులకుఁమ్రొక్కి చాలధక్తిఁ
 దడయకెఱిగించి రప్పడఁదద్విధమును

సీ॥ అంత రావణుతమ్ముడైన విభీషణుం
 గంతయు నెఱుగంగ నతనిభటుల
 నత్వరంబుగఁబిల్చి సంక్షోభకారణం
 బరసిరమ్మనివంప వారుఁదిరిగి
 దశకంతకృతమగు తద్యాగమునుజూచి
 యిదియదీనికి సర్వహేతువనుచుఁ
 దలచి రామునకును దైతేయవరునకుఁ
 జెప్పిన నాశ్చర్యచిత్తములతో

తే॥ గీ० మునిగియుండిరి యంతటభూవసుండు
 దీనికథనంబుఁదెల్పుడు తేటపడగ
 ననుచువేడగ సందఱునాకసంబుఁ
 జక్కఁజూచిన గుణవిభీషణుఁడు మఱియు

సీ॥ దశరథాత్మజ! రామధరణీశ! మాయన్న
 పాతాళహోమంబు భరితరౌఘ
 డగుచుఁ జేయుచునుండె నదిపరిఘాత్తిగ
 నయినచో మనకుఁగీడావహిల్లు
 దనుజుండు మరణమొందకయుండుఁ గావున
 దీనినివిఘ్నంబుఁ దివిరిఁజేయ
 వలయును నావుఁడు వనజాతనైత్రుఁడు
 జనకజాధిపుడును సైన్యవరులఁ

తే॥ గీ॥ జూచి మీలోననవనంబుఁజొచ్చి వికట
 వేషభాషల రాక్షసవిభునిమనముఁ
 జెదరిపోవంగ నెవ్వరుఁజేతురనుచుఁ
 బల్కు వాలితనూజుఁడు వచ్చెనపుడు

సీ॥ కౌసల్యసూనుడుఁ గరమున వానిని
 దైర్యంబునకుమెచ్చి రసయ! నీవు
 లంకాధిపుని యజ్ఞరాజంబు సర్వంబు
 ధ్వంసంబు సేయంగవలయు ననిన
 మీయానదాటక మీయాశంబుల
 మహిమచే దానవభర్తృహృద
 మంతయు విచ్చిన్నమగునట్లుఁ జేసెద
 నంచును యంగదుం డభయమువచ్చు

తే॥ గీ॥ మదినిఁ దెనగొన నేగెను బనససూన
 వానర వ్రభుముఖులు వానిఁ బొగడు
 చుండ పాతాళలోకంబు శోభితముగ
 నమృతభుక్కులుమోదింప నరులుదెగడ

సీ॥ దివ్యతేజంబునఁ దేజరిల్లుచు యోగ
 నిద్రయందున్నట్టి నిపుణమరిని
 రత్నకుండల ముఖరాజిత కంఠునిఁ
 గనుగొనియిట్లను కపివరుండు
 రావణదనుజేంద్ర! రామునిఁజంపంగ
 నలుపుచున్నాడవా నవనయితటి
 యీరేడులోకాల నెందఱుఁ గూడినఁ
 గాకుత్స్థవరునొంపఁగలరె చూడ

తే॥ గీ॥ నీదుఃఖంబు భంగంబునేనఁజేతు
 ననుచుఁ గపులనుబురికొల్పి యంగదుండు
 మూత్రరక్తాది దుర్గంధ పూరిషముల
 నొక్కపెట్టునఁగురియింప నొచ్చిపోవ

పీ॥ హోమగుండంబులు నుపయోగ రహితమై
 చల్లారె తేజంబు సర్వమడగ
 బ్రహ్మాదిముఖ్యులుఁ బరిభవింపఁబడిరి
 వానరతతిచేత వన్నెఁదఱిగి
 సర్వజనాభీల జనకంబుగాఁ జేసి
 నను రావణుండును నధికభక్తిఁ
 గలిగి నంచలనంబుఁ గాకుండుటను జూచి
 వారి తనుజుండు వానిభార్యఁ

చే॥ గీ॥ బరమసాధ్వినీ సారస పక్షిన్వేతఁ
 గంబుకంతిని నిత్యశృంగారవిభవ
 నైనమందోదరినిఁబట్టి నగుచునీడ్చె
 ధరణిమీదికి జనులెల్లఁ దల్లడిల్ల

సీ॥ కబరీభరంబును ఘర్షణఁగావించి
 యవయవపంబుల నంత హాస్యముగను
 స్పర్శఁజేయుచు బహుపరుషవాక్యంబులఁ
 దిట్టచుఁగొట్టచు దివిజువైరి
 కనుగొనుచుండగఁ గాసిల్లఁజేసినఁ
 గావరేయనుచు నక్కాం తదీన
 ముఖమున నాత్మేళుముంగిటనేర్చిన
 విగతనిష్ఠత నష్టవిధుఁడుఁగలగి

చే॥ గీ॥ రోషవిజృంభనయన విరోలుడగుచుఁ
 గీకుడెవ్వఁడు నానతిఁగిడువెట్టె
 వానిఁదీర్చెదనంచును బాహుబలముఁ
 ఊప మర్కటవీరులు నుంతరేగి

సీ॥ పాదఘాతంబులఁ బలుమాటుఁదన్నుచు
 రాక్షసశ్రేణిని రభసమొప్పుఁ
 గూలంగఁజేసిన ఘూర్ణితనేత్రులై
 క్రవ్యాదచీరులు ఘనకరాక్ర
 మమునుజూపించిన భార్గవాదేశంబు
 ననఁజేసి వారును మొగనుపిడి
 గృహములకునుబోవఁ గీళనర్గము విధి
 షణునిఁజేరిరి రామపండుడత్తప

తే॥ గీ॥ వై రివిషయంబులకుగగభక్తిఁదనర
 యజ్ఞవిధ్యంసనంబును హాస్యమొప్పు
 నాలిఁజెరిచినభంగియు నంతఁదెలియఁ
 బరచి రంతట వానరప్రతతి పివవ

సీ॥ రావణబ్రహ్మయు రామలక్ష్మణులను
 హతమార్చఁజేసిన యట్టిసజన
 మంతయు పృథఁగాగ వంతఁడెందుచు రావ్వి
 భారంబు మంత్రులపైనఁదెట్టి
 యేవిధంబుగనైన నినకులన్వయమును
 కదనరంగంబున భిక్షహతుల
 గాఁజేతునంచును గర్వంబుమోచ్చగా
 మూడవమాటుగ మోహరింపఁ

తే॥ గీ॥ బోవునంతలో యాతని పుణ్యభక్తి
 వత్ని యెదురేగి నాథునిఁబ్రక్కఁగడగె
 రాక్షసాధిప! దైతేయలక్ష్మిఁదూల
 రణముసేయంగఁబోదుపే రాముతోద

సీ॥ వై కుంతవాసుడు వాసవప్రార్థన
 జయశీలుడై ధరజన్మమంది
 దశరథసుతుడయ్యె దానవాదులజంపఁ
 దాటికివధియించెఁ దరుణిజేసె
 మానజన్మముఁగాచె మాయించె ఖరరాక్ష
 సప్రకరంబును విప్రకులము
 రక్షించె వాలిని రణమునఁదునుమాడె
 సుగ్రీవుభయమును సోలఁజేసెఁ

తే॥ గీ॥ బవనసుతు భక్తులందునఁ బరిగణించె
 గరళకంతునివిల్లుఁ బల్కడిమిఁద్రుంచె
 జనకనందనఁబెండ్లాడె సకల జనులు
 పంతసంబునఁ దేలగ జనవిభుండు

సీ॥ తఁడియానతిఁదాల్చి ధర్మమార్గంబున
 రఘువరుండును నిజరాణితోడ
 సోదరయుతుఁడునై సుస్థిరకానన
 వాసంబుఁజేయగఁ బర్ణగృహము
 నందునుండగ నీవనంగ బుద్ధినిఁగల్గి
 నాతినిఁదెచ్చితి నాశమొదవ
 హీనబుద్ధిని మాని యినకులుభార్యను
 వర్పణసేయుము నాకునచ్చు

తే॥ గీ॥ పరులభార్యలఁదెచ్చుట భద్రకరమే!
 కరమువారికి నెందు నద్గతులులేవు
 ధర్మశాస్త్రాది విద్యలఁ దనరి నీవు
 నెట్లుఁజేసితి హీయమై యిట్టిపనిని

సీ॥ యుద్ధంబువలదిష్ట నుడుగుము యంచని
 తత్సతివినుతింప దనుజవరుడు
 దాకాలనామెను డంబంబులను బిత్తి
 తన్నినఁ దర్పదకాడనమునఁ
 బుడమిపైఁగూలి వేమూర్చనొందినఁజూచి
 రణమునకేగెడు రాజితముగ
 నందు దక్కీవు దాలోచనంజేసి
 సుభట నైన్యంబులు సురుచిరముగ

తే॥ గీ॥ వెంటనడువంగ నరివీర భీకరముగఁ
 జివ్వసేతకు నరుగంగఁ జేతనంబు
 నందుఁదోచెను రాముడు నరుడుఁగాడు
 దైవమంచని దురితుండు దనుజకపుడు

సీ॥ హేషారవంబు లహీనమై చెలగంగ
 గజబృంహితంబులు ఘనతనొప్ప
 సైనికకలకలస్వనములు నిగుడంగ
 శరములనాదంబుఁ జదలునిండ
 రథములరావంబు రాజితంబుగనుండ
 జయసూచకధ్వను ల్చక్క మెరియ
 భూషణోదంచిత పొల్పుగుళల్లము
 లేరులనిస్వనం బెరిమిహెచ్చఁ

తే॥ గీ॥ గదనరంగంబు విలపిల్లె ఘనుల రామ
 రావణోగ్రపు బహువిధ లాఘవముల
 జయము జయమని దివిజులు సంతసించి
 కుసుమ రాజిని దివినుండి క్రుమ్మటింప

సీ॥ సన్నదులెవచ్చి శాతనారసముల
 రాఘవేంద్రునిముంప లక్ష్మణుండు
 వేవేగవానిని విధ్వంసమునుజేసి
 మెలయంగ రాక్షసవీరుడపుడు
 రోషముదీసింప రుద్రాకృతిందాల్చి
 బహువిధాస్త్రంబులఁ బటుజపమున
 నందఱినేయంగ నర్కసుతుండును
 భయపడి రాముని పాదపచ్చ

తే॥ గీ॥ ములనునంటుచు నిట్లను భూపవర్య
 దైత్యవరుడిపు రణమున ధాటిఁగలిగి
 పెలుగుచున్నాడు దక్షత వీనిఁజంపు
 మనగనొననె రాముండు నతనితోడ

సీ॥ ధరణీతలంబున దశరథసుతుఁడును
 గమనీయరథముపై ఘస్మరుండుఁ
 దనరగనిలబడి ధర్మయుద్ధముసేయ
 సురవిభుండును మదిఁజోద్యమంది
 మాతలిఁబిలిపించి మాణిక్య దివ్యన
 ద్రదమిచ్చి యనుపగ రాజితముగ
 నతఁడుఁబుడమికిని యరుదెంచి యరదంబు
 ధామునకివ్వగ రవినిఁబోలి

తే॥ గీ॥ సూర్యకులుడప్పు దానిని సురుచిరముగ
 నెక్కి యుద్ధంబుసేయగ నింద్రముఖ్యు
 లంతరిక్షంబునుండి కీర్తనలుసలిపి
 రిందుపదనుని మెచ్చి వైరినిఁ దెగడుదు

సీ॥ వాతతనూజుండు పరతరువుల శైల
 గములను రాక్షసగర్వమడప
 సుగ్రీవయంగదు త్పిత్రంబుగా వైరి
 నేనను దుదముట్టఁ జేయుచుండ
 నిశితమార్గజముల నేర్పొప్ప రావణు
 మేనున రాముండు మించివేయఁ
 దక్కటిదై త్యులు దర్పంబునందాక
 వానరశ్రేణీయు వారిఁజంపఁ

తే॥ గీ॥ టోరువిరిసిల్లెఁ గై కసీపుత్రులము
 తగ్గఁజొచ్చెను దశరథతనయులము
 విస్తరించెను దద్వేళ వేదవిదుఁడుఁ
 గలశజుండచ్చటికివచ్చె ఘనతనొప్పి

సీ॥ పరమతపోధనుఁ బర్వతగర్వనం
 హరణుని మున్నీటియంబుతతనిఁ
 గ్రోలిన ఘననత్త్వఁ గొమరారఁగాంచి వి
 నీతిమైనెఱగిన నేత్రపద్మ
 ములను రాముని రూపమునుజూచి యోపుత్ర!
 శుభమగునీకును సుస్థిరముగ
 దుష్టులశిక్షింప శిష్టులరక్షింప
 జననమందితిపీపు సత్త్వతేజ!

తే॥ గీ॥ పుణ్యజనుడిప్పు దినకరుఁ టోలియున్న
 వాడు నీబలమిస్సడు వన్నెఁదటిగె
 లోకచక్షుని దినరాజహుపు సూర్యుఁ
 గరము ప్రార్థింపుమనియె నగస్తుడంత

సీ॥ సర్వపాపంబుల న్సమయించుదానిని
 శత్రువర్గంబును జంపుదాని
 దినకరమహిమచేఁ దేజరిల్లెడుదాని
 జపియించువారికి సర్వలాభ
 ములను గూర్చెడుదానిఁ బుత్రార్థులకు శత
 పుత్రులనొక్కఁ బొందఁజేయు
 దానిని పేదమంత్రంబుల నొప్పెడు
 దానిని సుఖములఁదనరుదాని

తే॥ గీ॥ దివ్య “యాదిత్యహృదయంబుఁ” దీప్తపటిమ
 ధర్మయుతముగఁజెప్పెను దశరథసుతు
 నకు నగస్త్యమునీండుండు నమరవరులు
 మేలుమేలని నుతియింప మించెఁఘోష

సీ॥ స్నాతుడై రాముండు జపతపములఁజేసి
 ధ్యానించె సర్వముఁ దపను భానుఁ
 ఇండాంకు దినకరు సర్వలోకాతీతు
 సురలోకవంద్య విశుద్ధచరితు
 భాస్కరు విష్ణునిపలపటినేత్రంబు
 నుద్దామధాముఁ బుణ్యుని నజేయుఁ
 గలువలదాయను ఘనుని లోకమునందు
 జరిగెడు పనులను జక్కఁబెట్టు

తే॥ గీ॥ వివిధ కౌశలిఁ గోరికల్వేగఁదీర్చు
 వాని సుగ్రీవపీతరుని భక్తివినయ
 మగ్గలంబుగ నొసగెను మహితధైర్య
 మప్తు శ్రీరామచంద్రున కర్యముండు

సీ॥ పంచదాణంబుల ఫాలంబునొప్పింప
 నాచదాణంబుల నతడుఁ గొట్టు
 సప్తశరములను సక్రొధుడై యేయ
 దశముల్కొల్పించి తరలనేయు
 రామరావణులిట్లు రాజితయుద్ధంబు
 సేయగ రఘువంశసింహు దప్పడు
 నొక్కొక్కశరమును నొకశరమునఁగూల్చి
 సరిలితంబుగ నవిజన్మమందు

తే॥ గీ॥ దీనిమర్మంబుఁదెలియక తీవ్రచింత
 నున్న రామునిఁగనుగొని యోమహాత్మ!
 వంతనుడుగుము వీనియుదంతమంత
 జనులువొగడగఁ జెప్పెద సరసముగను

సీ॥ పై మాటలాడిన వరమభక్తుని ఖావి
 రాక్షసనేతను రాముడప్పు
 జననుతు వరవిభీషణుని మోమునుజూచి
 యట్లఁజెప్పుమనగ నతడుఁజెప్పె
 మున్నామరాసురు ట్కున్నీటనమృతంబుఁ
 ద్రచ్చిననితడును రాక్షసులతోఁ
 హర్చుండి యమృతంబుఁగ్రోలినదాదిగ
 చావు వీనినిఁబొంద జంకుననఁను!

తే॥ గీ॥ జతరభాగంబునందున్న సర్వమరణ
 హరము నాగ్నేయదాణంబునంపి యింకు
 నట్లుఁజేయగ నీతని నాహవమున
 సులభముగఁజంపవచ్చును శూరవర్య!

సీ॥ అనియెడి దైత్యే శ్వరానుజమాటల
 నాలించి రాముండు నతిరయమున
 దల్లిదండ్రుల నాత్మదలచియు నమరుల
 యాశీస్సులందును నగ్నిబాణ
 మస్పడువిడువంగ మార్తాండ దీధితు
 ల్చిమ్ముడు నదియునుజేరి పంక్తి
 కంధరుయుదరంబుఁ గడువేగమునఁజొచ్చి
 దగ్ధంబొనరెచును తద్యమృతము

తే॥ గీ॥ శక్తియుక్తులు నన్నియు నన్నగిల్ల
 గర్వముడిగియు వివిధసంఘటనములు
 నల్పుచుండగ రామునిఁజక్కఁజూచి
 భావిలంకాధినేత యిప్పట్టనందె

సీ॥ మ్రందింపువేగమె రాక్షసాధిపునంచుఁ
 బలుకగ దశరథపట్టియపుడు
 మందహాసముఁజేసి మహినుతికెక్కిన
 రామబాణంబును రమ్యమొదవ
 సంధించి విడువంగఁ జయ్యననది దశ
 కంతుని శిరయును గడిమిఁద్రులచె
 హాహారవంబులు నవ్వెనగను సుర
 లానందమునఁ దేలియాడిరంత

తే॥ గీ॥ నసురసంఘంబులన్నియు నాహవమునఁ
 దొలగిపోయిన బద్ధప్రతోఘడగుచు
 నావిభీషణుడుండెను నవ్యభోభ
 నందఱును జూచుచుండగ నపుడుదనుజు

సీ॥ దేహంబునందుండి తేజోమయంబగు
 వెల్లుయొక్కటి రామవిభునిదేహ
 మందుఁజొచ్చిన యంతభల్లాకవద్యుఁడఁ
 దడయక నచ్చటిరందములకు
 జయవిజయలనంగఁ జక్రిసేవకురిద్ద
 టామునిశాస దందహ్యులగుచుఁ
 గనకాక్షవరహేమకళిపులు రావణ
 కుంభకర్ణులనంగఁ గురలమందు

తే॥ గీ॥ జన్మమందిన వారిని జక్కదంచె
 సూతర నృసింహ దళరథసూను డగుచు
 విష్ణుదేవుడు ద్వాపరంబునను దంత
 వక్త్ర శిశుపాల వద్యులఁ బట్టివంపు

సీ॥ మూడు జన్మంబుల చురహరుచేతనే
 సమయుచు స్వర్గంబు నలలితముగఁ
 జొచ్చెదరందును కూరుండు తాఁబవం
 తాఘ్యుడు వలుకగఁ దక్షణంబు
 రావణమృతివిని రాజాస్థలందఱుఁ
 గదనభూమికి జేగఁగవలివచ్చి
 పాంసుపరిచ్చన్న వటురరదేహుని
 లంకాధినేతను రమణఁజూచి

తే॥ గీ॥ దుఃఖభరమున మాటలుబొట్టుకడగ
 నేడ్వ మందోదరీనామ నిర్వృణ్ణ
 మహిషి నాథునిఁగాంచి తాపంబుమీఁదఁ
 గంటిజలములఁ గువములఁబడఁచిపి

సీ॥ మిథిలాధినాథుని మెలతను దశరథ
 జనపాలు కోడలి సకలసుగుణ
 అని రాముభార్యను గామాది వర్గంబు
 నకుచొంగి తెచ్చితి నతసుపర్య!
 నేనప్తుబోధింప నీచాతి సీచంబుఁ
 గాఁ దన్నిఁ దూటితి కరముసలిగి
 యార్యపోషణుడై న యనుజువిభీషణు
 వెడలంగఁదోలితి విక్రమాధ్య!

తే॥ గీ॥ పాకశాసనుదొట్టి దిక్పాలవరులుఁ
 దప్పుదురె నీదుయాజ్ఞకుఁ దరుణివాంఛ
 నాహవోదగ్రరంగంబునందు రామ
 నిశిత బాణంబుచేతన నీలితీవు

సీ॥ అని విలిపించెడి వనశాక్షిఁగనుగొని
 జనపతి యలవిభీషణునిఁజూచి
 పాపుదుఃఖమునుండి వదిననుయంచన
 నతడును యొనరించె నట్లుఁగాగ
 తదుపరి దశరథతనయుండు భార్యను
 జూచువాంఛతో వాయుసూన క్షీణ
 పతి యంగవాదుల భద్రంబుగాఁగూడి
 శింశుపాతరువును జేరి యందఁ

తే॥ గీ॥ రాక్షసస్త్రీలమధ్యను రాజితముగఁ
 జదలవెలిగెడు దినకరు చాయఁదోప
 సతత రామ నామామృత యురమునందుఁ
 దానమాదెడి ముగుదను దనరఁగాంచె

సీ॥ దుఃఖనంద్రంబునదోగుడు రాముండు
 సతినివీక్షింపగ జనకజయును
 పతికతిభక్తి నమస్కరించిన నతం
 డును శంకఁగల్గి విడువగఁ జనిన
 నాశ్చర్యచిత్తులై యభిలమిత్రులు సాధ్వీఁ
 జేకొనుమంచును వాకొనంగ
 వారునింటఁగాపురంబున్న లతాంగిని
 నేనెట్లుఁగైకొందు నిభిలజనులు

తీ॥ గీ॥ నన్ను నిందింపరేయందు నతడువలుక
 సమయ విదులగుజనులు వై శ్వానవోగ్ర
 రిభలనుంచిన సత్యంబుఁ జిక్కగలదు
 తత్ప్రయత్నంబుఁజేయుడు తథ్యముగను

సీ॥ ఆనపుడు భటులంత నగ్నినిఁబురికొల్పి
 మంటలుదిశలెల్ల భగ్గురనగ
 సీతామహాసాధ్వీ చెలువుగ భర్తను
 దలచి యగ్నినిఁజొచ్చె ధైర్యవృత్తి
 భయపడియనలుండు పాపహరిణియైన
 సీతనుగాల్చక పిగ్గుఁజెంది
 హస్తముగ్మంబున సతివనుగ్రహించి
 రామునిచెంతఁజేరంగ నెల్ల

తీ॥ గీ॥ వారు విస్మయమందగఁబలికె నిట్లుఁ
 బుణ్యపరితను శంకనుబొందనేల
 కుద్ధవేహంబుఁగలిగి సుశోభితముగ
 నున్నదిప్పుడుఁ జేకొను నుతసనంద!

సీ॥ అనిరాముఁబ్రార్థించి యనలుండు సీతనా
 తనిసన్నిధినిఁబెట్టి తానునరుగఁ
 హర్షపరిపుత యనురాగచేతనుం
 దై నాతిఁ గొగిటనమరఁబట్టి
 లాలించి నాయపరాధములన్నింప
 వే యన్న భర్తను విద్రుమొప్పి
 జరిగినదానినిఁ జర్చసేయుటనేల
 నాకర్మమిట్లు లనంతవిధముఁ

తే॥ గీ॥ గాగయుండిన ననిపల్కఁ గమలహితత
 నూజుడప్పుడు సకలసన్నతచరిత్రు
 నలవిభీషణు లంకకు నధిపుఁజేయు
 మంచు విన్నపమాడెను భక్తవరదు

సీ॥ మున్నుఁదానిచ్చిన ముఖ్యవాక్యంబున
 రావణానుజునప్పు రాజుఁజేయ
 మనమున ఘనముగ బాగుగయోచించి
 వరచతుస్సంద్రంపు వారితతులఁ
 గడగిఁదేరఁబనిచెఁ గరువలిసూను నం
 గదు లాచిగనునొప్పు ఘనబలులను
 తక్కటిరాక్షస తండముల్గొల్వగ
 దేవేంద్రవై భవ దీప్తిఁదనరి

తే॥ గీ॥ రామశరణుండు వివిధమాల్వానులేప
 చందనంబుల ముమముమ చాలఁగలిగి
 యున్న నభిషేకవిధులన్ని యుక్తముగను
 సరసఁబల్కిరి శేముషీజనములంత

సీ॥ భద్రంబునీకని మణులకిరీటంబు
 శిరముననుంచెను సీతమణిది
 విజయోస్తుయంచని వీరుండువాయుజం
 దాతప్రతమువట్ట నపుడుభక్తి
 పాదరక్షలనిచ్చె బహుగుణ సంపూత!
 జయజయయని రుమాజానియంచ
 రత్నసంయుక్త వరాంగుళీయంబును
 భాసిల్లజేసెను వాలిసుమారు

తే॥ గీ॥ గామలోభాది విరహిత రామభక్త
 యనుచు సింగపుట్రీతిపై నమరనునిది
 శాశ్వతంబుగ జనులను నకలనుభము
 లందుఁజేరించి దైతేయరాజ్యమునకు

సీ॥ ప్రభువుడవై చక్కగఁజాలింపుమంచు నా
 రాముండుదీపించి రాజ్యభార
 మంతయునిడి ధర్మమార్గంబునేపట్టి
 నకువుము యంచని నవ్యపటిమ
 నకలధర్మంబులు నకలకాత్తంబులు
 బోధించి రిపులనుబోరగల్పి
 వర్ధిల్లు నామిది వఱలిన భక్తిచే
 బ్రహ్మలోకముఁ గాంచుచుని దశరథ

తే॥ గీ॥ తనయుడాడగ రావణుతమ్ముడపై
 రామచంద్రునిఁగొనియాడి రాజితంబు
 లైన హయముల గజముల రమణనిచ్చె
 నతనిసాహాయ్యమునకుఁ దానాత్మమెచ్చి

సీ॥ ధరణినిబాధించు దైతేయవర్యుల
 నిద్దటి రాముండు సీల్లజేసె
 ననుచుమోదముఁజెంది నలువదొట్టి వివిధ
 సురలేగుదెంచి విశుద్ధచరితు
 జనకజాధిపు రాము సంస్కృత పదముల
 ఘనముగ నిట్లని గములుఁగూడె
 రావణాసురమార! రఘువంశతోయధి
 చంద్రమ! నుతగుణ! సారసాక్ష!

తే॥ గీ॥ దివిజసంపూజ్య! దేవ! యాదిత్యతేజ!
 పతితపావన! రామ! పాపౌఘహరణ!
 యనుచునుతియించి రందటహర్నిశలును
 నిటలతట ఘటితాంజలి పుటులునగుచు

సీ॥ మఱియును రఘురాము మహిమలు బొగడుచు
 ఛాపించిరిట్లు సుపరవ్వవసులు
 నీచాహుబలమున నీచంబుగా దశ
 కంతుడీల్గెను ఘోరకదనభూమి
 లక్ష్మణనిశిత నారాచ పరంపర
 మిత్తిచెంతకుఁజేరె మేఘనాదు
 ధమరాధినేత నిన్విములుడై ధ్యానించు
 నతతంబు భవదీయ సాయమునను

తే॥ గీ॥ మాదు ప్రార్థనఁజేసి నీభక్తతతిని
 రక్షసేయుము పైరుల రణములందుఁ
 దీవించుపేరు నిన్నును తింపఁదరమె
 జనకజామాత! కోనలసార్వభౌమ!

సీ॥ గురునాథఁగైకొని కుటిలచాటకిఁజంపి
 జన్మవివ్వంసక జంటనబడి
 ముగుచుకావముదాపి భూపాలహసముచు
 ర్గర్వంబు మానిపి కరుణనయింపఁ
 బెండ్లాడి వనములఁ దిలరునివాక్యకు
 ద్ధతినిగడపి బహుదనుజవరులఁ
 జొలియించి రానలుపుత్రవర్గంబుతో
 సమయించి యననిరొ కాంతివెలుగు

తే॥ గీ॥ తీపు నుజనులుమెచ్చగ నింద్రవిభవ
 మొప్పు రాజ్యంబుఁగైకొని మోచకుంటి
 ప్రజలనేలుము తిలముగ రాజమువికొ
 కుభదసింహాసనమునఁ గూర్చుండినపుడు

సీ॥ అనితన్నునుతియింప నంపబీష్మాని
 జనకజాహ్నుర్వృష్ట జలజహితుడు
 వర యయోధ్యకునేగ వాంఛితమొనఁగొనఁ
 బుష్పకంబుననెక్కి దూరితిధి
 ముననుంటి యలవాయువుత్రాడికన్నులును
 రాక్షసరాజును రమణఁగీర
 రాజును దనవెంటరాగ నద్ధికిఁజేరి
 బ్రహ్మకులుని వేదవాచననను

తే॥ గీ॥ శైలాజాధిపభక్తునిఁ జంపినట్టి
 యుషుమువాయంగ నంబుధియంటి నాన
 మాడి యాశ్వరులింగంబు చుంటిరేమి
 జేసి బహువిధహాజలుఁ జిత్తమలర.

సీ॥ సన్మునీశ్వరులచేఁ జక్కగఁజేయించి
 స్థాపించె దానినిసలిలరాశి
 తీరంబునందున దివిజులువొగడగ
 నదియుఁబుణ్యక్షేత్ర మయ్యెనిపుడు
 “రామేశ్వరంబున” లక్ష్మణాగ్రజుడంతఁ
 గౌరేరమందునఁ గడుజపమునఁ
 బోవుడుఁ గమనీయపుణ్యస్థలంబులుఁ
 గాంచుచు ఋశ్యమూకంబుఁజేరి

తే॥ గీ॥ సీతకంతయునెఱిగించి నిరులుఁగులుప
 పంపతటమునుజేరి కబంధుఁడునిమి
 నట్టి మొదలగుతావుల నన్నిజనక
 జకనుజాపుడు దండకన్సరసఁజేరి

సీ॥ సలలితంబౌ వనచయములు సరసీద
 యంబులు నదులు విహంగతతులు
 పరిపక్వఫలభార భాసురకుజములు
 సెలయేటితండము ల్పెరిగుడుండ
 సకలంబుఁజూచుచు వికవికల్పేయుచు
 దండకన్దాటి యుద్దండలీఁ
 జనివని పేరొందు సన్మునీశ్వరులగే
 హములనుగాంచి యానందమొంది

అ॥ వె॥ సుతులఁదెప్పఁపొంది నూత్నవిధంబుగ
 గడచి నందిపురము ఘనముఁగాగ
 నేత్రవర్షమగుచు నెగదొందఁజూచి యా
 దిత్యవరులుమెచ్చ దితిజహరుఁడు

సీ॥ రంభాదికంబులు రాజిల్ల నరుగులుఁ
 దినైలుఁ గుడ్యముల్ నీ క్షణైలగ
 బహురత్నమరకత ఛాసుర తోరణ
 సక్తాంగణంబులు ననమలంబు
 లై నరూపంబులు రాజితహర్ష నం
 యుక్తమైదనరి మహోన్నతముఁ
 జెలువొందుగ్రామంబు సీతానిలెతల
 తో విభీషణ సలహార్వహులతో

తే॥ గీ॥ వాయుసూనుతో జాంబవద్వరులకీశ
 నివహమంతయురాగ దినేంద్రులగిరిఁ
 దేజరిలుచునుండె విత్తీర్ణములు
 మందగమనలు నందలు సుందరులతో

సీ॥ వచ్చెపేగమె రామువదనంబుఁజూడగ
 భరతుండు మాండవీధి ర్త హితము
 శ్రీరామభక్తుడు సీతామణియొ
 లక్ష్యసిద్ధుడు బహురాజితంబు
 పాదుకాయుగ్మంబు భక్తిసేలగఁదెచ్చి
 సీరాజనందిచ్చి నిఖిలజనులు
 రావణసంహార ! లక్ష్మణాగ్రజ ! ధీర !
 సురగణసన్నత ! కోకిలాంగ !

తే॥ గీ॥ కమలసన్నిధినేత్ర ! ముక్కంటినిల్లుఁ
 ద్రుంచి సీరసుగైకొన్న దోషప్రదాన !
 యనును సుతియింప రామునియొక్కవంశి
 ములను యొత్తుచునుండె నన్నురుషునియొ

సీ॥ భరతుండు పాదుక ల్పక్తిమీఱగఁగొల్వ
 శత్రుఘ్ను డన్నకుఁ జాపమివ్వ
 సౌమిత్రి భృత్యుడై చనవునూపుచునుండ
 జలపాత్రజేపట్టి జనకజయును
 ఘనఛత్రమొక్కటి గాడ్చుపట్టియుఁబట్టి
 రాక్షసరాజు పరాకులివ్వ
 నబలుడై కదిపతి చామరంబులువీవ
 భద్రముత్కంఠ నంగదుఁడుమోవ

తే॥ గీ॥ సంతతానంద సౌభాగ్య నచ్చరిత్ర
 డగుచు రఘురామదేవు డలంకృతుఁడయి
 పురమువెలువడి జనులెల్లఁ బూర్ణతోపు
 లగుచు నుతియింపఁ గోసలరాజ్యముపకు

సీ॥ పోఁబోవఁ దమ్ముఁడు బుద్ధిఁదర్శించియు
 రామచంద్రుని యంతరంగమందు
 నిలిసి పాదుకలను నేర్పొప్పఁబొడిగిన
 రాజులందఱిలోన రాజుపగిది
 రాజిలై రాఘుఁడు రమణతో నందఱి
 సేమంబులడిగియు శ్రీమముగను
 కకుబంఠ విఖ్యాతిఁగాంచిన పురమును
 జేరగ జనులు నిస్సేములగుచు

తే॥ గీ॥ రత్నతోరణ ముఖరాజ రాజితంబు
 రొప్పఁ బురమును గైసేసి లుప్తదుఃఖ
 లైరి యప్పుడుఁ దమనేతనందునిల్చి
 దివ్యహారతులిచ్చి నుతించిమఱియు

సీ॥ రాజమార్గంబున లక్ష్మణాఖ్యుండును
 వాతాత్మజుడై జాంబవంత ముఖ్య
 కపులును రాక్షసగమినాయకుండును
 భరతాది యనుజులు ధర్మిగౌలువ
 నరుదెంచు నారాయణాంశజు రామునిఁ
 దిలకించి నుతులను బలికిరంత
 సౌధాగ్రములనుండి స్రక్పందనాదులఁ
 గురియించి యక్షతల్ కహర్మిఁబల్లి

తే॥ గీ॥ మానవాకారమెత్తిన మా పరియని
 జనకనందన హృత్పద్మ చంచరీక
 రావణాబోప శైల పురందరయని
 దివిజనన్నుత సుగుణాధ్య దీప్త యనుచు

సీ॥ సకలహితులుఁ బౌరసముదయంబులయందు
 సంతోషమందిరి సంభ్రమముగ
 బాంధవులందఱు బహువిధనుతులు నే
 సిరి రామభూషరు సీతమగని
 రామునిగాథలు రాజితంబుగఁ గోట
 కుడ్యములందునుఁ గుంభితముగఁ
 జెక్కిరి చిత్ర విచిత్రపురూపుల
 మణిమంటపములు కుభ్రవముగ

తే॥ గీ॥ సుందెనప్పుడు వివిధ విమూర్తవత్తు
 ములను ధరియించి యొప్పిరి భూషనుతులు
 రాజభామలుఁ గోనలరాజ్యమంత
 సకలసౌభాగ్య సుందర సత్తయయ్యె

పీ॥ తౌసల్య కై కేయి కమనీయ సౌమిత్రి
 తల్లియుఁ దక్కిన తాపసులును
 నెదురుగానరుదేర నీమంబుతో వారి
 పాదపద్మములకుఁ బ్రణుతినల్పి
 సాదృశ్యజనముల నమయొచితంబుగ
 నుపగూహనంబిచ్చి యుక్తముగను
 పిన్నవయస్కులఁ బ్రేమాతిరేకత
 నాశీర్వాచనములు నమరఁజేసి

తే॥ గీ॥ ప్రజలనందటి వేత్వేట భాషణంబుఁ
 జేసి కులగురువైన వసిష్ఠమునిగ
 లట్టి తావునకేతెంచె రమణతోడ
 నెఱిగి కుశలంబుఁ బ్రార్థించె నెయ్యముగను

పీ॥ దశరథమహిపుడేఁ దనరాజ్యపాలనం
 బంతయువోవగ భార్యకై క
 కోరినవరములఁ గూర్మితో నీయంగ
 వనజాతనేత్రుఁడు వనములకును
 జనకజసోదరు ల్లు నముగవెన్వెంట
 రాగఁ బోయెను లుప్తరాజ్యమునకు
 నిప్పుడు రాముని నేర్పొప్ప రాజ్యాభి
 షిక్తుగాఁజేయ వసిష్ఠమునియు

తే॥ గీ॥ వానరానీకమంతటి వనధులకును
 వేగిరమ్మునఁబోయి కుంభీంద్రవరదు
 కార్యమునకు జలంబుల నార్యహితముఁ
 గాగఁ దెమ్మనిబించెను గడుజవమున

సీ॥ హనుమంత జాంబవంతాదులు ప్రాగ్దిక్కు
 నలనీలముఖులు నస్తదిక్కు
 దశముఖానుజుడవు దక్షిణదిక్కు న
 య్యంగదాదులు సుత్తరంపుదిక్కు
 ననిలవేగంబున నాల్గుపయోధుల
 నీరంబుఁ బాత్రల నెమ్మిఁబూర్జ
 ముగనుదెచ్చి వసిష్ఠమునివర్యుఁడెంతను
 బెట్టియుండిరి యంతఁబ్రేమమీఱుఁ

తే॥ గీ॥ దల్లులందఱు రఘురాము ధర్మయుక్త
 ముగను మంగళసద్వసుల్ మోగుచుండ
 వివిధసౌరభ సంయుక్త విశద లైల
 ములనుయంటిరి తలను సంకలముమెలయ

సీ॥ మంత్రోక్తవిధులను మంగళస్నానంబుఁ
 జేయించి పుట్టముల్ సంగరించి
 భాసురభూషణ వ్రాతంబుఁ దొడిగియుఁ
 బారాణి పాదపద్మములఁ దెట్టి
 రంభాదితోరణా లంకృతంబుగ రాజ
 నగరునుగై సేసి నలువక్రములు
 వేదమంత్రములన్ని వినిపింపఁ బట్టాభి
 షేకవేదికయొప్పై శీఘ్రగతిని

తే॥ గీ॥ బలవరాక్రమయుక్తులు మంటపమున
 భరత శత్రుఘ్న లక్ష్మణసముఖులంత
 నంతనుండిరి ప్రజలును క్రంతలందు
 నిలిచిచూచుచునుండిరి నేర్పుమీఱు

సీ॥ సకల ముసింద్రుల సర్వమంత్రములును
 గలకంతకంతుల గానరవము
 నమరవిలాసిని నాట్యరంగములును
 భూసురవర్చుల భూరివాక్కు
 లత్యంతమోదము నావహిల్లగజేయ
 శుభముహూర్తమున వసిష్ఠమునియుఁ
 దత్కాలపుంత్రముఁ దనరగబల్కుచు
 మణికిరీటంబును మస్తకంబు

తీ॥ గీ॥ నందుఁజెట్టగ నమరులు నలరువానఁ
 గురియునట్లుగజేయ నక్కులగురుండు
 నందఱానందచిత్తులై యాడిపాడ
 రామదేవున కాశీస్సు లమరజేసె

సీ॥ స్వస్త్వస్తునీకని సకలతాపసులాడ
 మంగళశంఖని యమాభర్తయాడ
 రావణజేతని లక్ష్మణుండునుబల్కు
 నంగదుం చాహ్లావమందుఁబలుక
 విక్రమాదిత్య గంభీర పాలింపుము
 తిరము నిద్ధరణిని దివిజులాడ
 నీపాదభక్తిని నేమటకేజేతు
 ననుచు వాయుజుడును నమరజేప్ప

తీ॥ గీ॥ లోకకంటకుఁడునిమి యీలోకమందు
 శాంతిఁగలిగించి రక్షించి శరణమొసగి
 తమనుతియించె దశముఖుతమ్ముడప్తు
 నిటలతనమందుఁ గరయుగపుటులునగుచు

సీ॥ సూర్యచంద్రాదులు సౌక్మ్యముండుటమాని
 తేజోధికంబుగఁ దీవమయిరి
 సామంతరాజులుఁ జాలభీతినిమాని
 సంతోషవంతులై శ్రద్ధులైరి
 అష్టదిక్పాలురు నణగియుండుటమాని
 తమతమపనులను దప్పరైరి
 సర్వలోకము దుఃఖసంతప్తతనుమాని
 కార్యభారములందు ఘనతనైరి

తే॥ గీ॥ ధక్తులెల్లను దమతమబంధములను
 రామనామోచ్చరణచేత లంఘనంబుఁ
 జేసి సుఖియించి రప్పడుఁ జిన్మయుండు
 రామచంద్రుండు ధరణిభారంబుఁదాల్చు

సీ॥ వర్షముల్ మూడును వత్సరంబునఁగల్గు
 నస్యాధిఫలములు సర్వవృద్ధిఁ
 గాంచును వనములుఁగ్రమంబుగానుండు
 నిర్ఘరానీకంబు నింపుఁగులుకు
 పతిభక్తిఁగలిగి యాభామలువొప్పుడు
 రనోన్మయమర్షణా రహితులగుచుఁ
 బ్రజలువర్తింతురు రాగాదిచోరభ
 యంబులులేవు పుణ్యాదికార్య

తీ॥ గీ॥ జాలమంతయు సతతమ్ము జరుగుచుండు
 దైవభక్తినివిడువరు ధర్మజనము
 పూర్వరాజుల పాలనాబుద్ధితోడ
 ప్రజలు సుఖపడిరా రామరాజ్యమందు

సీ॥ కందర్పబాధిత గాఢమతినిఁజిక్కి
 నలుగురుతమ్ములుఁ జెలులఁగూడి
 సౌఖ్యానుభోక్తలై సరసలీలఁదేలి
 యాడగ వరుసగ నందఱికిని
 పుత్రౌద్వయంబు జగత్త్రయప్రఖ్యాతి
 గనుబుట్టి రప్పుడు ఘనతనాప్పి
 వారిలోఁ గుళలపవరపుత్రులిద్దఱు
 వాపిఁగాంచిరి వారిబహుళకార్య

తే॥ గీ॥ ములకు నంతటఁగొడుకుల ముద్దుముచ్చ
 టలనునారసి తోషించి కులవరుండు
 రాజ్యభారంబునంతను లవకుళులకు
 నిచ్చి యాధ్యాత్మికాసక్తి నిచ్చగించి

సీ॥ పట్టాభిషేకంబు భాసురంబుగఁజేసి
 రాజ్యమంతయుఁబెట్టి రమణతోడ
 నుండిననొకనాడు దండధరుఁడును
 రాముతోభాషింప లలినివచ్చి
 యేకాంతవాసంబు నిచ్చగింపగ లక్ష్మి
 ణుండప్పు డన్నకుద్యోగియయ్యె
 సంభాషణామధ్య సమయంబునందున
 డ్దంకులేర్పడ నపు డంబుగ రము

తే॥ గీ॥ రామదేవుడుఁ దమ్ముని దీమహితునిఁ
 జంపఁజాలక విడిచిపుచ్చగను సరయు
 నదినిఁగ్రుంకియు శేషునిపదముఁజెందె
 నంత రఘువీరుడందఱి వంతఁదీర్చి

సీ॥ సీతయుఁదనదైన చిరతరస్థానంబుఁ
 దొల్లఁజేరెను రామదూతపావ
 నియును దక్కఁటివారునేగిరి తమతమ
 నెలవులకప్పుడు నియమముగను
 తమ్ములుముగ్గురు ఁదనకంఠెముందుగ
 వై కుంతవాసులై వఱలిరనుచు
 బ్రహ్మాదిసురల సంప్రార్థితుండై తన
 జన్మకర్మంబులఁ జక్కఁదెలిసి

తే॥ గీ॥ యుగసమాప్తినిగుర్తించి యుక్తకార్య
 ములను నన్నిటిఁజేసి సంపూర్ణమైన
 పరమపావనశుభదంబు భద్రదకరము
 నైన “వై కుంతము”నకుఁబో నపుడుఁదలచి

సీ॥ సకలబంధువులను సత్కారములఁజేసి
 వారిచే మన్ననఁబడసి పుణ్య
 కార్యములొనరించి ఘనసరయుతట
 మందుఁజేరగ నష్టమంగళముగ
 సురగరుడోరగ సిద్ధాదిదేవతా
 రాపము లంతట రహినియొప్పె
 గౌతమాత్రివసిష్ఠ కౌండిన్య శార్దూల
 భరత విశ్వమిత్ర పరమమునులు

తే॥ గీ॥ వచ్చిరప్పుడు రమువంశవనధిసోము
 మోముఁగనుగొన ధమరుకముఖ్యునాద
 ములును విరిసిల్లె నంబరమునను సర్వ
 దిశలువెలుగొందె నంతట దశముఖారి

సీ॥ భర్తృమణిప్రదీప్తంబయి చెలువొందు
 దివిజవిమానంబుఁ డేజరిల్ల
 నారోహణముఁజేసి యమరాదిబృందంబు
 లన్నియుఁబొగడగ రాఘవుండుఁ
 బ్రజలనందఱికిని పావనమౌముక్తి
 నొసగియు రంభాదిసూత్నఖచిత
 రత్ననిబద్ధమై రాజిల్లు మంటప
 సముదయయుక్తమై గములుఁగలిగి

తే॥ గీ॥ నిత్యలక్ష్మీనివాసమై భృత్యగణముఁ
 గలిగిచిలసిల్లు వై కుంతఘనపురంబుఁ
 జేరె మానవాకారంబుఁదీటి తనదు
 మొదలినెలపును లోకాళి మోదమంద

“యద్ధృకాండము - సంపూర్ణము”

పల్లశ్రుతి

సీ॥ జలధిరక్కసుని మత్స్యవతారంబున
గురుతరతైలంబుఁ గూర్మరూపు
నను హిరణ్యాక్షుని ఘనవరాహంబున
పరహేమకళిపుని నరమృగేంద్ర
ముగను బలీంద్రుని మూడడుగులడిగి
వామనరూపున భార్గవాంశ
తోనజన్మించియు రూక్షక్షణంబుల
సకలరాజులనెల్ల సంహరించి

తే॥ గే॥ తండ్రియానతి ననముల ధర్మపత్ని
యుక్తముగఁబోయి కీర్తి మహోన్నతంబు
నందునారించి దుష్టులడిందువఱచి
రాముదొప్పారె రవికులసోముడగుచు

ఉ॥ నల్లనిదేహధారి రఘునాయకు డబ్జజుతండ్రి జానకీ
వల్లభు డార్తరక్షణ నవశ్యముఁజేయు సుధీరుడుం బ్రియం
బులసిలంగ భక్తులసుబుద్ధినిఁబ్రేరేడువాడు నిచ్చలున్
చల్లనిచూపులుంచి మిము సర్వవిధంబుల నోముగావుతన్

చ॥ పరమవత్సయక్తమగు భాసురరామవత్సర నెవ్వరై
న రతిఁబలింప విన్న నరనాయకు డాశ్రయపారిజాతుడున్
దురితలతాలవత్సకుడుఁ దోషితభూజనుడున్ మనోహరుం
డరిజనభీముడారడు మహర్షదమిచ్చి భరించువారినిన్

మ॥ ఒకమాటెవ్వనిపేరు కర్ణములలో నూహించి భాషించినన్
సకలాఘంబులు లిప్తమాత్రముననే సంహారముంజెందు న
త్యకలంకస్థితిఁ గొల్పు భక్తులకు నిత్యానందముంగూర్పు న
త్సుకరుండో రఘురాముడిచ్చు సతమున్ తూర్జంబ కల్యాణముల్

కా॥ శ్రీరాజిల్ల సయోధ్యపట్టణమరీచీజాలముల్ పర్వ సీ
తారామామణి నంకపీఠమున మిత్రానీకము ల్గొల్పగా
భారద్వాజ వసిష్ఠ గౌతమమునుల్ వాతాత్మజుండుండగన్
ధీరఘ్నుండగు దేవుడిచ్చు విమలోద్ధీప్తంబులౌ లోకముల్

క॥ స్థిరముగ "రాముని చరితము"
నరయగు "గాశ్యపకులంబు" నందుద్భవమొం
ది రహినిరచియించిరి యా
పురుషులు "శ్రీకృష్ణశర్మ" ముఖ్యులు దండిన్

శ్లో క ము

"మంగళమ్" కోసలేంద్రాయ మహనీయగుణాత్మనే
చక్రవర్తితనూజాయ సార్వభౌమాయ మంగళమ్
వేదవేదాంతవేద్యాయ మేఘశ్యామలమూర్తయే
పుంసాం మోహనరూపాయ పుణ్యశ్లోకాయ మంగళమ్

"ఓంతత్పత్"

"నిర్వచన సంగ్రహరామాయణము సంపూర్ణము"

ఈమని వేంకటకృష్ణయ్య

యల్లయపాళెము